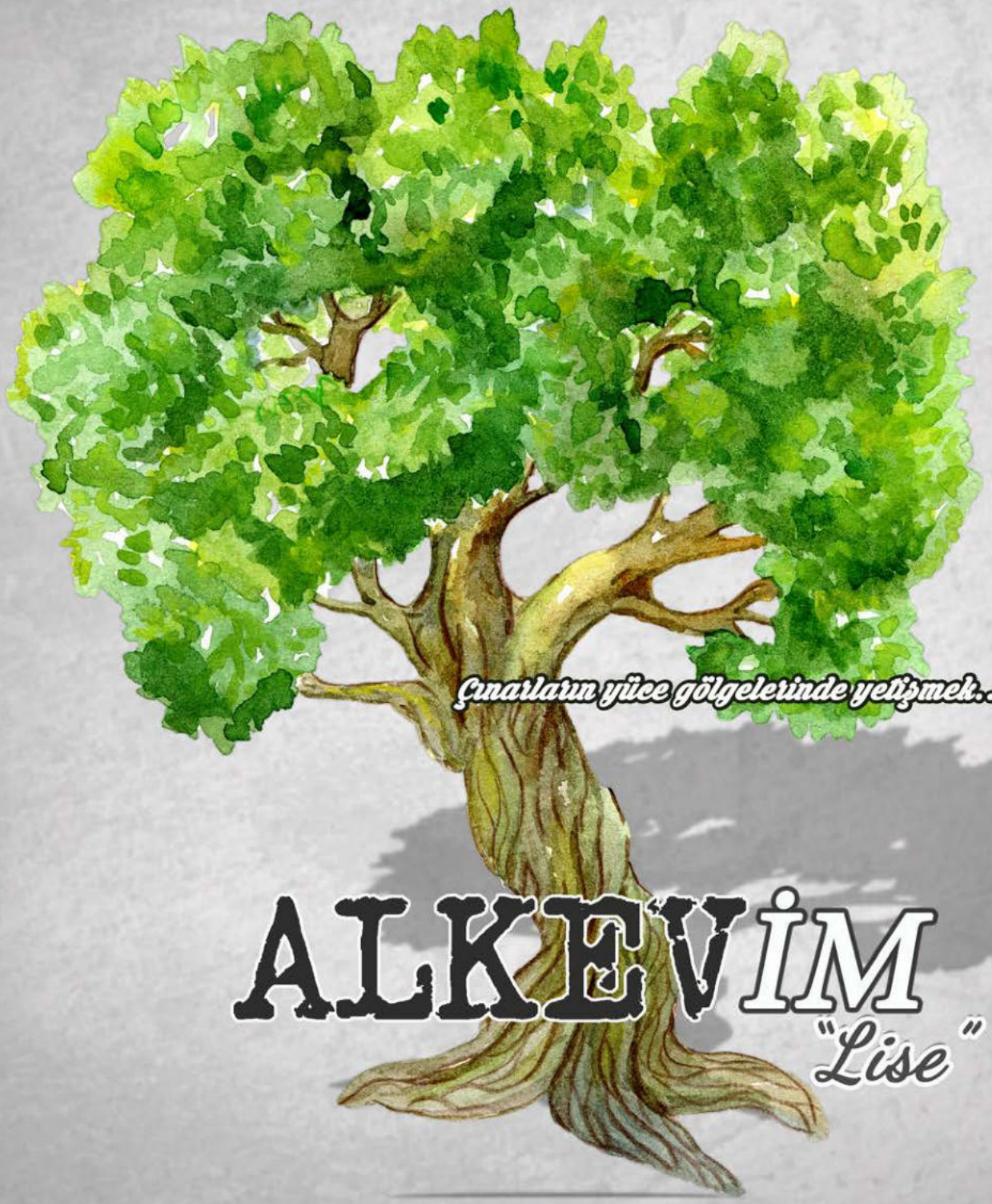
Sayı: 9 Mayıs 2023

Alman Liseliler Kültür ve Eğitim Vakfı Özel Okulları Yıllık Edebiyat Dergisidir.



Çınarların yüce gölgelerinde yetişmek...

ALKEVİM

"Lise"

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

Alkent 2000 Mah. Mehmet Yeşilgül Cad. No.: 7
Büyükçekmece / İstanbul
Tel: +90 212 886 88 40
Fax: +90 212 886 88 55

İmtiyaz Sahibi:
İsmet AKSÖYEK
ALKEV Özel Okulları
Kurucu Temsilcisi & Genel Müdürü

Editör:
Türk Dili ve Edebiyatı Zümresi

Yayına Hazırlayanlar:
Özlem AKIN
Melek GRANT SAROVA
Deniz EMİR
Heves FİDAN
Ayşe Nur ERSÖZ
Numan ŞENTÜRK
İrfan ÇELİK

Dergi Yapım - Grafik Tasarım:
İleri Fikir Reklam Ajansı
Tel: +90 212 853 28 62
www.ilerifikir.com

Basım Yeri ve Tarihi:
İstanbul - 2023
Yayın Türü:
Yıllık



"Yüksek bir insan topluluğu olan Türk Milleti'nin tarihi bir özelliği de, güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir."

M. Atatürk

ALKEV'İM dergisinde yer alan öğrenci yazıları ve resimlerinin her türlü yayın ve kullanım hakkı ALKEV Özel Okullarına aittir. ALKEV'İM para ile satılmaz.

ALKEV Özel Okulları Lise öğrencilerinin edebiyat dergisidir.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ

DENEMELER

SON....4
BİR SEKTÖR OLGUSUNDA SİNEMA....5
DOKUN HAYATA....6
GRİ....7
SESLERİN ARİTMETİĞİ....8
UMUT IŞIĞI: ADALET....9
MARTIN EDEN - JACK LONDON....10
CUMHURİYET BİLİNCİ....11

MEKTUP

MEKTUP....12

ELEŞTİRİ

FİRUZAN'IN PARASIZ YATILI HİKÂYELERİNDEN HARAÇ ESERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ....14
TİTANİK İLE GÖMÜLMÜŞ BİR EL YAZMASI....15
ORHAN VELİ'NİN "VEDA" ADLI ŞİİRİNİN İNCELEMESİ....16
THE LOBSTER: TOPLUM ÜZERİNE BİR ELEŞTİRİ....17
ÖYKÜLER ÜZERİNDEN TOPLUMUN KİMLİK ÜZERİNDEKİ ETKİSİ....18

MUHTEŞEM GATSBY ÜZERİNE

DAISY KARAKTERİNİN BİR KADININ HANGİ ÖZELLİKLERE SAHİP OLMASI GEREKTİĞİ İLE İLGİLİ SÖZLERİ KARAKTERİN KENDİ YAŞAMI VE ROMANIN TAMAMI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ....20-21
HİKAYENİN GATSBY'NİN ARKADAŞI NICK'İN BAKIŞ AÇISINDAN ANLATILMASI....22
ESERDE YER ALAN ÇATIŞMALAR....22
MUHTEŞEM GATSBY NEDEN OKUNMALI?....23-24

ÖYKÜ

BLUETOOTH KLAVYESİ....26
ANNE ÇALIŞIYOR....27
GUERRO....28-30
YAMALI PABUÇLAR....31
PAPATYA....32
LİLİTH'İN 100 GÜNÜ....33
KARARMIŞ KALPLERE KARŞI....34-35
BİR SEPET ÇOCUK....36-37
AYNADAKİ YANILGI....38-39
AYÇİÇEKLERİ....40-41

SÖYLEŞİ

SÖYLEŞİ-HAKAN BIÇAKÇI....42-43
SÖYLEŞİ-MİNE SÖĞÜT....44-45

ŞİİR

HER ŞEY....46
ANLAM....46
UNUTAMAYACAĞIM....46
ÜÇ GÜN ŞARKISI....47
AY ('IN) ÇİÇEĞİ....47
AŞK NEDİR....47
GÜLMEK GEREK....47
MÜMTENİ DÜŞLER SOKAĞI....48
VİRANE....48

GEZİ YAZISI

ÖZGÜRLÜKLERİN ŞEHRİ: AMSTERDAM....50-51
ANKARA'DA SU GİBİ AKIP GEÇEN EŞSİZ İKİ GÜN....52-53
AKRABALAR....54
HATIRALAR ORMANINA ÇAĞRILAN GELİR Mİ?....55

EŞİTSİZLİKLER VE SORUNLU TÜKETİM ÜZERİNE (SÜRÜDÜRÜLEBİLİR KALKINMA HEDEFLERİ)

CİNSİYET=EŞİTSİZLİK?....60-61
EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTSİZLİĞİ....62-63
EŞİTSİZLİĞİN HAKİM OLDUĞU BİR TOPLUMUN DÜZELMESİ....62-63
FİZİKSEL ENGELLER VE ADİL BİR DÜNYA....64-65
ERKEK GİBİ KADIN OLMAK....66-67
TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ ÜZERİNE GENEL BİR BAKIŞ....68-69
GELECEK BİZE NASIL GELECEK....70
YENİ UMUTLARIN DÜNYASI....71
SAĞLIK SEKTÖRÜNDE YAŞANAN EŞİTSİZLİK ÜZERİNE....72

Alman Liseliler Geleneği ile Güçlü Bir Geleceğe...

"Düşünmenin en iyi yolu, yazmaktır."

–Pascal Quignard–

Hızla değişen, dönüşen dünyada biz insanlar da aynı hızla evriliyoruz. Bunda kuşkusuz en önemli etken gelişen teknolojinin yarattığı etkileşimdir. Bu etkileşimin istendik şekilde olması için öğrencilerimizi kitapların büyülü dünyasıyla karşılaştırıyoruz. Türk ve dünya edebiyatının önemli kalemlerinin ürünü olan bu kitaplar vasıtasıyla farklı insan ve toplumlarla tanışan öğrencilerimizi, böylelikle entelektüel birikim, karar verme ve ifade etme gibi modern toplum bireylerinde olması gereken temel niteliklerle donatmayı arzuluyoruz.

ALKEV'İM dergisi, öğrencilerimizin yaratıcı düşüncelerini ortaya çıkaran ve onların kendilerini ifade etmelerine olanak tanıyan bir platformdur. Bu dergi, öğrencilerimizin hayallerinin, düşüncelerinin ve hislerinin kâğıda dökülerek gerçeğe dönüşmesine yardımcı oluyor.

Siz değerli okuyucularımız, bu eserleri okurken sadece öğrencilerimizin yazılarına tanıklık etmekle kalmayacak, aynı zamanda iç dünyanızda keyifli bir yolculuğa çıkacaksınız.

Sizlere, öğrencilerimizin kalemlerinden doğan eserleri sunmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu dergi; öğrencilerimizin mektup, söyleşi, deneme, köşe yazısı, makale, öykü ve şiir gibi türlerde yazdıkları yazıların bir araya getirilmesiyle oluştu.

İşte elinizdeki kıymetli dergi; onların okuduklarından, izlediklerinden, gördüklerinden, düşündüklerinden... sayfalara dökülenler. Onlar yazdı, biz bir araya getirdik. Satırlar akmaya başladı, satır araları size kaldı sevgili okuyucu !

Keyifli okumalar dileğiyle...

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ZÜMRESİ


DENEME

SON

Son dakikalarını yaşarken anlar insan yaşadığını. Hiçbir zaman o an olduğu kadar çok yaşamamıştır. İnsandaki yaşama içgüdüsünün dürtüsüyle en çok o an yaşamak ister. Çaresizce yaşadıklarını, sevdiklerini, sahip olduklarını ve geride bırakacaklarını düşünür. Hayatta kalma arzusuyla o anların son dakikaları olmaması için yalvarır. Her ne kadar kurtulmak istese de kurtulamayacağın ve o anların son dakikaları olduğuna karamsarca inanır. Aldığı nefesin, soluduğu havanın, atan kalbinin farkına varır. Çevresindeki kuşların ötüşünü, havanın sessizliğini, rüzgarın hışırtısını o anda hisseder. Sanki önceden burada değil, başka bir yerde olduğunu düşünür. Bunca güzelliği nasıl hiç fark etmediğini düşünür. Bunun doğmadan ölmek gibi bir şey olduğunu hisseder. Hayatının; bunca şeyin, sahip olduklarının, çevresindeki güzelliklerin, çevresindeki insanların kıymetini bilmeden, aslında ne kadar değerli olduğunun farkına varmadan hunharca yükselme ve ardından daha da yükselme hırslarıyla heba olduğunu düşünür. Bunu değiştirememesi bir yana, kendi hayatını heba etmemesi için birini uyarabilecek bile zamanı yoktur.

Gerçi öyle bir zamanı olsa bile hiçbir şey değiştirmez. Zamanında onun gibi her şeyi geç fark etmiş birisi söylemiştir ona böyle bir hayat yaşamamasını. Umursamamıştır. Şimdi o başka birine söylese onun da umursamayacağını bilir. Çünkü bu hırs, başka hiçbir şey yokmuşçasına adeta çamurda debelenir gibi çabalamak hepsinde vardır. Bir çoğu onun gibi bunun farkına bir gün varır ama her şey için çok geç olacaktır. Tüm bunları düşününce bedenini daha da büyük bir karamsarlık esir alır. Teslim olmasının, ölmesinin zamanı gelmiştir. Belki her şeyin farkında bir şekilde tekrar doğmak ulaşılması mümkün olmayan bir uzaklıktadır ama ölüm öyle değildir. Doğmak için çok geçtir ama ölmek her an gelebilecek kadar yakındır. Son bir kez, aynı zamanda da ilk kez, hayata dönüp bakar ve ölümün vücudunu sarıp esir aldığı an gelir. Nefes alma sesi, kalbinin atışının sesi, hepsi susar. Daha önce hiç var olmamış gibidir. Aslında 'gerçekten' hiç var olmamıştır.

Sevdikleri gelip ölümün bürüdüğü bedeni alır, onun gibi 'gerçekten' hiç var olmamış bir çok insanın olduğu bir yere gömerler. Arkasından onun nasıl bir insan olduğuna dair konuşulur bir süre. Konuşulan şeylerin arasında ona dair kötü hiçbir şey olmasa da bunlar onun yaşamasını ya da 'gerçekten' var olmuş biri olmasını sağlamayacaktır.

Birkaç gün sonra mirası paylaşılır. Bunca zaman uğraşıp elde ettiği her şey, hiçbir zaman onun değil gibidir, sanki her zaman sevdiklerinindir, onlara aittir.

Miras işi de bittikten sonra bir daha adından bile yılda birkaç kez söz edilmeye başlanır. Onun öldükten sonra gittiği yerde mutlu ve huzurlu olduğuna, hala sevdiklerini izleyip onları düşündüğüne dair şeylerden bahsedilir. Evet, sevdiklerini merak eder, onları izler ama onları her gördüğünde keşke onlarla daha çok vakit geçirseydim der. Onlara 'Sizi seviyorum, iyi ki varsınız.' deseydi ve onlar yanına geldiğinde 'Gidin, işim var, çalışıyorum.' demeseydi her şeyin daha güzel olabileceğini düşünür. Hayatını yükselmeye ve onlarca insanın tüm isteklerini karşılayabilecek kadar para kazanmaya adamak yerine işini yaparken sevdikleriyle vakit geçirip dünyayı tanımaya adasaydı her şeyin ne kadar farklı ve güzel olabileceğini hayal eder ve bu onu kahreder. 'Keşke dünyaya tekrar gelsem, iş dışında başka şeyler yapıp mutlu bir hayat yaşasam.' diye umut eder. Ama artık tüm umutlar, tüm hayaller, yarım kalan her şey için çok geçtir. Ona artık hayattayken seçtiği ama son anlarında pişman olduğu hayatın pişmanlığını ve kefaretini taşımak kalır.

Perihan Oya ŞENGÜL 9 FEN/A



BİR SEKTÖR OLGUSUNDA SİNEMA



Birbirini tanımayan bir salon dolusu insan,doğrudan iletişim halinde olmadan birçok duyguyu paylaşabilir. Karanlıkta parlayan o büyük beyaz perdenin büyüleyici bir atmosfer yaratması, izlenen yapıtın seyircide bıraktığı etkinin de büyümesini sağlar. Aynı ortamda bulunan, belki de yolları bir daha asla kesişmeyecek kişilerin eş zamanda attıkları kahkahaları, döktükleri gözyaşları, hızla çarpan kalpleri; onları enerji boyutunda "bir" kılar. Her ne kadar sinema salonlarında film izlemek bir kültür haline gelmiş olsa da dijital dünya bu kültürde ciddi bir güç kaybına neden olmuştur. Sinemanın yavaşça öldüğünü söylemek mümkün müdür?

Sanatın dijital platformlarda hayat bulması, günümüz dünyasında oldukça normaldir. Hayatımızı teknoloji olmadan hayal etmek neredeyse imkansızdır ve biz 21. yüzyıl insanları kolektif olarak bunun bilincine sahibizdir. Sanata erişimin kolaylaştırılması, kültürel birikim için faydalıdır ve potansiyel sanatçıların cesaretlendirilmesini sağlar. Ancak, hayat akıp giderken, en saf hislerimizin bile sektörleştirildiğini fark etmek basit değildir. Örneğin sanatın sıkça ilham aldığı, belki de tarif edilemeyecek kadar yoğun olan; en akıllı insanı dahi bir budalaya çevirebilecek güce sahip "aşk" duygusu bile flört ve izdivaç uygulamaları ile basitleştirilmiştir. Aşk bugüne kadar sanatçılar tarafından sayısız şekilde yorumlanmıştır: fedakarlık, kölelik, yanlış anlaşılma, kavuşma, arzu, şehvet... Hiç beklenmedik bir anda, beklenmedik bir yerde karşımıza çıkabilecek aşkı, telefonumuzun ekranında başparmağımızı sağa sola kaydırarak tıpkı bir ürün seçer gibi bulabileceğimizi bilmenin rahatlığı, aşkın beraberinde getirdiği çekilmeye değer zorlukları ortadan kaldırır. Böylelikle de aşk istediğimiz zaman ulaşabileceğimiz bir konuma gelip, anlamsızlaşır. Bu anlamsızlaşma, basitleşme, amacından ve varlığından sapma durumu sanatta da gözlemlenebilir.

Kurumsallaşmanın, ekonomik katkıları göz ardı edilemeyecek kadar önemlidir. Fakat sanat icra etme yolculuğunda para kazanmak üzerine çizilen haritalar, sanatın bugüne kadar temsil ettiği her şey ile çelişir. Kitlelerin tüketim tercihlerini analiz edip, pazarlama uğruna bir film çekilmesinden ziyade, ortaya konulan emeğin karşılığını alabilmek adına belli başlı reklam stratejilerinin geliştirilmesi, kültür ve sanat hazinesi için bir kurtarma planı olacaktır. Sanat, tarif edilemeyen bazı şeyleri ifade edebilme, hatırlanmaya değer hikayeleri paylaşma, toplumsal devrimlere yol açma, ders verme gibi soyut amaçlar doğrultusunda ortaya çıkar. Sanatsal açlığın giderilmesi, başlı başına bir deneyim olmalıdır. Bir filmi değerlendirirken, o filmin nerede, nasıl izlendiği de göz önünde bulundurulmalıdır. Aynı filmi sinema salonundan izlemek ve telefondan izlemek arasında fark vardır. Örneğin, geçtiğimiz günlerde sinemalarda ikinci filminin vizyona girdiği Avatar serisi, görsel efektler ile doludur. Seyircinin Avatar dünyasına kendini kaptırması, sinema salonunda daha olasıdır,izleyenleri kendine hayran bırakır. Veriler de bu yöndedir, Avatar dünya çapında en yüksek hasılat yapan filmler listesinde birinci sıradadır. Avataın altında yer alan diğer tüm filmler de sinemada vizyona giren filmlerdir.Vakit öldürmek için bir-iki saat çerez niyetine izlenen filmler, aslında sinemanın sanatsal kültürüne doğrultulmuş bir silahtır.

Çığır açıcı olarak nitelendirilebilecek sanatçılar, kaliteden ödün vermeden, vizyonladıkları ne varsa istedikleri forma döküp, kendi yöntemleriyle ilerleyebilmiş bireylerdir. Dünyaca ünlü bu yönetmenlerin şirketler için film çekmemesi, idealist olduklarının göstergesidir. Bu kişiler önceden görülmemiş özgün işler çıkardıktan sonra, seslerini gerçek anlamda kitlelere duyurabilmek için var olan düzene dahil olmak zorunda kalmışlardır.

Kültürel ve ekonomik gücü aynı anda sürdürebilmek adına filmler sinema salonlarında vizyona girmeli, vizyondan kalktıktan sonra bir kütüphane görevi görecek olan dijital dünyaya taşınmalıdır. Böylelikle sanat aynı zamanda güncelliğini korumuş olur.

Özellikle pandemiden sonra ülkemizde, zincirin dışında kalan bağımsız sinemalar ne yazık ki teker teker kapatılmıştır. Sanata gereken önemin verilmediği bir ülke, sulanmadığı için solmuş çiçeklerle dolu bir bahçeye benzer. Halk, kültürüne sahip çıkmalı, gün geçtikçe kendini geliştirmelidir. Teknolojiye ne kadar ihtiyaç duyulsa da insan olduğunu unutmamalıdır. Sinema, henüz ölmedi. Yaşıyor ve yaşayacak.

Irmak ÖZDOĞAN 12/A

"-Sinemanın etimolojisi,
-Tarihi çok kısa olsa da insan ruhuna dokunuşu ve bize geçmişi hatırlatması,
- Sinema neden bize nostaljik bir öge gibi geliyor?
- Dijitale geçiş süreci,
- İzlenme ve net worth kıyaslaanmaları,
- Sinemanın ekonomik geleceği üzerine düşüncelerim."

Dokun Hayata



Abra ka dabra

Yaşanmışlar, yaşananlar, yaşanacaklar...

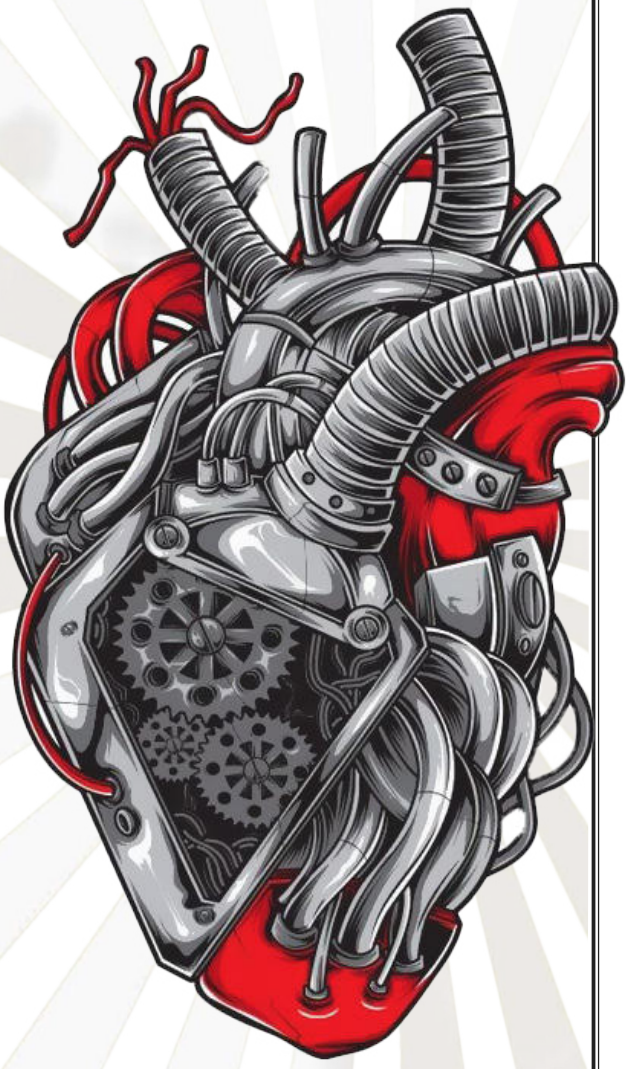
Hayat nedir? Bizim nefes aldığımız zaman dilimi mi? Yoksa hayat, doğruları ve yanlışları iyi kötü yollardan öğrendiğimiz, içinde emek ve mücadele barındıran garip bir döngü mü? Buna kimse net ve kesin bir cevap veremez. Sebebi ise herkesin hayatının farklı olmasıdır. Önemli olan farklılıklarımızla beraber birbirimizin hayatına ve daha da önemlisi kendi hayatımıza dokunabilmektir.

Dokunmak nedir? Bir sözlüğe bakarsanız karşınıza yaklaşık 9 tane farklı anlam çıkar. Çoğu, el sürmek ifadesinin alt başlıkları gibidir. Peki ya hayata dokunmak? Bununla kastettiğimiz tam olarak nedir? Hayatın inişlerini ve çıkışlarını, başarı ve başarısızlıklarımızı göz ardı etmeden, gerektiğinde gururlanarak gerektiğinde ise ders alarak bu uzun serüvenin tadını paylaşarak çıkartmaktır. Tabii ki hiçbir şey bir anda olamıyor maalesef. Diyelim ki kabullenmeyi öğrendiniz, sıra düzeltmek için plan yapmaya geldi. Çoğu kişinin hayat planı vardır. Bu hayata yararları ne olacak, nasıl gelişmeler sergileyecekler, hangi başarılarıyla anılacaklar... Yaşadığınız hayat ya da yaptığınız düzen planı sizin kişiliğinizi yansıtmalıdır. Özgün olmalıdır. Kıyaslama yapılamayacak bir plan sizin için cevap anahtarı gibi olabilir. Şimdi sıra harekete geçmekte. Bu kısım biraz karmaşık. Bir kelimeyle başlayacağım.

"Abrakadabra" İbranicede bu ifade "söylediği gibi oldu" anlamına gelir. Şimdi ise 4 harfi ele alalım. "Abra". Sadece 4 harf, peki ya her harfi farklı bir anlamla süslesek... "A", "Acknowledge" yani kabullenmek demektir. Orada olduğunuzu, hedeflerinizi ve isteklerinizi kabullenin, onlarla savaşmayın. "B", "Breath" nefes al anlamına gelir. Nefes almak... Nefes almak, zihninizi korumakla beraber kan basıncınızı düşürebilir yani stres, kaygı ve gerginlik duygularını azaltan bir eylemdir. "R", "Relase", bırakmak demektir... İstemediğinizi ya da size uygun olmayanı bırakın. Negatif bir düşünce yapısıyla pozitif bir yaşam süremezsiniz. Son olarak "A", "Alıgend", hizalamak anlamına gelir. Duygularınızı, davranışlarınızı, benliğinizi hizalayın... Size daha uyumlu bir terim oluşturun. Sizi yansıtan bir terim...

Gerçekten deneyimlemek, görmek, yaşamak, bir tecrübe kazanmak istiyorsanız adım atın. Siz bir adım atarsanız hedefiniz size üç adım atacaktır. Sizi kısıtlayan, şüpheye düşüren bir durum veya etken olduğunda abrayı hatırlayın. Kabul edin, nefes alın, bırakın ve hizalayın. Sonuç olarak, "Abrakadabra!" Sizin düşünceleriniz, sizin kişiliğiniz ve sizin hayatınız. Kendi hayatınıza önce kendiniz dokunun.

Deniz ÇELİK HAZ/D



GRİ

Kalbim kendi atışını işitmiyor
Kanım adeta damarlarımdan geçmiyor
Tenim dokunduğunda hissetmiyor
Gözlerim gördüğünü duymuyor
Kulaklarım duyduklarını görmüyor
Canlılığımı hissedemiyorum
Hiç değilse karanlıkta olmak isterdim
Sevinci tadamıyorsam
Acısını yaşamak isterdim
Gerçek olmak isterdim
Gerçek olduğumu hissetmek isterdim
Belki delikler olmasaydı ruhumda;
Sever, düşünür, anlardım
İçim dolu olsaydı belki
Buraya ait olurdum
Belki başarırdım
Belki hissederdim
Belki gerçek olurdum

Öyle bir yerdeyiz ki; her şey çok dijital, hissiz, üstünkörü ve gerçeklikten uzak. Doğamızdan ve insanlığımızdan uzağız. Kurduğumuz ilişkiler, gösterdiğimiz kişilikler, sergilediğimiz tutum hepsi sahte ve gerçeklikten uzak, samimilik yok. Yaşamımızla ilgili her şey dijital. Hislerden uzağız. Aslında "gelecekte bizi robotlar yönetecek" distopyasını bir nevi yaşıyoruz. Teknolojik cihazlarımız yüzünden insanlığımızdan uzaklaşıyoruz ve robotlara dönüşüyoruz. Kötü kalpli yapay zekalar uyanış gerçekleştirip bizi ele geçirmedi ama küçük, cebimize koyduğumuz, çalışabilmesi için bizim şarja taktığımız aslında üzerine kontrolümüzü sağlayabileceğimiz teknolojik cihazlar bizi ele geçirdi. Hislerimizi, düzenimizi, işlerimizi, canlılığımızı, hayatımızı ele geçirdiler. Bütün hayatımız cihazların varlığı üzerine kurulu ve modern hayatın vazgeçilmezleri. Dijital dünyayı da hayatımıza yine biz insanlar soktuk. Kendi ellerimizle doğamızı uzaklaştırdık ve kendimize sırt çevirdik. Duygularımıza, hislerimize sırt çevirdik. Hangimiz kendi gerçekliğinin farkında? Hangimiz duygularındaki samimiyeti hissediyor? Burada; dünyada olduğunu, yaşadığını, hisler beslediğini hangimiz hissediyor? Toplumdan, kurulu düzenden, normlardan, yüklenen sorumlulukların dışından hangimiz seçimlerinin kendi seçimi olduğunu, hislerinin kendi gerçek hisleri olduğunu biliyor? Hangimiz bir anın içinde kaybolup sadece o an hissettiklerini yaşayabildi?

Peki, hangimiz gerçek?

İlkin Denizay CERİT 12/A



SESLERİN ARİTMETİĞİ

"Nasıl mercekler ışığın geometrisi ise, müzik de seslerin aritmetiğidir."
Claude Debussy

Notalar farklı duyguları temsil edebilir mi? Frekanslar insanlara farklı hisleri tattırabilir mi? Peki ya müzik dinlemek zekanın ufkunu genişletebilir mi?

Bundan uzun yıllar önce bir İtalyan müzik teorisyeni olan, Arezzolu Guido seslerin düzenini belirlemek adına bugünkü müziğin temelini oluşturan notaları buldu. Günümüzde bu notaların farklı frekansları temsil ettiği ve frekansların da insanın duygularını değiştirme konusunda etkili olduğu gösterilmiştir. Bu elektromanyetik frekanslar ilk olarak Alman fizikçi Heinrich Rudolf Hertz tarafından keşfedilmiştir. Bu frekanslar adını, onları keşfeden Alman fizikçinin soyadından (Hertz) almıştır.

Guido seslerin ahengini düzenli bir biçimde sıralamaya çalıştığı dönemde Ut, Re, Mi, Fa, Sol, La notalarına adlarını verir. Daha sonraki süreçte Ut, Do notasına dönüşür ve Si notası eklenir. Her müzik notasının farklı bir frekansı vardır. Bunlar Do (395 Hz), Re (417 Hz), Mi (528 Hz), Fa (639 Hz), Sol (734 Hz) ve son olarak La (852 Hz) şeklindedir. Hertz frekansları arttıkça ses incelir. Her notanın farklı bir frekansa sahip olma iddiası 1970'li yıllarda Dr.Joseph Puleo tarafından yapılan bir araştırmada kanıtlanmıştır.

Frekans yükseldikçe olumlu duygular artar. Aynı şekilde notalar da ilerledikçe frekans seviyesi yükselir. En düşük frekansa sahip olan Do notası suçluluk ve negatif duygular ile bağ kurma özelliğine sahiptir. Re notası sevgi ve iyileşme ile doğrudan ilişkilidir. Mi notası ise insanın kendini geliştirmesi ve duyguların harekete geçmesi ile ilişkilidir. Fa notası bağ kurma ve ilişkisel denge ile bağlantılıdır. Bireysel ve çevresel ilişkilere bir düzen getirir. Sol notası yaratıcılık ile bağdaştırılır. Kendini ifade etme, analiz yapabilme ve neden-sonuç ilişkisini kurabilmek bu notanın insana kazandırdığı özelliklerden birkaçıdır. Ve son olarak en yüksek frekansa sahip olan La notası sakinliği, içe dönüklüğü ve farkındalığı artırmayı temsil eder.

Frekansların duygular ile bağdaştırılması klasik müziğin neden insana farklı hisler tattırdığı sorusuna cevap olarak verilebilir. O frekansın bilinçaltımızda farklı anlamlar kazanıp bizim duygularımıza yansıması, klasik müziğin farklı duyguları içermesinin nedenidir. Eğer her frekans bize aynı duyguyu hissettirseydi her klasik müzikte aynı hislere kapılırdık, notalar arasındaki ince farklılıkları yakalayıp yorumlayamazdık. Bir klasik müzik bestesinin yavaşlığı veya hızlılığı insanda yarattığı duyguyu değiştirdiği gibi, aynı bestede bazı notaların beraber kullanılması da kişinin farklı duyguları hissetmesinin nedeni olarak açıklanabilir.

Bir bestede farklı duyguların hissedilmesinin temel nedeni bu koşullar olsa da ben kişinin bu duyguları hissetmesinin bir diğer nedeninin bestecinin tarzı olduğunu düşünmekteyim.

Örneğin Erik Satie'nin besteleri kişiyi rahatlatmaya yönelikken, Bach tarafından yazılan besteler insanda daha farklı duygular uyandırır.

Aynı şekilde bir bestenin hızı da bestenin kişide uyandırdığı hisleri değiştirmede etkendir. Örneğin Allegro bir beste hızlı olduğundan kişide neşe uyandırır, ancak Largo bir beste daha yavaş olacağından kişide rahatlık hissinin oluşması daha muhtemeldir.

M.Ö 1500-1400 yılları arasında Peru' daki Chavìn de Huántar tapınağında yapılan ayinlerde yaklaşık 20 adet deniz kabuğundan oluşan "Pututus" adlı bir enstrüman kullanılırdı. Bu enstrümandan çıkan 110 Herzt'lik frekans tapınak içinde yankılanarak mantık ile ilişkili olan sol beyinden, duygu ile ilişkili olan sağ beyine iletilerek, tapınak içindeki insanların duygusal olarak transa geçmesi sağlanırdı.

Yeri geldiğinde dünyevi, yeri geldiğinde ilahi aşkı bazen de korkuyu kamçılamaya yarayan bu frekanslar insanoğlu var oldukça onun bilinmezlerle dolu beynini etkilemeye devam edecektir.

Nil Dünya ERKILINÇOĞLU HAZ/A



GUIDO



HERTZ

Umut Işığı: ADALET

Adalet, toplumsal hayatı dengede tutan, somut bir kavramdır. O kadar kıymetlidir ki düşünürler soyut bir kavram olarak kalmasın diye adaletin felsefi ve edebi tarafını insan hayatına dokunarak kaleme almışlardır. Daima adaleti insanlık için bir hak bilip bu hak hakkında "Solmasın, yaşasın, ölmesin." demişlerdir.

İnsanlar Nazi Almanya'sında sıralı, planlı ve toplu ölümlerde daima o umutsuzluk içerisinde bile " Adalet! " demeyi seçmişler. Ölümle burun buruna oldukları toplama kamplarında herkesten çıkan o acınası çığlıklar... Herkes "Adalet ölmesin!" diye haykırmayı ve direnmeyi seçiyordu.

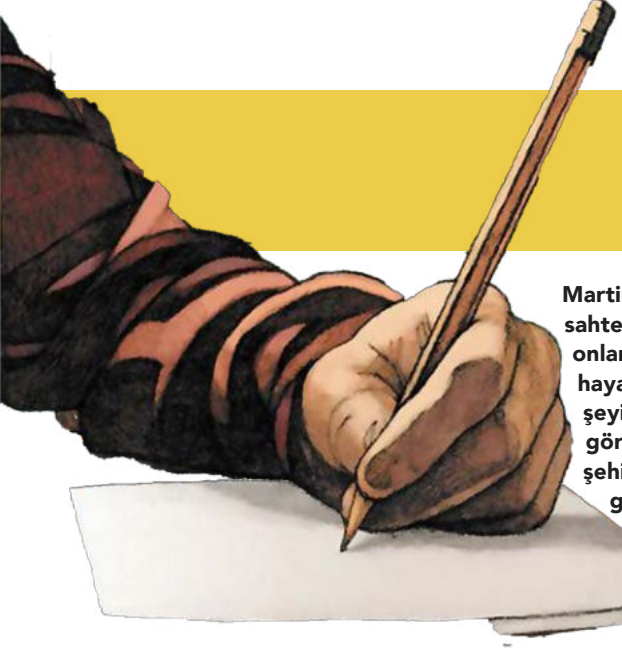
Nobel Barış Ödülü sahibi Elie Wiesel bunu kendine felsefe edinmiş biriydi. Kendisi tüm ailesini Hitler'in faşist diktatörlüğünde olan Almanya'nın zulüm ve adaletsizliğinde kaybetmişti. Sol kolunda "A-7713" yazılı bir dövme vardı. Bu dövme onun 1944'te Auschwitz Birkenau Toplama Kampı'ndaki sıra numarasıydı. Elie Wiesel, gördüğü ve tanıklık ettiği tüm bu zulümlere karşılık hiçbir şekilde unutulmaması gereken bir öğüt bıraktı bu dünyaya, "Adaletsizliği engelleyecek gücünüzün olmadığı zamanlar olabilir. Fakat itiraz etmeyi beceremediğiniz zaman asla olmamalı." dedi.

Günümüze yakın tarihten çok eski zamanlara kadar adalet hep milletlerin doğuştan hakkı olmuştur. Çok eski zamanlarda İngiltere'de bir gelenek vardı. Sıradan bir vatandaş hayatını kaybettiğinde bir, asil biri hayatını kaybettiğinde iki, kralın bir yakını hayatını kaybettiğinde üç, kral hayatını kaybettiğinde ise dört kere kilisenin çanları çalardı. Günlerden bir gün herkesin hak, hukuk aramaya gittiği mahkeme haksız yere masun bir vatandaşı suçlu ilan edip idam ettirdi. Bu hadise üzerine kilisenin çanı beş kez çalmıştı. Tüm ahaliyi bir merak sardı. Papaz'a koştuklarında ise, "Ey Papaz Efendi, kraldan daha önemli biri mi var ki çan beş kere çalsın..." dediler. Papaz ise ahaliye, "Kraldan daha önemli bir şey var! Adalet öldü..." diye yanıt verdi.

Eski çağlardaki krallıklardan tutun da tarihin en kanlı savaşlarından birinin en karanlık yıllarında bile insanlık bu umut ışığının adalet olduğunu çözmüştür. Adalet böyledir; kiminin umut ışığı, kiminin inancı, kiminin hakkı, kiminin hukuku... Ne var ki insanlığın ebediyen en büyük mirası olarak kalacaktır. Elbet bir gün herkesin yıldızı parlayacak adalete kavuşacaktır.

Tuana YILDIRIM HAZ/D





MARTIN EDEN - Jack LONDON

Martin Eden; işçi sınıfından çıkmaya çabalayıp kendini o tanrısal gördüğü sahte, çürümüş burjuvaziye ulaştırmaya çalışmış ama bu çabası geri tepince onların katlarca üstüne çıkan burjuva denilen robot-insanların, para uğruna hayatlarını harcayıp, bu yolda işçi sınıfını sömürüp amaçlarına ulaşınca da her şeyin bitmiş olduğunu göremeyen, insanları parasına, ününe ve mevkiine göre değerlendiren "mükemmel" robotlar olduklarını görüp artık burjuva şehirlerinde yaşayamayacağını anlayıp güney denizlerine gitmek için bindiği gemide Swinburne'un şiirinden aldığı fikirle kendini suya bırakarak yaşamına son veren aydın adam.

Kendisi aşk uğruna aradaki sınıfsal mesafeyi kapatmak için yazar olmaya çalışmıştır. Yazdığı şiirleri ve denemeleri dergilere göndermiş fakat sürekli geri çevrilmiştir. Herkes ondan umudu kesmiş olsa bile o, azimini kaybetmemiş, günde 4 saat uykuyu bile fazla görmüş, uyanık olduğu her an her dakika gerektiğinde California sıcağında California güneşinden daha sıcak bir çamaşırhanede kendini paralayarak çalışmış ve bir gün Brissenden'ın tavsiyesini dinleyip artık o ucuz dergilerden ziyade yazısını bir yayınevine göndermiştir. Bunun ardında reddedilen yazıları artık dergiler tarafından kapış kapış satın alınmıştır. Peki neden?

"Dipsiz bir merdivenden aşağı yuvarlanıyormuş gibi geldi."

Editörler, dergiler ve edebiyat dünyası bir eserin kalitesine değil de yazarın ününe önem verdikleri için olabilir mi? Martin Eden'ın "Güneşin Utancı" adlı eseri dünya üzerinde satış rekorları kırınca, bir editör Martin'e şu mektubu yazar: "Bir yıl kadar önce aşk şiirleri külliyatınızı vesaire nedenlerden dolayı geri çevirmek zorunda kalmıştık eğer hala elinizde bulunuyorsa yayınlamaya hazırız. " Ancak Martin bunun yerine, amatörken yazdığı ölçüsüz şiiri olan "Trajedi"yi gönderir ve Martin Eden ünlü olmadan önce defalarca geri çevrilen, beş para etmeyen eser anında yayınlanır! Neden mi? Çünkü Martin Eden ünlü! Martin Eden ünlü olunca, daha önceden Martin'in evine girmesini yasaklamış olan Bernard Higginbotham onu yemeğe çağırır! Morse'lar onunla görüşmeye çalışır... Ama o eski Martin Eden'dır. Toplum onu ününe göre yargılamış ve o bundan sıkılıp eski arkadaşlarının yanına dönmeye çalışmıştır. Ne var ki o binlerce kitap okuyup aydınlanmış adam, artık eski yaşamından bir tat alamayıp belki huzur bulurum diye gitmek istediği güney denizlerine giden gemide Swinburne'un büyülü mısralarından asıl huzuru ölümde bulacağını anlayıp kendini denizin maviliğine bırakır.

London'ın ölüm tabirleri de dikkat çekici doğrusu. "Dipsiz bir merdivenden aşağı yuvarlanıyormuş gibi geldi." Cümlesi Yunan mitolojisindeki yeraltı dünyasının merdivenleri olabilir. "Bildiği son şey, bir daha bilemeyeceği oldu." Bu cümlede birden fazla katman var ve tartışılabilir anlamlar içeriyor. London burada ölümden sonraki hayatı reddetmiş olabilir mi?

Hayatının, eserlerinin, cümlelerinin ve metinlerinin altında yatan asıl meselelerin anlaşılabilmesi için daha çok okurla buluşması dileğiyle.

Ufuk Tunay YILDIZ HAZ FEN/B



CUMHURİYET BİLİNCİ

29 Ekim'in veya bir başka deyişle Cumhuriyet Bayramı'nın bu sene 100. yıl dönümü. Atatürk ve silah arkadaşlarının kurduğu bizden yüceltmemizi beklediği bu Cumhuriyet artık 100 yaşına giriyor. Peki nedir bu Cumhuriyet? Uğruna nice canlar feda edilmiş, kanlar dökülmüş savaşlar olmuş, hakkında kitaplar ve makaleler yazılmış, konuşmalar yapılmış, methiyeler düzülmüş; varlığı nedeniyle kutlamalar yapılmış, bayram ilan edilmiliş... Peki tam olarak nedir bu Cumhuriyet? Neden her sene böyle bir coşkuyla kutluyoruz? Bir tek kelime içinde en fazla ne kadar derin bir anlam taşıyor olabilir ki?

Bu sorular cevaplanılabilir, bütün soru işaretleri yok edililebilir ancak önemli olan nokta maalesef burası değil. Doğru soruların hakettiği şey zaten en azından yeterli gelecek cevaplardır. Peki biz bu doğru soruları soruyor muyuz? Yediden yetmişe, tüm Türk milleti olarak neyi neden yaptığımızın farkından mıyız? Koskoca Türk Tarihi'ni baştan aşağı değiştiren olaylardan günümüze en yakın olanının nedenlerinden ne kadar haberdarız?

Ben size söyleyeyim: "Bihaberiz!" Kutlama yapmak dşında neyi neden yaptığımızın farkında da değiliz. Geçmişimizden bu kadar az bilgi sahibi olmak belki de gelişmemiz, daha da ileride olmamız karşısında ki en büyük engel. Türk milleti, dört asırdır devam eden makus tarihini değiştiren Atatürk ve arkadaşlarının kurduğu bu Cumhuriyet hakkında daha fazla bilgi birikimine sahip olma hakkına sahiptir. Bunu da Cumhuriyeti kuran ve bizden onu daha da yukarı taşımamızı bekleyenlere mecburdur.

Kutlamalarda şevkle ama yüzeysel bir bilgi ile bayrak sağlayan amcamı, her sene bayrağını bakonuna gözü yaşlı bir şekilde asan teyzemi, bu Cumhuriyetin yükselmesi için gece gündüz çalışan abi-ablamı ve son olarak yarınlarımızın mirasçısı olan kardeşlerimin hepsini yani tüm ülkemi toplayıp onlara bir konuşma yapmak isterdim. Belki bu, seneye yani Cumhuriyet asırlık bir çınar olduğu zamana denk gelirdi.

"Arkadaşlar, Cumhuriyet ÖZGÜRLÜKTÜR. Burada, bu kürsüde bu konuşmayı yapabilmektir. Fikrini kısıtlamalara mağruz kalmadan ifade edebilmektir. Yanlış gördüğünde söyleyebilmek, doğruyu bulduğunda ise ona olan desteğini otoriteler doğruyu sevmese bile tüm gücünle haykırabilmektir. İstediğin inancı paylaşabilmek ya da herkesin inandığına inanmayabilmektir.

Arkadaşlar, Cumhuriyet EŞİTLİKTİR. Dil, din, ırk, renk, para, makam, mevki, güç, soy, cinsiyet gibi detaylara takılmayıp insana insan olduğu için değer vermek ve bunu yaparken de herkese karşı eşit olabilmektir. İnsanın kayırma, pozitif ve negatif ayrımcılık gibi hasatlıkların ne günlük hayatta ne de resmi işlerde barınamamasıdır.

Arkadaşlar, Cumhuriyet DEĞİŞİMDİR. Çağa uyum sağlamak ve bunu yaparken de ileriye bakmaktır. Değişimeyen tek şeyin değişimin kendisi olduğu bilincinde olarak senin değişmeni engelleyen kalıpları ve tabuları yıkabilmektir.



Arkadaşlar, Cumhuriyet GELİŞMEKTİR. Değişmek için değişmek değil atılan her adımın seni bir adım ileri taşıyarak geliştirmesidir. Geilişimde çok yönlülüğü yakalamak suretiyle sanattan bilime her alanda çalışma yapabilmektir.

Arkadaşlar, Cumhuriyet SAYGIDIR. Değişirken ve gelişirken geçmişe ve onun izlerine saygı duymaktır. Genciz derken büyüklerimize saygıda kusur etmemek tecrübelerinden azami düzeyde faydalanmaktır. Başkalarınn fikirlerinin de en az bizim fikirlerimiz kadar değerli olduğunun farkındalığında olmaktır.

Arkadaşlar, Cumhuriyet CESARETTİR. İhtiyaç duyduğun kudreti "Geçmişte atalarım tarafından yapılanlar, benim yapabileceklerimin en önemli kanıtıdır." cümlesinden bulmaktır. Canını, canından çok sevdiklerin için gözden çıkarabilmektir. Düşman kana susamış bir canavar gibi ülkenin her yerine diş geçirirken, umut olmasa bile yanındakiler için belki bir umut yaratmak için sonunu düşünmemektir.

Arkadaşlar, Cumhuriyet UMUTTUR. Başkaları senin kaybedip kaybetmeyeceğine değil; nasıl kaybedeceğine bahis oynarken dimdik, daha önce hiç olmadığın kadar kendinden emin bir şekilde ayağa kalkabileceğin inancına sahip olmaktır. Karanlık bir yolun sonundaki görünmeyen bir ışığın umutlarına tutunmaktır. Ama bu öyle bir tutunmaktır ki; varlığından bile emin olunmayan bu gizemli hayalperest ışık, sana aydınlığa doğru, emin adımlarla, dümdüz, engellere takılmadan, takılsan bile düşmeden, düşsen bile yerde kalmayıp, dişini sıkarak ayağa kalkmanı sağlayan ve son düşüşünde artık kalkamayacağını hissettiğinde sana bu insanüstü gücü veren ve son neredeyse oraya kadar yürümeni sağlayan yakıttır. Çünkü Cumhuriyet bundan tam 100 sene önce böyle kurulmadı mı? Cumhuriyet ışığı için ulu önder Mustafa Kemal Atatürk bundan 104 sene önce Samsun'a çıktığında o ışıkla mı yolunu aydınlatıyordu? Belki "hayır" ya da "biraz". Ancak şu net bir şekilde söylenilebilir ki onu bu yolda başarıya ulaştıran yegane gerçek, ışığın Türk milletine inanması ve asla ışığın varlığından şüphe etmemesiydi.

Arkadaşlar, Cumhuriyet DEMOKRASİDİR. Seni yöneteni seçebilmektir. Oy hakkına sahip olmak, bu hakkı da seni temsil edecek ve senin dilin olabilecek bir yönetimi oluşturmada kullanabilmektir. Gecekondu ile rezidans arasındaki uçurum derecesindeki farkı sıfıra indirmektir. Ayrıştırıcı sınıfları yok edip halk olabilmektir.

Arkadaşlar, Cumhrutriyet KADINDIR. Çift yaratılan insanı iki tarafıyla da görmektir. Seni doğuran, büyüten, dokuz ay karnında taşıyan "anne"ye hakettiği saygıyı göstermektir. İki kişinin; her zaman, istisnasız bir şekilde bir kişinin iki katından fazla olduğunu umutmamak ve tüm dünyaya göstermektir. İnsanlığın yarısını hor görmemek, hayatın içine katabilmektir.

Arkadaşlar, Cumhuriyet TÜRKİYE'DİR. Türk milletinin hakettiği yönetim sistemidir. Türk milletinin kendini en iyi ifade edebileceği, bulabileceği ve geliştirebileceği yaşam tarzıdır. Cumhuriyet geleceğin yolunun Türk milleti için ışıklandırılmış halidir.

Arkadaşlar, Cumhuriyet en temelinde İNSANDIR. Onun yaşaması için en uygun habitattır. Çünkü dünyadaki 8 milyar insanı diğer özellikerini bahane ederek yok saymayan veya ayrıştırmayan, Yunus Emre'nin de dediği gibi insana insan olduğu için değer veren tek yönetim şekli CUMHURİYETTİR arkadaşlar.

Hayati Esat MUNGAN 10 FEN/A

MEKTUP

Genç Werther'e

Sevgili Werther,

Sana bu mektubu yazarken içimde derin bir üzüntü ve acı hissediyorum. Hikayenle, başından geçenlerle karşılaşalı uzun bir zaman olmadı, ancak senin ruhunu her gün içimde yaşatıyormuşum gibi hissediyorum. Hayatında yaşadığın acılar, beni derinden etkilemekle kalmayıp, aşkın ne olduğunu sil baştan sorgulattı. Senin yüreğindeki büyük aşkı, Charlotte'a olan sevginin acısını beynimin içinde yankılanırcasına duyabiliyorum. Kalbinin derinliklerinde hissettiğin tutkuyu ve tutkunun getirdiği dayanılmaz acıyı anlıyorum. Çünkü senin yaşadığın aşkın, güçlü ve yoğun bir duygudan öte, adeta beynini yavaş yavaş yoran bir savaşın olduğunu biliyorum. Lakin bunun bedelini, zavallı ruhun ödedi. Aştığın tüm engellere rağmen, senin melankolin, aşkın gerçekti ve insanlar bunu anlamayacak kadar güçsüzdü. Aksini düşünmelerine rağmen sen güçlüydün Werther. Biz insanlar, nitekim, hissettikçe insan oluruz. Yaptığın, senin zayı ığını göstermedi. Seni çok seviyorum ama aynı zamanda seni kaybetmenin derin acısını da kalbimin diğer köşesinde de hissediyorum. Sevgili Werther, seni anlıyorum ve seni yalnız bırakmadığımı bilmeni istiyorum. Senin acılarını paylaşıyorum ve senin yanında olduğumu sana bütün kalbimle hissettirmek istiyorum. Sen şuan aramızda olmayabilirsin ama arkanda bıraktığın miras, bütün bir nesli etkiledi. Ve etkilemeye de devam edeceğinden şüphem yok. Çünkü zaman akıp gitse de insanların saf ve temiz duyguları var olmaya devam edecek. Güneş her doğduğunda beraberinde yeni umutları, hayalleri, heyecanları ve mutlulukları getirmeye devam edecek. Ve aşk uğruna feda edilmiş özel ruhları... Seni kalbimde yaşatmaya devam edeceğim. Umarım sen de orada, mutlu olursun.

Sevgiler,
En yakın arkadaşın

Elif Cansu BİLGİÇ 10 FEN/A




ELEŞTiRi

FİRUZAN'IN "PARASIZ YATILI" HİKAYELERİNDEN HARAÇ ESERİ ÜZERİNE BİR ANALİZ



"Doğduğun coğrafya kaderindir." toplum tarafından kabul edilmiş bir sözdür. Doğum yerinin ve çocukluğun geçtiği evin bireylerin kişiliklerine ve psikolojilerine etkisi yadsınamaz. Füruzan'ın çeşitli toplumsal sorunları farklı açılardan ele aldığı öykü kitabı Parasız Yatılı'nın en son ve en uzun öyküsü olan "Haraç" öyküsü, doğduğu şehrin ve büyüdüğü evin kaderini belirlediği bir kadının yaşamını konu alır. Yazarın mekân tercihleri, özellikle iç mekân tercihleri ve betimlemeleri, anlatıcı Servet'in kimliksiz, yıpranmış ve köleleştirilmiş karakterizasyonunda önemli rol oynar.

Servet, Horhor'daki Ruhusi Bey'in varlıklı konağında büyümüştür. Daha küçük bir kız çocuğu iken bu konağa satılmış, hayatının çoğunu bu konakta bahçeye bile çıkmadan geçirmiştir. Aynı zamanda doğduğu yer ve ailesi ondan saklanmıştır. Kişiliğinin oluşmasında büyüdüğü yerin etkisi inkâr edilemez. Bu yüzden iç dünyasında kimliksizlik, tutsaklık ve özgüven sorunları yaşamasına konakta yaşadıkları neden olmuştur. Hayatını konakta geçirdikten sonra bahçeye çıkmaya bile korkar oluşu bunun bir kanıtıdır. *"Haklıydılar bahçeyi kapamakta. Tekin değildi bahçe." (Füruzan, 2022, 155)* sözünden anlaşıldığı üzere Servet konakta hep bir tutsak gibi yaşamış ve bir kere bile bahçeye çıkmamıştır. Bu cümlede aslında "bahçe" bir simgedir ve "dış dünyayı veya konağın dışındaki hayatı" ifade eder. Servet, dışarı çıkmaktan korkar. Özgürlük eline geçtiğinde bile konağı terk edemez. Korkak ve özgüvensiz davranışlarına konakta beraber yaşadığı kişiler tarafından sürekli aşağılanması da neden olmuştur: *"Senin şımaracak bir yanın da yok." (Füruzan, 2022, 134)* gibi sözlerle hep hor görülmüştür. Bu durum Servet'in daha sonra cinsel istismara uğradığı zaman ve kendisinden 30 yaş büyük hasta bir adamla evlendirildiği zaman "hayır" deme özgürlüğüne sahip olduğunu bilmesini engeller. Bu olaylardan travmatik bir şekilde etkilenen Servet, bir köle ve tutsak olarak büyümüştür. Servet'in büyürken onda en çok etki bırakan olaylardan biri de kimlik sorunudur. Fakir bir aileden görkemli bir konağa satıldıktan sonra Servet'ten ailesi, doğduğu yer ve adı bile saklanmıştır. "Hacer" olarak geldiği konaktan kimliğini hep sorgulayan ama asla bulamayan "Servet" olarak ayrılmıştır. Konakta kimliği, dolayısıyla kişiliği, büyük bir dönüşüm geçirir. Ancak bu dönüşüm sonrasında hiçbir yere ait hissetmez. Konaktaki görkemli yaşama uyum sağlayabilmek için zorunlu olarak geçirdiği dönüşümün, aslında Servet'e bir yararı olmaz. Ancak evlendikten sonra kimliğini öğrenince kimlik sorularına bir cevap bulur: *"Ana adı Hatçe, baba adı İbrahim, doğum yeri Erzincan." (Füruzan, 2022, 158).* Fakat artık ailesini bir daha bulamayacağını düşündüğü için bu cevap içindeki boşluğu kapamaz. Doğduğu yer ile büyüdüğü yerin zıtlığından dolayı Servet kimsesiz ve kimliksiz olarak büyümüştür.

Servet'in hayatındaki kırılma noktalarından biri de Fatin Bey ile evlenmesidir ki bundan sonra tüm hayatı değişir. Servet evlendikten sonra yoksul bir semt olan Çürüklük'te yaşamaya başlar. Burada eskimiş, yıkık dökük bir evde yaşarlar. Yazar, bu evi Servet'in geçirdiği dönüşüm sonucu ruhundaki yaraları göstermek için bir simge olarak kullanmıştır. Aslında Servet bu evde konakla kıyaslandığında daha özgür olsa da eve dair tasvirler anlatır ki Servet'in ruhu yaşlanmış, "çürümüş" ve iyileşmeyen yaralar almıştır. Öncelikle evin bulunduğu semtin adı öyküde eskimiş bir atmosfer oluşturur: Çürüklük. Semt adının anlamını gerçekten taşır. Dönemin en yoksul semtlerinden biridir. Servet'in zengin bir konaktan bu semte gidişi onun için oldukça travmatiktir. Tüm hayatı değişir: konakta çeşit çeşit yemek görürken burada pazardan eli neredeyse boş döner: *"Yıllardır et yüzü gördüğümüz yok." (Füruzan, 2022, 123).* Semtte taşmış çöpler görülür ve çöplerden devamlı koku gelir. "Servet" ismiyle ironik bir ilişkisi olan bu semtte her şeye rağmen Servet arkadaşlar edinmiştir. Dışarı çıkıp geziyor, Eyüp Sultan'a gidiyordur, ki bunda arkadaşlıklarının da etkisi büyüktür. Her ne kadar daha özgür olsa da görkemli bir yaşamdan yoksul bir hayata geçişi Servet'i yaralamıştır. Konakta yaşadığı süre boyunca Servet yaşadığı sorunları hep gizlemiştir, ancak bu semtte artık ruhundaki yaraları saklamaz ve hayatındaki "çürümüşlüğü" sır olarak tutmaz. Öykünün sonuna doğru Servet'in yaraları belirginleşir ve bunda yazarın ev tasvirlerinin büyük bir etkisi vardır. Evin durumu da semtten çok farklı değildir. Ev yıkık dökük tür, eşyaları eskimiş ve artık çalışmıyordur ama Servet ne tamir ettirir ne de yenisini alır, bu durumda ekonomik sorunların da büyük bir etkisi vardır: *"Sedir örtüsünün ortası yamanmak ister. Evde tek yeni şeyimiz yok."(Füruzan, 2022, 161).* Ev karanlık ve yıpranmış bir atmosfer oluşturur. Bu atmosferden en çok etkilenen de Servet olur ki eve gelince kendisini hasta hisseder, durgunlaşır ve geçmişi ile acı ve pasif bir şekilde yüzleşir. Evin bütün eskimişliğine, çürümüşlüğüne ve yıpranmışlığına rağmen Servet evini iyileştirmek için bir şey yapmaz. Evi gibi Servet de hastadır ama iyileşmeye çalışmaz, çünkü hastalığının ve yaralarının iyileşebileceğine artık inanmaz..

Füruzan, kaleme aldığı Haraç öyküsünde Servet'in hayatından yola çıkarak birden fazla toplumsal sorunu ve beraberinde getirdiği bireysel sorunları konu alır. Yazar, anlatıcının karakterizasyonunu mekân tercihleriyle desteklemiş ve yaşadığı acıları iç mekân betimlemeleriyle okuyucuya sunmuştur. Horhor'da görkemli bir konakta ve Çürüklük'te yıkık dökük bir evde hayatının kırılma noktalarını yaşayan Servet, karakterinde ve ruhunda iyileşmeyecek yaralar almıştır. Bu yaralar yüzünden Servet ailesini, kimliğini, umutlarını ve özgürlüğünü kaybetmiştir.

"Sormayı hiç bilmedim…

Ben herkesi dinlemeyi biliyordum, yedi ya da on yaşından beri." (Füruzan, 2022, 137)

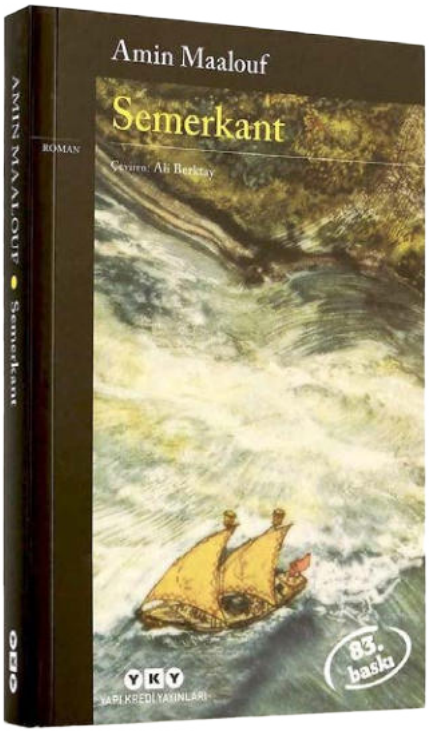


KAYNAKÇA

Füruzan. (2022). Parasız Yatılı. Yapı Kredi Yayınları.

Lara DEMİR
11/IB

Titanik ile Gömülmüş Bir El Yazması



Amin Maalouf'un yazmış olduğu *"Semerkant"* isimli kitabı okuyanları şaşırtarak merak ve heyecan duygularını bir arada yaşatıyor. Her bir satırda okuyucuyu daha çok içine çeken eser, kendi içerisinde 4 farklı kitaba ayrılıyor. Her kitabın başında Ömer Hayyam'ın bir dörtlüğünün bulunuyor olması da çok hoş ve ince bir detay. Eserin dört farklı kitaba ayrılması olay örgüsünün ve ikinci kitaptan sonra 19. yüzyıla geçilmesinin daha kolay anlaşılmasını sağlıyor. Aynı zamanda direkt hikâyeye başlamak yerine Ömer Hayyam'ın hayatından, Hasan Sabbah'la tanışmalarından, Hasan Sabbah'ın neden Haşşaşi'leri kurduğundan, Haşşaşilerden ve o dönemden bahsediliyor olması da kitabın ikinci yarısında olan her bir olayı çok daha rahat anlamlandırmamızı sağlıyor. Ayrıca neden ana karakter tarafından Ömer Hayyam'ın yazmasına bu kadar değer veriliyor oluşunu, neden Rubaiyat adına bu kadar olay yaşandığını anlamamızda da çok büyük bir etkisi var.

Kitap, Ömer Hayyam'ın Rubaiyat adlı eserinin başından geçenleri Titanik'te son bulana kadar anlatıyor. Eser Doğu'nun kültür ve tarihini ilgi çekici bir şekilde aktarıyor. Daha önce bu konulara ilgi duymayan okuyucuların bile olayların içine kolaylıkla girmelerini sağlayan bir anlatımı var. Bu anlamda Doğu'ya karşı "gerici ve dinci" olduğu ön yargısının silinmesinde büyük katkı sağlayabilecek bir eser. İran'ın tarih ve kültürünü anlatarak daha önce gerici bir ülke olmadığını, dinle hareket etmenin "gerilik" olmadığını, insanların geçmişin getirdiği gelenek baskısı ve düşünce yapısından dolayı yeni fikirlere alışmakta ne kadar zorluk çektiklerini anlamamızı sağlıyor. İran'ın her zaman günümüzde olduğu halinde olmadığını ve ülkeleri gerici yapan unsurun din değil dinin yorumlanış şekli olduğunu okuyucuya aktararak yeni bir bakış açısı katıyor.

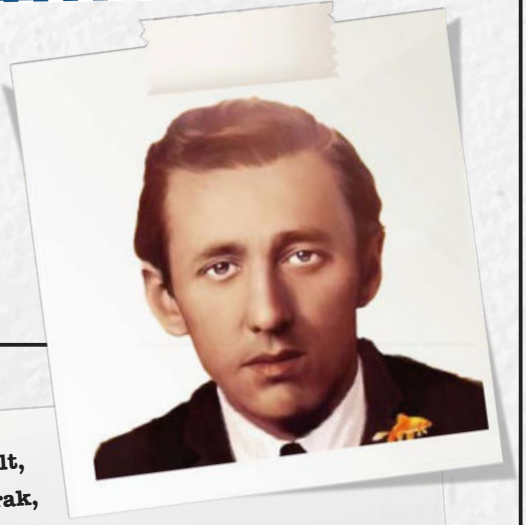
Eser okuyucuların Ömer Hayyam'a merak salmalarını da sağlıyor. Daha önce şiir konusunda ön yargıya sahip okuyucuların bunu kırmalarına yardımcı oluyor. Bölümlerin 5-6 sayfadan oluşması da sıkılmadan tek seferde daha fazla okumayı kolaylaştırıyor. Bu da kitabın sürükleyiciliğini arttırıyor.

Bu kitap benim İran'a ve İran edebiyatına karşı ön yargımı kaldırmamı sağladı. Bu bakımdan eseri okuduğum için kendimi çok şanslı hissediyorum. Bakış açımın değişmesine, dünyaya daha geniş bir pencereden bakmama katkı sağladı. Eminim benden başka birçok kitapsever için de aynı etkiyi yaratmıştır. Hem kitap okumayı hem de tarihi çok seven biri olarak gerçekten severek ve beğenerek okuduğum bir eserdi. Bu kitaptan sonra "Ömer Hayyam'ın Rubaileri" isimli kitabı d aldım. Semerkant bana çok şey katan bir eser oldu.



Fethiye Zeynep BALTA 10/B

ORHAN VELİ'nin "VEDA" adlı ŞİİRİNİN İNCELENMESİ



Yolum asfalt,
Yolum toprak,
Yolum meydan,
Yolum gökyüzü
ve ben neler düşünüyorum!..
Aşkı, yağmuru,
Tramvay sesini,
Otelciyi...
ve bir mısra mırıldanıyorum
Sıcak bir yemek lezzetinde...
Postacı, jandarma ve işsiz
Hala gidip geliyorlar.
Yalnız Niyazi oturuyor,
Rahmetli Süleyman Efendi'nin oğlu,
Kahvede.
Ajans dinliyor, düşünüyor:
> diye.
Yahut o da bilmiyor,
Yakında muhabereye gideceğini.

Orhan Veli

Bu analizin yazılış amacı; Garip Akımının öncülerinden olan Orhan Veli Kanık'ın 1939'da yazdığı "Veda" adlı şiiri dönemin özelliklerini ve o dönemde bulunan toplumsal yapıların göze alarak şiir kişisinin o dönem söylediklerini analiz etmektir. Veda adlı şiir 2.Dünya Savaşı'nın başlaması ile oluşan durumların içinde kendini kaybeden toplumu anlatmaktadır. Savaşın getirilirler sonucunda toplumda oluşan kaygı ön planda tutulmuştur. Şiirde insanlar üzerinden oluşturulan atmosfer çağresiz ve belirsizdir. Orhan Veli'nin diğer şiirlerinde kullandığı üslup gereği bu şiirinde de günlük hayatında gözlemlediklerini ölçü ya da bir uyağa başvurmadan okuyuculara aktarmıştır. Şiiri yazarken kafiye, ölçü veya uyak kullanılmadığından şiirin samimiyeti daha fazla hissedilmiştir bu yüzden de toplumda hissedilen kaygı daha iyi bir şekilde okuyucuya aktarılmıştır. Gözlemlerle dayanarak elde edilen bakış açıları toplumun içinde olduğu belirsizliği yansıtır.

Şiirin ilk dizesine baktığımızda her satırda tekerrür eden **"Yolum"** sözcüğü tercih edilmiştir. Bu sözcüğe Veli'nin yüklediği anlam kendi yurdu ile olan ilişkisi üzerinedir. Kullanılan sahiplik eki ile birlikte yurdunu benimsemesini okuyucuya hissettirmektedir. Yol metaforu ile karşımıza çıkan ülkeyi nitelendiren sıfatlar değişmeyi sürdürse de ülkesini sahiplenmekten vazgeçmemektir ancak bulunduğu durumun getirdiği kaygı ile birlikte kaybedecekleri hakkında kafa yormayı bırakmaz. Kendisinde oluşan bu savaş kaygısı ilerleyen satırlarda hayatında bulunan değerler üzerine yoğunlaşmasına neden olmuştur.

Şiirin ikinci dizesinde savaş psikolojisinin yarattığı kaybetme korkusunu derin bir şekilde yaşadığını görmekteyiz. Aşk, yağmur ve tramvay sesi gibi kendi özel hayatında yer edinmiş değerler hakkında yoğun düşüncelere dalmıştır. Düşündüğü bu değerler üzerine şiir kişisi kendi kendine bir mısra mırıldanmaktadır. **"Sıcak bir yemek lezzetinde.."** satırında ise bu mırıldandığı mısrayı nitelendirmektedir. Sıcak yemek insanın kendi evinde yaşadığı, onu rahatlatan ve mutlu edenler için kullanılmış bir metafordur. Şiir kişisi hayatındaki değerleri düşündüğünde etrafında olan savaş atmosferine rağmen aklına yurdunda, kendi evinde hissettiği rahatlık gelmektedir. Veli, hayatındaki dönemsel yaşanan olayların belirsizliğinin getirdiği kaygıdan bir kaçış yolu olarak kendini güvende hissettiği ev ortamını seçmiştir.

Üçüncü dizede toplumun her kesiminden insanın bulunduğu statüyü vurgulamak ile birlikte ülkenin yaşadığı sürecin herkes için belirsiz olduğunu **"Postacı, jandarma ve işsiz/ Hâlâ gidip geliyorlar."** sözüyle okuyucuya aktarmaktadır. Bu dizenin 4. satırında yalnızca bir kişinin oturduğundan, diğer herkesin bir şeyler yapmaya çalışmasından bahsedilmektedir. Bu da aslında toplumun yaşadığı zorluklardan bir çıkış aramak için seferberlik içinde olduğunu okuyucuya yansıtmaktadır. Herkesin bir kurtuluş yolu araması da bulundukları durumun zorluğunu ve halkın mutsuzluğunu vurgular. 6. satırda bahsedilen ajans, yaşanılan olayların sırasında ülkenin tam olarak nerede durduğunu çözemediğinden sürekli bir şekilde başkalarından durumu dinlemektedir ve düşünmeye devam etmektedir. **"Harp olur mu, Kıtlık olur mu?"** sözünden de aslında ajansın bir belirsizlik içinde olduğunu ve geleceği net bir şekilde göremediğini anlamaktayız. Bu ülkenin geleceğinde yaşayacakları tahmin edilemezdir ve halk bu yüzden kaygı içerisindedir. Bu kaygı duygusu ise Veli'nin savaş **"Harp olur mu?"** gibi endişelerinden bahettiğindeki tonundan anlaşılmaktadır.

Veda adlı şiirin geneline baktığımızda 2. Dünya Savaşı döneminde insanların yaşadığı durumların getirdiği kaygının yanında içerisinde bulundukları belirsizlik bu şiirin yazılmasındaki güdülen amaçtır. Toplumdaki her birey tarafından benimsenen yurdun geleceğinin, kestirilememesi insanlarda gerginlik yaratmış bununla birlikte hayatlarındaki değerleri kaybetme korkusu onları sarıp sarmalamıştır. Veli'nin gözlem ve deneyimlerinin yalın bir dil ile aktarımı sonucu ortaya çıkan bu şiir; ülkenin içinde olduğu süreci, birbirinden bağımsız yaşamlara sahip insanların bakış açılarından göstererek bu dönemi farklı yönlerden içten bir şekilde okuyucuyla buluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

Kanık, Orhan Veli. Orhan Veli Bütün Şiirleri. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 2003.

Zeynep AYDIN 11/IB

The Lobster: TOPLUM ÜZERİNE BİR ELEŞTİRİ

Alışılmamış tarzı ile Dogtooth (2009) ve The Killing of a Sacred Deer (2017) filmlerinden de tanıdığımız Yunan yönetmen Yorgos Lanthimos, 2015 yılında senaristliğini ve yönetmenliğini üstlendiği The Lobster'da toplumsal normları, günümüzde var olan ilişki anlayışını eleştiriyor. Bekar olmanın yasak olduğu, yakın gelecekte geçen bir distopya şeklinde, ustaca kurgulanmış olan filmde izleyiciyi, itaat, uyum, aile ve aşk kavramları üzerine düşünmeye itiyor.

Eşi tarafından terk edilmiş olan David (Colin Farrel), bekar insanların partner bulabilmesi için devlet tarafından oluşturulmuş bir otele gönderilir. Buradaki kurallara göre buraya gönderilen bekarlar 45 gün içinde bir partner bulamazlarsa kendi seçtikleri bir hayvana dönüştürülerek doğaya salınacaklardır. David'e dönüştürülecek olursa hangi hayvan olmak istediği sorulduğunda, aristokratlar gibi mavi kana sahip olmalarından, 100 yıl yaşamalarından ve ömür boyu üreyebilmelerinden dolayı "ıstakoz" cevabını verir, film de adını buradan almaktadır. Burada kaldıkları süre boyunca sık sık çift olmanın yararları hakkında propaganda gösterileri yapılır. Örneğin bir gösteride önce yalnız bir adamın yemek yerken boğulması gösterilir. Sonra ise bir çift halindeyken kadının adamı boğulmaktan kurtarması gösterilir. Oteldeki herkesin belirgin bir karakteristik özelliği vardır. Örneğin David miyoptur, bir kadının (Jessica Barden) sürekli burnu kanamaktadır, bir adamsa (Ben Whishaw) topaldır. İki kişinin birbiriyle eşleşebilmesi için karakteristik özelliklerinin benzemesi gerekir. Filmde karakterlerden bazıları oteldeki başka kişilerin karakteristik özelliklerini taklit ederek bu kişilerle eşleşmeye çalışırlar. David, duygusuz, empati yoksunu bir kadının bu özelliğini taklit ederek bu kadınla eşleşir ancak kadın bunu fark eder ve onu otele şikayet edeceğini söyler. Bunun üzerine David otelin yakınlarında bulunan bir ormana kaçar. Bu olayı filmin ikinci kısmına geçiş olarak görebiliriz.

Bu ormanda, asi bir grup olan yalnızlar yaşamaktadır ve David onlara katılır. Yalnızlar sistemin dikte ettiği çift olarak yaşama kuralını reddeder. Ancak bu grubun da kendi içinde kuralları vardır. Yalnızlar tamamıyla bireyselciliği benimser ve birbirleriyle romantik veya cinsel ilişkiler içinde olmaları yasaktır. Bu kurallara uymayanlar ağır şekilde cezalandırılır. Dahası, yalnızlar kendi mezarlarını kendileri kazarlar, başlarına bir şey geldiğinde birbirlerine yardım etmezler. Kutlama amaçlı yaptıkları dans partilerinde herkes kulaklıkla müzik dinler ve tek başına dans eder. Yalnızlar, aşkın gerçek olmadığını, tamamiyle toplum dayatması olduğunu düşünürler. Otel sakinleri (daha doğrusu mahkumlar) ara ara bu ormana getirilerek sakinleştirici oklar ve tüfeklerle yalnızları avlar. Avlanan her yalnız için otelde kalan süreleri bir miktar artırılır. David ve kendisi gibi miyop olan, yalnızlardan bir kadın (Rachel Weisz) birbirlerine aşık olurlar. Diğerlerinin bu ilişkiyi fark etmemesi için kendi aralarında gizli bir vücut dili geliştirirler. Tam ormanı terk edip şehirde beraber yaşamaya karar vermişlerken ilişkileri açığa çıkar. Kadının gözlerini kör ederler, böylece onu hem cezalandırmış hem de David ile aralarında olan, ilişkilerini üzerine kurdukları benzerliği yok etmiş olurlar. Fakat David ve sevgilisi kaçmayı başarır. Filmin son sahnesinde şehirde bir restorandadırlar. David garsondan bir bıçak alır ve lavaboya gider. David'i bıçağı gözüne doğru tutarak kendini kör etmeye hazırlanırken görürüz. Film burada biter ve sonu yorumumuza bırakılır. David, aşkı için kendin kör etmiş midir? Yoksa yalnızlar aşkın içi boş bir toplumsal dayatma olduğu konusunda haklı mıdır?

"Hissetmediklerini hissediyormuş gibi yapmak, hissettikleri hissetmiyormuş gibi yapmaktan daha zordur."

Filmde dikkat çeken ilk şey, genel olarak yoğun bir duygusuzluk ve donukluk hissinin hakim olması. Arka plandaki anlatıcı da dahil filmdeki her karakterin tamamen hissiz bir şekilde konuşması filme bir yandan gergin, bir yandan da komik bir hava katıyor. Bunun yanında filmin geçtiği zaman dilimi ve mekanın belirsiz olması ele alınan konunun zamansızlığını vurguluyor. The Lobster, içinde var olduğumuz sistemin bir yansıması.Bu sisteme göre biri eğer çift halinde yaşamıyorsa vahşi bir hayvandan farksızdır. Bunu yalnızca bekar insanların hayvana dönüştürülmesinden değil, bekar olarak yaşamayı seçerek sisteme karşı çıkan yalnızların oteldekiler tarafından tüfeklerle avlanmalarından da çıkarıyoruz. Fakat Lanthimos radikal bir şekilde bireyselliği seçen yalnızlar ile bekarlığa karşı gelen devlet arasında taraf tutmuyor, her iki tarafı da ayrı olarak eleştiriyor.

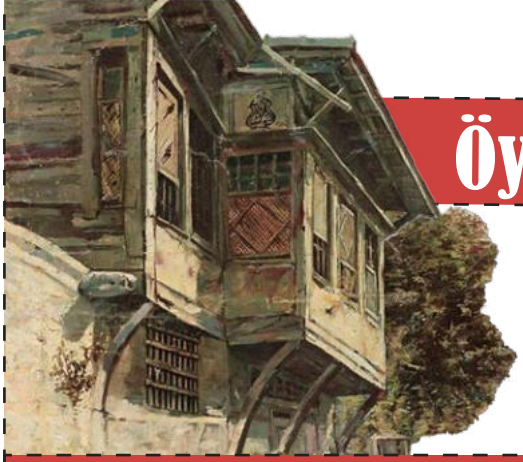
Küçük yaşlardan itibaren "ruh eşi" ve "bir elmanın iki yarısı" gibi söylemlerle bir eşimiz olmadan yarım kaldığımız düşüncesi akıllarımıza yerleştiriliyor. Bekar insanlara sık sık yöneltilen "ne zaman evleneceksin?" benzeri soruların yarattığı baskı yüzünden bir çok insan kendini bir aile kurmak zorunda hissediyor. Ayrıca filmdeki karakterlerin biriyle eşleşebilmek için karakteristik fakat bir o kadar da yüzeysel birtakım özelliklerinin eşleştikleri kişiyle uyuşmak zorunda olması, partnerimizin bize benzemesi gerektiğiyle ilgili takıntımızı eleştiriyor. Günümüzde de birçok arkadaş edinme uygulamasına kaydolurken ilgi alanlarımızı giriyoruz ve karşımıza benzer ilgi alanları olan insanların çıkmasını istiyoruz. Hatta filmdeki bazı karakterlerin özgürlüklerine kavuşabilmek için oteldeki diğer insanların karakteristik özelliklerini taklit ederek ilişkilerini bir yalan üzerine kurmalarıyla, toplumdaki bir çok insanın eşlerini sevmemelerine, bazen eşlerini aldatmalarına rağmen sırf evliliğin verdiği rahatlık ve güven duygusu sebebiyle boşanmamayı seçmeleri arasındaki paralellik de dikkat çekiyor. Tamamen yalan üzerine kurulu bir ilişki içinde yaşamak gerçekten de yalnız yaşamayı seçerek toplum baskısına uğramaktan daha mı iyi?

Diğer bir yandansa, çoğu insanın toplum baskısı sebebiyle kurdukları ve içinde mutlu olmadıkları ilişkileri sürdürdüğü bir dünyada, yalnızlar buna karşı gelerek kutsal bir görevi yerine getirdiklerini düşünürler. Fakat yapay ve sevgi bağından yoksun ilişkilerin var olması gerçekten birbirini severek yaşayan insanların olmadığı anlamına gelmez. Sevgi her insanın hissettiği, doğal bir duygudur. Fakat yalnızlar, karşılıklı sevginin verdiği mutluluktan kaçarlar. Devletin ve toplumun ikiyüzlülüğüne karşı çıkarken aslında kendilerine sefil hayatlar yaşatırlar.

Lanthimos, filminde çift olmanın zorunlu olduğu bir ortam ile bekar olmanın zorunlu olduğu bir ortam arasındaki kontrastı aktarıyor. Bu iki ortam aslında toplumda var olan ilişki anlayışının iki ucunu temsil ediyor. Bir yanda yalnız yaşamaktan korkan, tamamen yüzeysel özelliklerinin birbirine benzemesi üzerine kurgulanan ilişkilere mahkum insanlar; diğer yandaysa bütün romantik ilişkileri yapmacık diye damgalayarak kendilerini yalnız yaşamaya zorlayan başka insanlar. Birbirlerinin zıttı gibi gözükseler de aslında ortak bir noktaları var: her iki grup da toplumsal damga ve normları hayatlarının odak noktasına yerleştirip gerçek hislerini tamamıyla yok sayıyor. Oysa hayat, damgaları ve kalıpları bırakıp, olması gerektiği gibi değil de olmasını istediğimiz gibi yaşamayı seçtiğimizde başlıyor.



Elif Naz TATLI 12/A



Öyküler Üzerinden Toplumun Kimlik Üzerindeki Etkisi

Füruzan tarafından kaleme alınmış "Haraç" öyküsü 1. Dünya Savaşı sonrası fakir bir ailenin çocuğu olan Servet'in İstanbul'da bir konağa evlatlık olarak gitmesini konu alır. Eserdehayatı sadece bir konaktan oluşan Servet'in yaşamını kendisinin ağzından okumaktayız.Servet'in bakış açışı üzerinden eserin ilerlemesi karakterin hareketlerinin arkasındaki nedenleri görmemizi sağlamaktadır. Geçmişi hakkında fikri olmayan Servet kendi geleceğini, kimliğini vekafasındaki kadınlık algısını çevresindekilerin onun hakkındaki fikirleri üzerine kurar böyleliklebu hisler Servet'in kendi fikirlerine dönüşür ve kendine karşı bakış açısını bu fikirlere göre belirler. Öyküde Servet'in dış görünüşü ile ilgili yapılan yorumlar ve imalar üzerine Servet kendi dış görünüşü hakkında negatif düşüncelere sahip olur çünkü farkında olmadan ona karşı yapılan hakaretleri benimser. *"Ay, senin efem'ini yesinler kız. Bu iri iri dirsekler, bu fırlak diz kapakları, bu kol gibi kalın telli saçlar, bu her şeye 'evet' ancak köylülerde olur." (Füruzan, 129).* Alıntıda görüldüğü gibi Dizdar Hanımdan Şehime Hanıma kadar herkes Servet'e karşı her açıdan eksikliklerinin bulunduğunu ve güzel bir kadın olmak için gereklilikleri karşılamadığını söyler. Bir zamandan sonra Servet aldığı bu hakaretleri kişisel bir görüş olarak değil herkes tarafından kabul edilen bir yargı olarak görür ve kendini de diğer insanların onu gördüğü gibi görmeye başlar. *"Güzel hizmetçi gelince, (benden çirkini, koca ayaklısı olamayacağına göre) Rusuhi Bey de onu beğenirdi." (Füruzan, 147).* Anlıntıdaki olayda ise Servet odan sonra gelecek kim olursa olsun ondan çirkin olamayacağını düşünür, bu da aslında çevresindekilerin Servet'in beynine ektiği tohumların filizlenip büyüdüğünü destekler. Servet'in kullandığı kelimeler bile ona daha önce söylenmiş sözlerdir çünkü sözcükler o kadar tekrarlanmıştır ki kelimeler Servet'te iz bırakmıştır. Bu izler büyüyüp Servet'in kendine olan bakış açısını ve daha da önemlisi kimliğini oluşturmuştur. Servet; ilk tecavüz edildiği akşamı kendisinin kadın olduğu gün olarak görür çünkü toplumda böyle bir algı vardır ki bakireliğin bozulması, kızlıktan kadın olmaya geçiş olarak görülmektedir ve Servet bu algıları asla aşamaz. *"Rusuhi Bey'in koynuma girdiği, beni kadın yaptığı geceye gelince hiç düşünmek istemem, hep düşünürüm." (Füruzan, 135).* Servet ne kadar istismar edildiği geceye kadın olduğum gece olarak adlandırsa da aslında toplumda oluşturulan kadınlık algısını asla anlayamaz ve sadece ona denileni doğru olarak görüp hayatına öyle devam eder. Kadın kimliğinin oluşumu Servet evlendiğinde yine gün yüzüne çıkar. Servet evlendiği zaman bakire olmadığından kocası bu konuda yakınır. *"Sen kız değilsin rezil. Seni bana yutturdular." (Füruzan,153).* Bu yakınma ise bir diyalog halinde okuyuculara verilmektedir.



Normal diyalog özelliklerinden biri olan karşılıklı konuşma biçimi bu diyalogda görülmemektedir çünkü sadece tek taraflıdır. Kocası bu durum üzerine olay çıkartır ancak Servet bu konuda sessiz kalır ve bir kere daha başkasının fikirleri altında ezilir. *"Kadın olduğumu, kızlığımı kaybettiğimi anlamayan beni" (Füruzan, 153)* Kocasının kız değilsin sözü ile kendisine olan bakış açısı yine değişir ve bu sefer kendisinin kızlığını kaybettiğini bu sebeple de bundan utanması gerektiğini düşünmeye başlar. Servet, konakta yemek ve barınma karşılığında hizmetçi olarak çalışmaktadır buna rağmen konaktakileri hiçbir zaman sahip olmadığı ailesi gibi görmektedir. Servet'in aksine konaktakiler Servet'in onların seviyesinde olabileceğini düşünmezler çünkü Servet Anadolu'daki fakir bir aileden gelmektedir. Bu yüzden onu hep kötü kelimelerle ya da verdikleri işlerin niteliği ile aşağılarlar. *"Ben köylülüğümden habersizdim, Şehime Hanım, siz nasıl bildiniz?" demiştim, "Şaştım." "Dedim ya biz İstanbulluyuz, biliriz." (Füruzan, 130).* Servet ilk başta kendine kadar aileden biri gibi hissetse de ona karşı hissettirilen toplumsal sınıf farkı onun da kendi değerinin onlarınki kadar olmadığına ve köylü olduğuna inandırır. *"Belki de köylülüğümden çirkindim. Peki, köy neydi?"(Füruzan, 129).* Servet aslında köy kelimesinin temsil ettiklerini bilmemektedir çünkü konakta onların dışarı çıkmalarına izin yoktur bu yüzden tüm hayatları konaktan oluşur. *"Çünkü bizler, biz evin hizmetçileri, hiç sokağa çıkmazdık."(Füruzan, 131).* Hizmetçilerin dışarı çıkmasına izin verilmemesi, köle gibi çalıştırılmaları da onların konakta yaşayan diğer insanlarla eş olmadıklarının ve bir statü farkı olduğunu göstermenin bir yoludur. Bu statü farklarını Servet'te farklı yollardan aşılayarak sanki olması gereken ve doğrusu buymuş gibi davranmaktadırlar. Bu davranışların sonucu olarak Servet'in kendini normalde olduğundan daha değersiz görmesi yine ona aşılanan fikirlerin doğurduğu bir bakış açısıdır. Parasız Yatılı eserinde bulunan bu öyküde yazar sadece karakterin hayatını okuyucuya düz bir şekilde aktarmamaktadır aynı zamanda Servet'in karakterizasyonunu ve kimlik oluşumunu da etkili bir şekilde okuyucuyla buluşturmuştur. Servet başına gelen olaylarlar ile birlikte insanlardan duyduklarını ve gördüklerini üst üste koyarak kendi kimliğini oluşturmaktadır. Kendine karşı olan bakış açısı başka insanların ön yargılarından ve kişisel görüşlerinden oluşmaktadır. Ne kadar Servet olayları kendi yaşasa da ona karşı diretilen algıların farkında değildir. Servet'in kimliğinin oluşumunda kendi hislerinden çok dışardan duydukları rol oynar.

KAYNAKÇA:
Füruzan. Parasız Yatılı "Haraç".
İstanbul: Yapı Kredi Yayınları, 1996. Baskı.

Zeynep AYDIN 11/IB


MUHTEŞEM
GATSBY
ÜZERİNE

“Muhteşem Gatsby”

F. Scott Fitzgerald

Hem içinde hem dışındaydım, yaşamın durmak bilmez çeşitliliği karşısında hem büyüleniyordum hem de tiksiniyordum.

(Muhteşem Gatsby, F.C. Fitzgerald)

DAISY KARAKTERİNİN BİR KADININ HANGİ ÖZELLİKLERE SAHİP OLMASI GEREKTİĞİ İLE İLGİLİ SÖZLERİ KARAKTERİN KENDİ YAŞAMI VE ROMANIN TAMAMI BAĞLAMINDA DEĞERLENDİRİLMESİ



Daisy, kitapta çocuğu doğduğunda cinsiyetini sormuştur. Kız olduğunda ağladığını belirten Daisy, kız olduğu için sevindiğini ve aptal olmasını umduğunu söylemiştir ve bu dünyada bir kızın olabileceği en iyi şeyin aptal olmak olduğunu eklemiştir. Daisy karakterinin bu sözleri ve kitaptaki davranışları göz önünde bulundurulduğunda, kendi sözlerine uyan bir kalıpta insan olduğunu söyleyebiliriz. 1920'li yıllarda geçen bu romanda 1. Dünya Savaşı'ndan sonraki dönemdeki toplumsal cinsiyet rollerini yakından görebiliyoruz. Kitapta da olduğu üzere erkeklerin yanında pasif bir rol oynayan ve Gatsby'nin takıntılı bir şekilde aşık olduğu Dasiy de bu dönem kadınlarının en güzel örneklerinden biridir. Paraya, şöhrete ve eğlenceye düşkün bu karakterin otoriter bir yapısı vardır, başka insanların himayesi altına girmek zorunda olduğunu düşünür ve bir erkekle evli kalmadan kendi ayakları üzerinde durmayı bir seçenek olarak görmez. Dönemin varlıklı bir ailesinin kızı olduğu için, savaştan önce ilişki yaşadığı Gatsby' yi terk etmiştir ve bir süre mektuplara yanıt alamayınca dönemin en varlıklı ailelerinden birinin oğlu olan Tom Buchanan ile evlenmiştir. Evlenmesindeki temel sebep paradır ve aslında Gatsby, ekonomik sınıf farklılıklarından dolayı Daisy ile kavuşamamıştır ve sınıf atlamayı takıntı haline getirip, bir gün Daisy gelir umuduyla bütün New York'un katıldığı çılgın partileri düzenlemiştir. Daisy karakterinin bir eşe muhtaç olduğunu düşündüğü çıkarımını; Tom Buchanan ile olan ilişkisine bakarak da çıkarabiliriz. Ünlü bir sporcu olan Tom; bencil, ırkçı ve cinsiyetçi bir adamdır. Daisy'i defalarca Mrytle ile ilişki yaşayıp aldatmasına rağmen Daisy'nin Tom ile olan evliliklerine devam etmesi de bunu kanıtlar niteliktedir.

Elif Cansu BİLGİÇ 10 FEN/A

"Kız olmasına sevindim. Umarım aptal bir kız olur…

Bu dünyada bir kız için güzel ve küçük bir aptal olmaktan daha hayırlısı yok." (Fitzgerald, s.29)

Daisy'nin birinci bölümde yeni doğan kızı için bir kadının hangi özelliklere sahip olması gerektiği ile ilgili söylediği sözler, aslında Daisy karakterine açıklayıcı bir bakış açısı katıyor. Kitabın ana temalarından biri olmasa da bu sözler Daisy karakterini daha iyi anlamamıza yardımcı oluyor. "Kız olmasına sevindim. Umarım aptal bir kız olur... Bu dünyada bir kız için güzel ve küçük bir aptal olmaktan daha hayırlısı yok" (Fitzgerald, s.29). Daisy'nin bu sözünden aslında Daisy'nin aptal olmadığını fakat bu role büründüğünü anlıyoruz. Daisy'nin bu role bürünmesi, aslında kadınlarda zekaya değer vermeyen bir çevrenin ürünüdür. Bir kızın nasıl olması gerektiği üzerine yapılan bu yorumda aslında biraz ironi de vardır. Daisy, dönemin zihniyetine alaycı bir tavırla yaklaşırken, bu zihniyete de meydan okumuyor. Bunun aksine, hayattan nasıl sıkıldığını, aptal ve sade bir kızın nasıl daha çok eğlenebileceğini ima ediyor. Bunun farkında olduğu için kendisi de böyle bir rolü oynamaya çalışıyor. Gatsby'ye olan inkâr edilemez aşkını tercih etmek yerine, bu seçimi ile oluşabilecek sorunlardan kaçmak için 1920'lerdeki Amerikan kadınlığının sosyal standardına uyuyor. Kitabın bu bölümünde Nick ile olan konuşmasında hislerini tarif ederken "O sırada söylediklerim... hislerimin nasıl da köreldiğinin kanıtı resmen." (Fitzgerald, s. 28) sözünü kullanıyor. Aslında hislerinin körelmesinden bahsederken Tom'un onu aldattığını bilmesi, fakat bu durum hakkında yapabilecek hiçbir şeyinin olmadığını hissettiğini anlatıyor. Artık bu duruma karşı bir şey hissedemiyor bile.

Defne Su BOYRAZ 10/C







Daisy'nin bir kız çocuğu vardır. Çocuğunun doğumunu ise kitapta Nick'e şu şekilde anlatır: "Şey… kızım doğalı henüz bir saat bile olmamıştı. Tom kim bilir nerelerdeydi. Uykumdan korkunç bir terk edilmişlik duygusuyla uyandım ve hemşireye kız mı, yoksa erkek mi diye sordum. Kız olduğunu öğrenince başımı çevirip ağlamaya başladım. Peki dedi. Kız olmasına sevindim. Umarım aptal bir kız olur… Bu dünyada bir kız için güzel ve küçük bir aptal olmaktan daha hayırlısı yok." (Fitzgerald, 29) Daisy'nin bu sözlerinden kız çocuklarının bu dünyada güzel ve aptal olması gerektiğini düşündüğünü anlıyoruz. Daisy'nin kendi karakter özelliklerine baktığımızda ise kendisi biraz aptal, saf ve akıllanmaz kişiliğe sahiptir. Çünkü şu anda evli olduğu kişi kendisini birçok kişiyle aldatmıştır. Fakat bunları bilmesine rağmen hala ilişkisine devam etmektedir. Aynı zamanda hem para uğruna hem de beklememek adına âşık olduğu kişiden vazgeçip zengin bir adamla evlenmiştir. Sonrasında hayatına tekrardan gerçek âşık olduğu kişi gelince bir süre onunla vakit geçirmeye devam eder. Ama iş işten geçmiştir. Tekrardan onun ile birlikte olamayacaktır. Çünkü, evli olduğu kişi, Tom onu manipüle etmiştir. Ve bu yüzden de tekrardan âşık olduğu kişiden vazgeçmiştir. Daisy aynı zamanda çok güzeldir. Kitapta da onun güzelliğinden çok fazla bahsedilmektedir. "Parlak gözleri ve ışıltıyla parlayan tutkulu dudaklarına rağmen yüzü hem hüzünlü hem de sevimliydi." (Fitzgerald, Muhteşem Gatsby, 30) Daisy'nin bu sözlerine ve yaşadıklarına baktığımızda aslında bir kızın nasıl olması gerektiğini anlattıklarındaki özelliklere sahip olduğunu görüyoruz.

Zeynep TURGUT 10/A

Fitzgerald, F. S. (2021). Muhteşem Gatsby. Koridor Yayıncılık. (Original work published 1925)

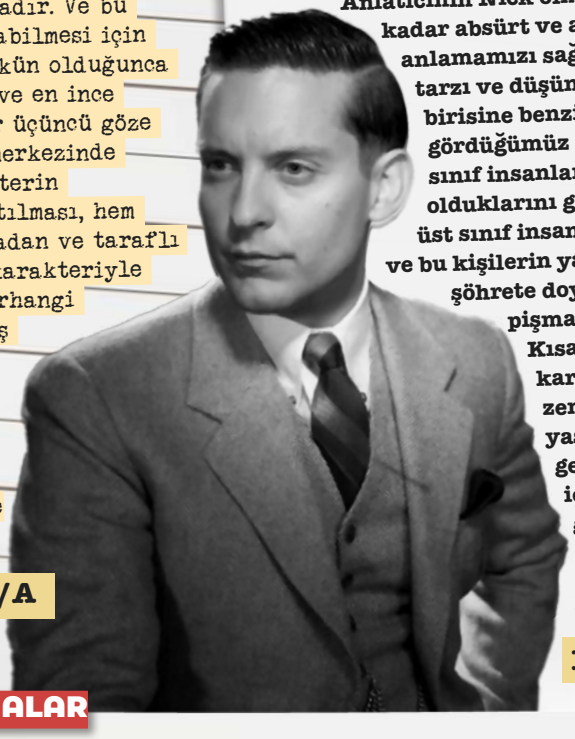
HİKAYENİN GATSBY'NİN ARKADAŞI NICK'İN BAKIŞ AÇISINDAN ANLATILMASI

Kitap, Gatsby yerine Nick'in bakış açısından anlatılmıştır. Benim fikrime göre bunun başlıca nedenlerinden biri; Nick karakterinin bütün olayların ve kişilerin merkezinde olan biri olmasıdır. Örnek olarak Gatsby karakteriyle tanışmadan önce kitapta anlatılan yerleri, (West Egg, East Egg, Long Island, New York vb.) Daisy ve Tom'un ilişkilerini, Gatsby'nin düzenlediği ve bütün şehrin katıldığı devasa partileri, Daisy'nin Tom ve Gatsby ile olan ilişkisini, dönemin zor hayat şartlarını, aşkın getirdiği takıntıyı, bir toplum içinde prestij sahibi olmanın dönem insanları arasında aslında ne kadar önemli olduğunu gibi kurgunun temelini oluşturan olguları dışarıdan gözlemleyecek bir karakter olmasıdır. Ayrıca 5 yılın ardından tekrardan bir araya gelen Daisy ve Nick'in buluşmasını da Nick karakteri sağlamıştır. Hikayede yaşanan olaylar ve kişilerin mimikleri, davranışları gibi bazı olaylar en iyi bu şekilde gözlemlenip aktarılmaktadır. Ve bu gözlemlerin de en iyi şekilde yapılabilmesi için "Amerikan rüyasından" kendini mümkün olduğunca soyutlayabilmiş, olayları objektif ve en ince ayrıntısına kadar inceleyebilen bir üçüncü göze ihtiyaç duyulmaktadır. Hikayenin merkezinde olan ve kurguyu yaşayan bir karakterin gözünden kurgunun tamamının anlatılması, hem okuyucunun olaylara duygusal olmadan ve taraflı yaklaşmasının, hem de kitabın bir karakteriyle okuyucu arasında yaşanabilecek herhangi bir empati duygusunun önüne geçmiş olur. Böylelikle kitap boyunca yaşanan olayların ve çeşitli çatışmaların içinde bulunan kişilerin, bu amerikan rüyasına kendilerini aslında ne kadar çok kaptırdıklarını çarpıcı bir biçimde gözler önüne serilmiştir.

Elif Cansu BİLGİÇ 10 FEN/A

Nick, Gatsby'nin komşusu, Daisy'nin de kuzenidir. İkilinin bir araya gelebilmesini sağlayan kişidir. Nick, kimi zaman olaylara dahil olmakta, bazen ise sadece gözlemlemektedir. Aslında Nick karakterinin anlatıcı olması, okuyucuyu diğer karakterlerinin asıl fikirleri üzerine düşündürür. Okuyucunun kitapta okuduğu düşünceler ve anlayışlar daha çok Nick'in bakış açısı üzerine midir? Yoksa karakterlerin gerçek düşünceleri midir? Örneğin Daisy karakterinin Jay Gatsby üzerine düşündükleri gerçek düşünceleri midir? Yoksa Nick'in gözlemleri midir?

"Muhteşem Gatsby" kitabının geçtiği çevre ve ambiyans, şan, şöhret, para ve büyük partiler ile doludur. Aslında bu şaşaalı hayatın ve entrikaların arasında olayların Nick karakteri tarafından anlatılması, okuyucunun bu dünyanın kapısını aralamasını sağlıyor. Nick, kitaptaki karakterlerden daha farklı bir kişiliğe sahip. İçinde olduğu çevreden daha uzak. Nick'in, sosyal-ekonomik durumu diğer karakterlere göre daha düşük ve en önemlisi, diğer karakterlerin doyumsuzluğunu eleştirir bir durumda.



Anlatıcının Nick olması, diğer karakterlerin ne kadar absürt ve abartılı hayatlar yaşadığını anlamamızı sağlıyor. Çünkü Nick'in yaşam tarzı ve düşünceleri daha çok halktan birisine benziyor. Kitabın genelinde gördüğümüz durumlar, okuyucuya üst sınıf insanlarının ahlaktan nasıl yoksul olduklarını gösteriyor. Aslında Nick de üst sınıf insanların ahlaki yozlaşmasını ve bu kişilerin yaptıkları onca ahlaksız ve şöhrete doyumsuz hareketlerinden pişman olmamalarını eleştiriyor. Kısaca yazarın anlatıcı için Nick karakterini seçmesi, okuyucunun zenginliğe doymayan insanların yaşadıkları abartılı hayatı tüm gerçekleriyle görmesini sağlamak içindir. Üst sınıftakiler dışardan görüldüğü gibi toz pembe bir hayat yaşamıyordur. Bu abartılı hayatın da kendi içinde kederi ve iğrençlikleri vardır.

Defne Su BOYRAZ 10/ C

ESERDE YER ALAN ÇATIŞMALAR

Muhteşem Gatsby kitabında çeşitli çatışmalar yer alır. Bu kitap hem fiziksel hem ahlaki hem entelektüel ve hem de duygusal çatışmalar içerir. Bunlardan fiziksel olan çatışmaya örnek verecek olursak Myrtle'in araba kazası geçirmesi bu çatışmanın en önemlisidir.

Myrtle'in araba kazası geçirmesi kitapta şu şekilde anlatılır: Myrtle'in eşi Wilson ekonomik sebeplerden ötürü farklı bir şehre taşınmak ister. Fakat bu duruma Myrtle karşı çıkar. Bu duruma karşı çıkmasının sebebi ise onun evliyken kocası Wilson'ı aldatmasına sebep olan Tom Buchanandır. Tom Buchanan ise kitabın başkahramanlarından biri olan Daisy Buchanan'ın eşidir. Bu durumda, aynı zamanda Tom Buchanan'da eşi Daisy'i aldatmaktadır. Myrtle Tom'u çok sevmektedir ve ondan uzaklaşmamak için Kül vadisinden gitmek istemez. Fakat Wilson'a sadece gitmek istemediğini söyler. Bunun altında bir iş olduğunu anlayan Wilson Myrtle'e çok sinirlenir ve onu dövmeye başlar. Bu sırada o ortamdan uzaklaşmak isteyen Myrtle evden dışarı çıkıp yola atlar ve yoldan gelen arabanın Tom olduğunu düşünerek Tom'un onu arabaya alacağını sanar. Fakat arabadaki Tom değildir. Daisy ve Gatsby'dir. Arabayı o esnada Daisy sürmektedir. O stres halinde Daisy arabayı durduramaz ve Myrtle'e çarpar. Ve Myrtle orada hayatını kaybeder. Bu durumu gören Wilson çok sinirlenir ve Myrtle'ı Tom'un öldürdüğünü ve aynı zamanda ilişkilerinin kötü olmasının sebebinin de Tom olduğunu düşünür. Tom kazayı gördüğünde ise direk Wilson'ın yanına gelir fakat Wilson Tom'a saldırmaya başlar. Tom ise arabanın onun olmadığı arabanın Gatsby'e ait olduğunu aynı zamanda ilişkilerinin kötü olmasının sebebinin de Gatsby olduğunu söyleyince Wilson bu laflara inanıp Gatsby'i öldürmek için planlar yapar. Ve bir gün Gatsby havuza girdiğinde onun malikânesine giderek önce onu sonra da kendini öldürür. Bu durumun üzerine artık tüm suçlar Gatsby'nin üzerine atılmıştır. Ve tek suçlu Gatsby olmuştur. Bu yüzden de kimse Gatsby'nin cenazesine gelmemiştir.

Bu çatışma kitabın sonunda hem kendini hem de Gatsby'i öldürmesiyle çözümlenir. Ne kadar olumsuz bir çözümlenme olsa da kitap bu şekilde bitmektedir.

Zeynep TURGUT 10/A

MUHTEŞEM GATSBY NEDEN OKUNMALI?

Merhabalar, sizlere F. Scott Fitzgerald'ın yazdığı "Muhteşem Gatsby eserinin neden okuma listenize almanız gerektiğinden bahsetmek istiyorum. Öncelikle kitabın ana karakterlerini tanıtayım: Nick Carraway, kurgunun anlatıcısı, Amerikan Rüyası'nın büyüsüne kapılmış bir adam. Tabi Nick bu Amerikan rüyasını kimle tanıyor, kitabın da adını veren karakterimiz Jay Gatsby ile. Jay Gatsby aşkı Daisy uğruna evinde her gece partiler veren milyoner bir adam. Daisy ise Gatsby'nin eski bir aşkı ve Nick'in kuzeni. Gelelim en başa, kitap Nick'in West Egg'e taşınmasıyla başlar. Nick'in küçük mütevazi evinin yanında kocaman bir malikane vardır. Bu evde her gece partiler yapılır ve toplumun her kesiminden insan katılır bu partilere. Sizin de tahmin ettiğiniz üzere bu malikane Gatsby'e aittir. Nick, Gatsby ile tanışmadan önce onun hakkında çok fazla dedikodu duyar. Bazı insanlar onun gerçek olmadığını bile düşünür. Bir gün kuzeni Daisy'nin evini ziyarete gider. Orada Tom Buchanan, Daisy'nin eşi ile sohbet ederler. Tom zengin bir adamdır ve Daisy'nin zamanında onunla evlenmesinin sebebi de budur. Hala Gatsby ile tanışamamış olan Nick iyice meraklanmaya başlar. E normal olarak kim meraklanmaz ki? Bir gün Nick, Gatsby'nin evindeki bir partiye katılır ve Gatsby ile sonunda tanışır. Beraber zaman geçirirler yakın bir dostlukları olur ve Gatsby Nick ile Daisy'nin kuzen olduğunu öğrenir. Ondan Daisy'i evine çaya davet etmesini ister. Acaba Gatsby'nin baştan beri planı Daisy'e mi ulaşmaktı ya da gerçekten şans eseri miydi, bilemeyeceğiz artık. Bazıları çıkar ilişkisi diyor, bazıları ise güzel bir tesadüf. Daisy çaya gelir, Nick onları yalnız bırakır. Bu arada Daisy'nin eşi Tom onu aldatır ve Nick buna şahit olur bu detayı atlamayalım. Bir süre sonra Daisy ve Gatsby bir ilişkinin içinde bulurlar kendilerini. Kitaptaki bu olay aslında o dönemin umursamazlığını, üst tabakadaki durumu gözler önüne serer. Daisy'nin de Tom'un da bundan haberi yoktur ama her halükârda bunun bir şey değiştireceğini düşünmüyorum. Zaman ilerlerken Tom, Gatsby ile Daisy'i öğrenir. Gatsby ve Tom bir tartışma içerisine girerler. Gatsby, Tom'a Daisy'nin onu hiçbir zaman sevmediğini söyler ve Daisy bunu yalanlar. Geri dönüşte Gatsby, Dasiy'nin arabayı sürmesine izin verir. Bu esnada da Tom'un Daisy ile arkasından iş çevirdiği kadının kocası bu durumu öğrenir ve kavga ederler. Daisy arabayı sürerken önüne kocasından kaçarken yola atlayan kadına çarpar. Kadın ölür. Tom ise intikam için kadının kocasına arabanın Gatsby'nin olduğunu ve onun ezdiğini söyler. Adam Gatsby'nin evine gider ilk önce onu sonrasında da kendini öldürür. Bu sırada da Daisy ve Tom da olaydan sıyrılmak için taşınırlar. Gatsby'nin cenazesine çok az kişi katılır fakat Nick onu her zaman "muhteşem" Gatsby olarak bilecektir.

Kitabın her ne kadar üzücü bir sonu olsa da aslında Amerikan Rüyası dediğimiz kavramın kendilerini kaybetmiş insanlardan oluştuğunu görebiliriz. Kitabın Nick'in gözünden yazılmış olması da bu temayı aslında vurgulamaktır. Nick'in gözünden yeni ve abartılı bir dünya olarak görürüz ama aslında alakası bile olmayan sadece para uğruna yaşanılan bir dünyadır.

Bilge Su KARAGÖZ 10/C



Kitap hakkındaki fikirlerimi belirtmeden ve kitaptaki dünyaya derinlemesine dalmadan önce şunu belirtmeliyim ki, hayatımda okuduğum en güzel kitaplardan biriydi. Kitabın yarattığı atmosfer, insanlar, Gatsby'nin Daisy'e yıllarca duyduğu takıntılı aşk... Bir insanı cezbedecek ve sayfaları merakla çevirmesini devam ettirecek olan her şey vardı. Şahsen reenkarnasyona inanmam, ancak kitabın insanı içine çeken dünyasından kafamı kaldırdığımda farkettim ki, ben eski hayatımda dönem takılarım ve nostaljik kıyafetlerimle Daisy'dim, Jordan'dım, Tom'dum, belki de kör kütük aşık Gatsby'dim. Ölmek üzereyken dudaklarından sadece yıllarca sevdiği kadının ismi dökülen Gatsby'dim.

Kitabın başta ben olmak üzere okurlarını adeta içine çeken 1920'lerin New York'u atmosferinin en büyüleyici kısmı; devasa binaları, şehrin karmaşası ve telaşı, şehirdeki bin bir türlü insanı, bu insanların arasında özellikle varlıklı bir hayat kuran genç kesimi. Kendi fikrime göre, kitabın günümüzde de hala büyük bir kesim tarafından okunmasının ve kitapta işlenen bazı temel kavramların hala insanların hayatlarındaki geçerliliğini yitirilmemesinin temel sebeplerinden biri, aslında kitabın sayfalarında insanların kendi hayatlarından ufak da olsa bir parça bulmasıdır. Bakın, konusu hayat olan kitapları hep aynaya benzetirim. İnsanlar, hayatın içindedirler ve vardırlar. Oksijen soluyup karbondioksit tüketmek ve yemek yemek, su içmek gibi temel ihtiyaçları günlük olarak gidermek yaşamak değildir. Bir insan düşündüğünde, bir çözüm aradığında, sorularının cevabını bulmak için çabaladığında ve iyi veya kötü olarak kalıplara soktuğumuz duyguları hissettiğini anlamaya başladığında yaşar. Öyle ki, kitabımızın baş kahramanı olan Bay Gatsby, kendini Tanrı'nın oğlu olarak görmeye başladığında, Daisy ile kavuşamamalarının cevabını sınıf ayrılıkları olarak bulduğunda ve aşkı, bunca varlığın arasında duygusal bir boşluk çekerken takıntıya dönüştürdüğünde cidden yaşamaya başlamıştır. "Yaşadığı" süre boyunca ise yıllardır sevdiği kadını kazanma çabası hayatının odak noktası olmuştur ve bütün mal varlığı başta olmak üzere; her şeyini en baştan Daisy'nin isteyeceği biçimde değiştirmiştir. Hayatını bile tehlikeye atmaya göze almıştır, yaşanan araba kazasından sonra suçu üstüne almıştır ve maalesef ki intikam almak uğruna öldürülmüştür. Ve evet, daha önce de bahsettiğim gibi kurşun gövdesindeyken bile ölümüne sebep olan sevgilisi, yani Daisy'nin ismini anmıştır.

Hepimiz, bu hayatta bir şekilde başarılı olmaya çalışıyoruz ve bulunduğumuz yüzyılda, dünya şöhret, güç ve para üzerine kurulu, ki bu kitapta da bunun en güzel örneklerinden birini görüyoruz. İtibar sahibi olmak için çabalıyoruz. Bir rüyadayız ve ortak amaçlar uğruna hayatın monoton akışına kapılıp gidiyoruz. Ancak bu kitap, insanların bu rüyanın her zaman tozpembe olmadığını gösterecek, belki de ayna tutarsınız kitaba ve kendi içinizi görürsünüz. Hırsınız, çabalarınız, takıntılarınız, aşkınız, kararlarınız... Muhteşem Gatsby kadar asla umut dolu olamazsınız ancak, bu kitabın size umut sağlaması dileğiyle.

Muhteşem Gatsby-F. Scott Fitzgerald (1925)
Fitzgerald, F. S. (2021). Muhteşem Gatsby. Koridor Yayıncılık. (Original work published 1925)

Elif Cansu BİLGİÇ 10 FEN/A

Bugünkü podcast'te sizlere F. Scott Fitzgerald'ın yazmış olduğu ana karakteri Nick Carraway'in ağzından anlatılan, Jay Gatsby'nin Daisy Buchanan'a olan aşkını anlatan; aynı zamanda Caz Çağı, Amerikan Rüyası, toplumsal sınıf farklılıkları ve modernizm temalarını içeren romanından yani Muhteşem Gatsby'den bahsedeceğim. Romanın başlığına baktığımızda insanların aklına gelen sıkça sorular bulunmakta "Acaba kitabın adı niye Muhteşem Gatsby?", "Gatsby kim?" "Gatsby niye muhteşem?" İlk olarak bu sorulara cevap verip daha sonrasında sizlere yazardan bahsedeceğim. Gatsby kitabı okuyanların bildiği üzere romanın başkarakteridir ve insanlar Gatsby hakkında konuşurken onun ne kadar muhteşem ve kusursuz olduğundan bahsederler. Fakat aslında Gatsby kendi iç dünyasında bu kadar muhteşem değildir. İnsanların bildikleri ve aslında olanlar yüzünden insanlar onu muhteşem sanmaktadır. Birinci olarak, Gatsby'nin ailesi zengin değildir. Gatsby alkol kaçakçılığı ve çevresi yardımıyla para kazanmıştır. İkinci olarak, Gatsby verdiği partileri eğlenceli bir kişiliğe sahip olduğu için vermiyordur sadece âşık olduğu kişi olan Daisy'nin bir gün o partiye geleceğine inanmaktadır. Üçüncü olarak, insanlar Gatsby'nin üniversite hayatının hepsinin Oxford Üniversitesinde geçirdiğini bilmektedir fakat bu da yalandır. Sadece altı ay boyunca o üniversite de okur. Anlaşıldığı üzere aslında Gatsby muhteşem değil.

Kitabın içeriğini daha iyi anlamak adına şimdi ise sizlere kitabın yazarı olan F. Scott Fitzgerald'dan bahsetmek istiyorum. F. Scott Fitzgerald 24 Eylül 1896 tarihinde Minnesota, ABD'de doğmuştur. Babası Edward Fitzgerald, annesi Mary Fitzgerald'dır. Çocukluğunda birçok şehir değişikliği yaşamıştır. Bu da Fitzgerald'ın farklı kültürler tanımasını sağlamıştır. Çeşitli Katolik okullarında eğitim görmüştür. Scott Fitzgerald aynı zamanda Princeton üniversitesinde eğitim görmüştür. Princeton'da eğitim gördüğü süre zarfında Ginevra King ile tanışır ve ona âşık olur. Çoğu eserlerinde ise ondan bahseder. Muhteşem Gatsby kitabındaki Daisy Buchanan ise en önemli örneklerinden bir tanesidir. F. Scott Fitzgerald 1915'ten 1917 yılları arası boyunca Ginevra ile aşk yaşarlar. Fitzgerald Princeton Üniversitesi'ni tamamlayamadan 1917 yılında olan 1. Dünya savaşına asker olarak katılır. Savaş esnasında Scott Fitzgerald çeşitli rütbeler kazanır ve işinde çok başarılı olur. 1918 yılında 45. Ve 67. Piyade alaylarında hizmet eder ve yerel bir şehir kulübünde Zelda Sayre ile karşılaşır ve ona âşık olur. Ve Zelda ile mektuplaşmaya başlar. O esnada ise savaş sona erer. Savaş sonrasında yaşamını devam ettirmek adına çeşitli ajanslarda çalışmaya başlar ve aynı zamanda çeşitli romanlar yazar. "Cennetin Bu Yanı" ilk ve isminin duyulmasını sağlayan romanıdır. Mart 1920'de ise Zelda ile nişanlanırlar. Fitzgerald'ın kendini diğer yazarlardan ayıran en önemli özelliği, kendi içinde iki karşı görüşü veya duyguyu aynı anda barındırabilmesidir. Eşi ile beraber yaşamaya başladıklarında çeşitli şehir değişiklikleri yaparlar. 1926 yılında senaryo yazmak adına Hollywood'da çağırılır ve orada bir bungalova taşınır. O esnada 17 yaşındakki Lois Moran ile tanışır ve bir ilişkiye başlarlar. Bu sırada ise evliliğinde sıkıntılar yaşanmaya başlar ve bu sebepten ötürü Hollywood'dan ayrılır. Daha sonrasında 1929'a kadar Wilmington'ın Delaware yakınlarında bir malikâne kiralar. Fitzgerald dördüncü romanını yazarken Zelda'nın davranışları ona karşı kötüleştikçe aşırı bir akıl hastalığı olduğu ortaya çıkar. 1930'da da Zelda'ya şizofren teşhisi konulur. Bu sefer eşinin yaşadığı akli sıkıntılardan dolayı çeşitli şehir değişikliği yaparlar. Fitzgerald yazdığı romanların pek çoğunda Zelda ile evliliğini konu edinir. Hatta 1925 yılında yazmış olduğu üçüncü romanı olan Muhteşem Gatby'de Zelda ile şöhrete kavuşmasından ve ilişkisinden ilham alır. Yazdığı romanlarıyla çok fazla para kazanır ve eğlence hayatına kendisini fazla kaptırır. Daha sonrasında da sağlığı bozulur ve zamanla şöhretini kaybeder. Bu durumdan çok etkilenen Fitzgerald 21 Aralık 1940 tarihinde alkolizmden dolayı 44 yaşında kalp krizi geçirerek hayatını kaybeder. (Biyografi)

Evet, hepimizin kafasında aynı soru işareti oluştu. "Fitzgerald acaba Muhteşem Gatsby kitabını yazarken kendi hayatını mı anlatmaya çalıştı?" Fitzgerald'ın yaşadığı çoğu olay aslında yazmış olduğu roman ile bağlantılıdır. Ginevra'ya âşık olduğunda okuduğu okulu yarım bırakıp askere gitmesi, Bir malikânede yaşaması kitapta Gatsby'nin Daisy'e olan aşkı sırasında çıkan savaş yüzünden okudu okulu yarım bırakıp askere gitmesi ve büyük serveti ile aldığı malikânesinde yaşaması yazarın kendi hayatı ve romanın bağlantılı olduğunun en önemli örneklerindendir.

Benimde kendi yorumumdan bahsedecek olursam, roman yazarın kendi hayatıyla bağlantılı olup içerisindeki olayların bir arkadaşı ağzından anlatılmasıyla ilgi çekici olmuştur. Roman aynı zamanda bulunduğu dönemi de temsil etmesiyle hem kendi yaşamı hem de bulunduğu dönemdeki insanların yaşadıklarıyla sürükleyici bir roman özelliğine sahip olmaya hak kazanmıştır. Aynı zamanda ilgi çekici bir isimle bu romanı hiç duymayıp ilk defa gören bir insanı okumaya teşvik eder. Bu özellikler de her insanın hayatında en az bir defa okuması gereken bir roman olduğunun kanıtıdır.

Evet, sayın dinleyiciler bugünkü podcastimizin sonuna gelmiş bulunmaktayız. Beni dinlediğiniz için teşekkür ederim.

KAYNAKÇA:

Biyografi. (tarih yok). 09 16, 2022 tarihinde Scott Fitzgerald: https://www.biyografi.info/kisi/scott-fitzgerald adresinden alındı

(2021). F. S. Fitzgerald içinde, Muhteşem Gatsby (s. 28-29). İstanbul: Koridor Yayıncılık.

(2021). F. S. Fitzgerald içinde, Muhteşem Gatsby (s. 19). İstanbul: Koridor Yayıncılık.

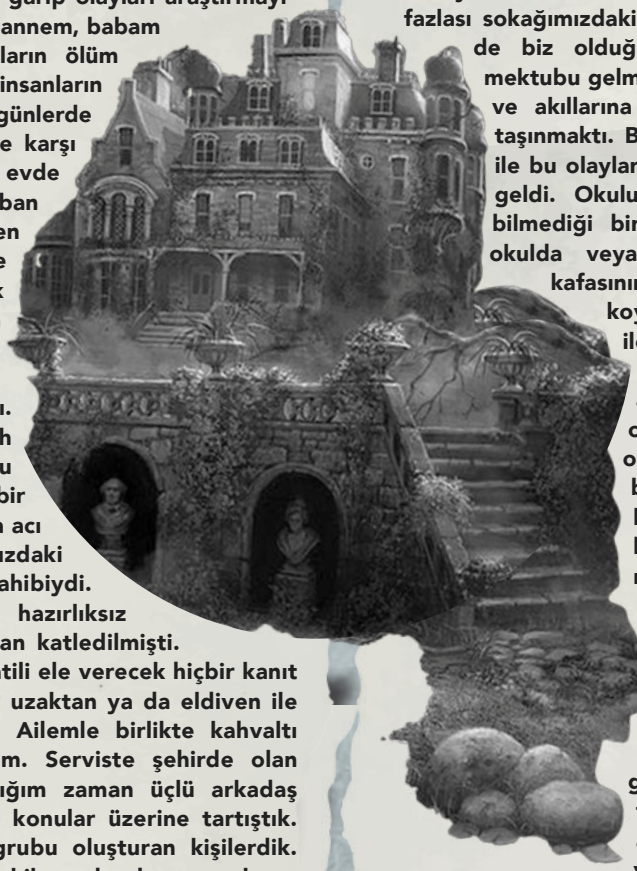
Zeynep TURGUT 10/ A




ÖYKÜ

BLUETOOTH KLAVYESİ

Sıradan bir gündü, yeni evimize taşınmıştık. Evimiz bataklığın yanında, kasvetli ve ıssız bir ortamdaydı. Annem, babam ve ben eşyalarımızı eve yerleştirdikten sonra, dışarı yemeğe çıktık. Saint Petersburg adlı bir okulun sayısal bölümünü kazanmıştım. Okula zaman içinde uyum sağlarken kendimi dersler ile ilgili, diğer öğrencilerle bir rekabet içinde bulmuştum ve kendimi derslerden uzaklaştırıp rahatlamak için, kasabamızda yaşanan bazı olaylar üzerine vermem gerektiğini düşündüm. Kendime bir arkadaş grubu topladım. Üç kişiydik ve üçümüz de bu tür garip olayları araştırmayı çok severdik. Bunları düşünürken annem, babam ve ben yakınımızda bazı insanların ölüm tehditleri aldığını ve bu insanların korktuğunu biliyorduk. Sonraki günlerde bizi derinden etkileyen o olay ile karşı karşıya gelmiştik. Karşımızdaki evde oturan komşumuz Jackson ilk kurban olmuştu. Bir akşamüstü evden taksi ile randevusuna gitmeye çalışırken katledilmişti. Ben ilk önce taksinin içindeki kişinin ona bir şey yaptığını düşündüm ancak taksiciyi ele verecek herhangi bir kanıt bulunamamıştı. Sadece küçük, beyaz bir Bluetooth klavyesi... Sonraki günlerde bu klavye bizim için çok büyük bir anlam ifade edecekti. 2 gün sonra acı bir çığlıkla güne başladık. Yanımızdaki komşu Jennifer bu acı çığlığın sahibiydi. Sabah çöpü atmaya çıkmışken hazırlıksız yakalanmış, gizemli biri tarafından katledilmişti. Ancak garip olan şey üzerinde katili ele verecek hiçbir kanıt bulunamamasıydı. Katil bu işi ya uzaktan ya da eldiven ile halletmişti. Pazartesi sabahıydı. Ailemle birlikte kahvaltı ettikten sonra okula hazırlandım. Serviste şehirde olan olayları düşündüm. Okula vardığım zaman üçlü arkadaş grubumla buluştum ve biraz bu konular üzerine tartıştık. Lawrence, Joseph ve ben bu grubu oluşturan kişilerdik. Öğlen teneffüsünün son beş dakikasında ders eşyalarını hazırlamaya başladık ve bir anda Lawrence'ın tüyler ürperten çığlığını duyduk. Dolabında öğretmenimiz Bay Carl'ın kafası bulunuyordu. Lawrence'ın dolabı değişik simgelerle kaplıydı. Kuru kafa simgeleri, ok işaretleri ve daha nicesi... Hepimiz ilk başta Lawrence'ın bir sonraki kurban olabileceğini düşündük. Ancak hiç kimse o anda bunun üçümüze de bir tehdit olabileceği ihtimalini göz önünde bulundurmuyordu. Derse geç kalacaktık ve hemen yola çıktık. Okul çok büyüktü ve yolunuzu bulmak da bir o kadar zordu. En sonunda aklıma kestirdim ve soldan gideceğimizi düşündüm. Yolda koşarken öğretmenimize nasıl bir bahane uyduracağımızı düşünüyorduk çünkü dersimiz matematikti. Anlaşılacağı gibi yanlış yola sapmışız ancak burasının ne olduğunu üçümüz de merak ettik çünkü aşağı doğru inen bir merdiven ve sınıflar vardı. Hepsi çok eskiydi ve anlaşılacağı üzere okulun, eski, kullanılmayan binasıydı. Buradan çıkmanın yolunu bulduk ve hemen ardından yaşlı bir görevliye yolu sorduk. Matematik öğretmenimiz bir travma yaşadığımızdan ve okulda yeni olduğumuzdan dolayı bu olayı dert etmememizi söyledi. En sonunda kararlandım ve taksi arabasının içinde olan olayı hatırladım. Bluetooth ile çalışan bir klavye... "Madem katili bulamıyorum, o zaman katili kendim yerine koymalıyım." diye düşündüm. Okulun yanındaki tekno marketten beyaz bir klavye satın aldım ve arkadaşlarım ile eve gitmek için taksiye bindik. Klavye ile taksiye bağlandığımda, bir ses çıktı ve olayı anladım. İnsanlar bu klavye ile taksinin taksimetre kısmına "Tehdit" yazıyorlardı ve bu yazı katillere bir sinyal gönderiyordu. Masum insanların ölmemesi için her şeyden bir haber taksiciye paramı verip bataklığın yanındaki evimizde indim. Anladım ki bazı taksiciler bu kötü insanlar için çalışırken bazılarının ise bu olaydan hiç haberi yoktu. Annem ve babamın yanına gittiğimde bu olayı onlara anlatmamak için kendimi zor tutuyordum ancak hallerinden belliydi ki onların bana benden daha önce anlatacak önemli düşünceleri vardı. Konuşmanın sonunda yanımızdaki, karşımızdaki, çaprazımızdaki daha da fazlası sokağımızdaki herkesin öldüğünü ve sıradakinin de biz olduğunu anlamıştım. Eve bir tehdit mektubu gelmişti. Annem ve babam, çaresizlerdi ve akıllarına gelen tek çözüm yolu buradan taşınmaktı. Biraz kafamı yorduktan sonra, okul ile bu olayların bir bağlantısı olabileceği aklıma geldi. Okulun o kadar eski ve öğrencilerin bilmediği bir yere sahip olması, Bay Carl'ın okulda veya okulun yakınlarında öldürülüp kafasının arkadaşım Lawrence'ın dolabına koyulması... Bunların hepsi okul ile bağlantılıydı. Ardından yolda karşılaştığımız yaşlı görevli geldi aklıma. Olaylar hakkında bir bilgisi olacaktı ki orada çalışıyordu. Yarın okulda araştıracağım konu şimdiden belli olmuştu. Bu yaşlı görevli kimdi? Bazı zamanlarda orada hiç kimsenin bir haberi olmadan mı dolaşıyordu yoksa birisi ona orada dolaşıp bir şeyler bulması için emir mi veriyordu? Sabah olduğunda servisime atladım ve okula vardığımda bu düşüncemi arkadaşlarıma anlattım. Yine öğlen teneffüsü geldiğinde oraya gidecektik. Zaman geldi çattı ve teneffüs oldu. Hemen okulun arkasında bulduğumuz o eski yapıya gitmek için yola koyulduk. Oraya tekrar adımımızı atmak çok ürkütücü ve tüyler ürperticiydi. Ta ki Bay Donald'ın, yaşlı görevlinin cesedi ile karşı karşıya gelinceye kadar... Hemen polisleri aramaya çalıştık ancak burası Dünya ile bağlantısı koparılmış bir yerdi ki, telefonlarımız çekmiyordu. Tam dışarı kaçacaktık ki kapı birden kapandı, ışıklar da hemen ardından söndü. Bir kişinin çığlığını duyduk ve bu kişi ne zaman duysam tanıyacağım, küçüklük arkadaşım Joseph'ten geliyordu. Işıklar açıldığında ve kapı aralandığında arkadaşımız gözümüzün önünde kanlar içinde yatıyordu...



Can GÜZEL 9 FEN/C





ANNE ÇALIŞIYOR

Mutfaktaki sandalyelerden birinin üstünde bacaklarına sarılmış, gözlerini hafif ıslak camlardan alamazken bir yandan burnuna ocakta kaynayan kahve kokusunun gelmesiyle birlikte ilkbaharın gelişini idrak ediyordu. İçinde ne gemiler batıyordu halbuki. Ocağın kısık sesi olmasa mutfakta tamamen bir ölüm sessizliği hakimdi. Mutfak masasının üstünde bir ay öncesinin gazetesi, ilk sayfası açık bir şekilde duruyordu. Posta kutusu dolup taşmış, kapısında geçmiş tarihli gazetelerden bir yığın oluşmuştu. Gazeteci çocuğun gazetelerin alınmamaya devam ettiğinin farkına varması bir haftayı bulmuştu. Sonra o da eve uğramaz olmuştu. Bir ay boyunca evin kapısı bir kez bile olsun açılmamıştı. O ahşap kapı şimdi açılsa kim bilir ne kadar gıcırdardı. Bu ev kimindi peki? Bir diplomatın, bir hemşirenin, emekli bir albayın mıydı ki? Yoksa yalnız başına yaşayan yaşlı bir kadının mıydı? Hiçbiri. Bu evde bir kadın ve onun aciz oğlu beraber yaşıyordu. Oğlu iyiyi kötüden, doğruyu yalandan, yaşamı ölümden ayırt edemiyordu. Ölümü ölüm olarak, yaşamı yaşam olarak bilmiyordu belki ancak birinin varlığının ve yokluğunun ne olduğunun bilincindeydi.

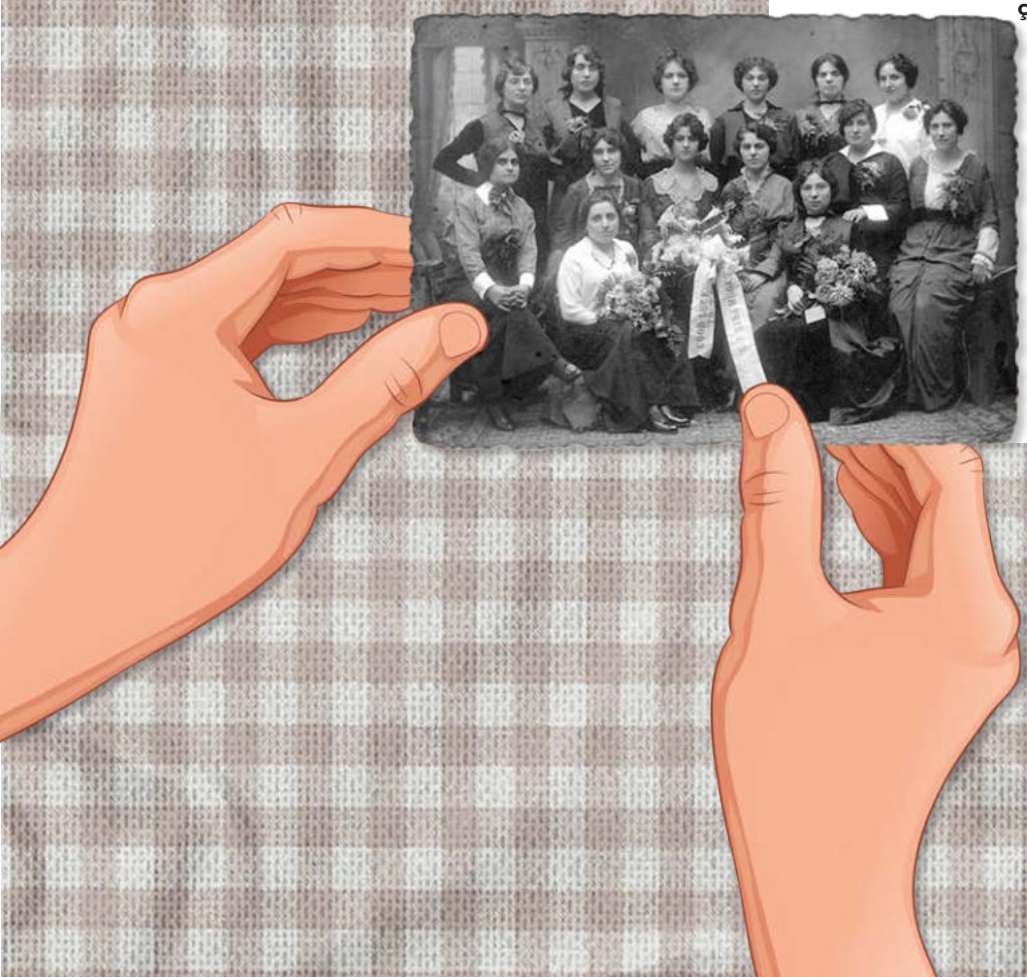
Annesi ne zaman evden çıkmaya niyetlenip kapıya yönelse, beş yaşındaki bir çocuk gibi ağlamaya ve olduğu yerde tepinmeye başlıyordu. Aslında yirmi üç yaşındaydı. Her seferinde terk edileceğini sanıyordu. Annesi eve her döndüğünde sanki asırlardır annesini görmemiş gibi seviniyor, ellerini çırpıyordu.

Bir gün annesi yine işe gitmek için evden çıkacaktı. O yine ağlayıp tepiniyordu. Her sabah olduğu gibi annesi içi parçalanıp evden çıktı. Annesi bir dokuma fabrikasında el işçiliği yapıyordu. Avuçları yara bere içindeydi ve nasır tutmuştu. Aslında o gün işe diye gidip çalışmayacaktı, hiçbir işçi çalışmayacaktı. Yıl 1857 ve günlerden 8 Mart idi.

Kırk bin kadın, kırk bin işçi o gün çalışmayacaktı. Çünkü çalışsalar bile karşılığını alamıyorlardı. Erkeklere göre daha çok çalışma saati ama daha az gelir, insanlığa aykırı çalışma koşulları. "Dur" diyeceklerdi. Göz ardı edilmeyi, ezilmeyi daha fazla kabul etmeyeceklerdi.

Protestolar başlamış ancak polisler de gecikmemişti. Ataerkil sistemin ataerkil düşünceli polisleri. Protestolar engellenmeye çalışılmış, başarısız olunmuştu. Çareyi kadınları fabrikaya kilitlemekte buldu ataerkil sistemin ataerkil polisleri. Sonra fabrikada bir yangın baş göstermiş ve tüm kadınlar fabrika önündeki barikatlara rağmen kaçmaya çalışmıştı. Yüz yirmi dokuzu barikatları zamanında aşamayıp kadın katliamına kurban gitmişti. Gazeteler ilk sayfalarında hep bu olayı yazmıştı. Aciz oğlansa her şeyden habersiz annesini bekliyordu. Gece yarısı oldu, anne yok. Ertesi sabah oldu, oğlan sabah gazetesini kapı önünden aldı ama anne hâlâ yok. Oğlan okuma yazma bilmese de gazetedeki fotoğraflara bakmayı çok severdi. İlk sayfada annesinin fotoğrafını görüp sevinmişti. "Anne işte." "Anne çalışıyor." diye tekrarlıyordu kendi kendine. Günler, haftalar geçmiş ama anne hâlâ gelmemişti.

Bir ay geçmiş, anne hâlâ gelmemişti ama artık annesini çok özlemişti. Gazeteleri almayı da istemiyordu, annesi gelsin istiyordu. Günlerden 10 Nisan'dı. Mutfaktaki sandalyelerden birinin üstünde bacaklarına sarılmış, gözlerini hafif ıslak camlardan alamazken bir yandan burnuna ocakta kaynayan kahve kokusunun gelmesiyle birlikte ilkbaharın gelişini idrak ediyordu. Annesiyle kahve içmek istiyordu. Olsun, anne çalışıyordu; gelecekti.



Evrim KOŞAR 9 FEN/A

GUERRERO

Nadiren gidebildiği sinemalarda hayranlıkla izleyip nasıl çalıştığını çözemediği film projektörleri onun için kutuya sığdırılmış bir dünyaydı bu dünyanın içinde olmak ise Katerina'nın misyonuydu.

Gitmeyi iple çektiği sinema salonunda dünya Katerina için dururdu. O anın kırıntılarını aklına kazır ezberleyebildiği diyalogları tekrardan canlandırır ve ailesini bir araya toplayıp onlara sergilerdi. Büyüdükçe bunun onun için yalnızca bir oyundan ibaret olmadığının farkına varmaya başladı. 16. doğum gününü kutlarken tuttuğu dileği kimseye söylemese de dileğinin bununla ilgili olduğunu herkes biliyordu.

Katerina henüz küçücük bir kızken Kolombiya'daki iç karışıklıklar sebebiyle babasını kaybetmiş ve ailesiyle Amerika'ya göç etmişlerdi. Manhattan'ın Aşağı Doğu Yakası'nda dar ve kalabalık kiralık bir apartmanda kalıyorlardı... Yabancıların hoşgörüyle karşılanmadığı bu dönemlerde bambaşka bir kültürün şokuyla kendisini keyifsiz ve üzgün hissediyordu. Dil bariyeri sebebiyle pek anlamasa da televizyonda izlediği Amerikan filmleri onu adeta büyülerdi. Zamanla bu filmler sayesinde dili öğrenmiş ve Amerikan kültürünü sevmeye başlamıştı. Babasının trajik ölümü ve göç etmelerinden beri Guerrerolar birbirine daha da yakındı.. Mutfakta annesinin yaptığı leziz yemekleri yerken sohbet ederlerdi, uyumadan önce beraber hayal kurarlardı...

Yine böyle bir gece en küçük kardeş Isabella, Katerina'yı çok etkileyen bir soru sordu.

"Kat?"

"Efendim?"

"Uyudun mu?"

"Uyusam sana cevap veremezdim Bell. Bir şey mi diyecektin?"

"Hep birgün Hollywood'un içinde olacağını söylüyorsun değil mi?"

"Evet de..."

"Peki bunu nasıl yapacaksın?"

Katerina bu soruya uygun bir yanıt ararken konuşma duraksadı. Bu konu hakkında ufak tefek planlar yapmadığı söylenemezdi. Ancak 17 yaşına giriyordu ve bunu gerçekten istiyorsa kesin bir planı olmalıydı.

"Ne gerekiyorsa yapacağım." Dedi Katerina. Bu cevabıyla kendisini de şaşırtmıştı.

Onun dışında herkes uyumuştu. Normalde bu sessizliği severdi, eve hakim olan sabun kokusu onu rahatlatırdı; uyuyamadığında pencereden dışarıyı izlemek serin havayı teninde hissetmek... Ama bu gece içinde Isabella'nın sorusundan kaynaklandığını düşündüğü bir huzursuzluk vardı. Pencereden süzen loş ışığın vurduğu fotoğrafa baktı. Babasıyla sarıldıkları ve olacak her şeyden habersiz bir şekilde güldüğü o yıpranmış, duvara asılmış resme uzun bir süre gözünü dikti. Babasını hayal kırıklığına uğratmayacaktı. İmkansızlıkların onu hayalinden alıkoymasına izin vermeyecekti. Güneş doğmaya başladığında ne yapacağını biliyordu bile...

Sabah evin ayaklanmasıyla birlikte Katerina da uyandı. Önemli bir işi vardı. Kahvaltısını yaptı ve hemen hazırlanmaya koyuldu, saçını yaptı, en yeni giysilerini giydi ve evden çıktı.

Öğlen olduğunda eve yeni gelmişti. Kardeşleri tarafından hemen sorguya çekildi.

"Kaç saattir nerelerdesin?"

"Kesin bir çocuklaydı."

" Saçmalık, Kat'ın konuştuğu bir erkeğe en yakın kişi duvarındaki James Dean posteri."

Katerina kardeşlerinin hemen önündeyken dedikodusunu bu denli rahat yapmalarına öfkelenmişti.

"Kesin şunu." diye sesini yükseltti. Kardeşlerinin ifadesinden tatmin olmuştu. Çok beklemeden tahminlerini çürüttü.

"Tahminleriniz çok hoş olsa da başka bir şey ile meşguldüm. Artık Bleecker Sinema'nın bir çalışanıyım."

Kardeşlerin ilgisini çekemedi ancak annesi çok sevinmişti. Artık kendi ayakları üzerinde durmaya başlayan kızına gurur dolu gözlerle baktı.

Pazartesi günü işine başladı. Artık gerçek bir çalışandı. İşi çoğunlukla yer göstermek olsa da bununla kalamayacağını biliyordu. Hollywood'un bu kadar zirvede ve aktif olduğu bir dönemde galalar sık sık gerçekleşirdi. Buna kendisini hazırlıyordu.

Henüz altı ay geçmeden bir galanın olacağını iş arkadaşlarından öğrendi. Yarın akşam gerçekleşecek bu galada hayran olduğu aktörler, aktrisler ve en iyisi bu işe bağlantısı olan onlarca isim bulunacaktı. Eğer bunu gerçekten istiyorsa gala onun için büyük bir fırsattı.

Saat yaklaştıkça heyecanı artıyordu. Kendisine bir söz verdi. Elinden geleni yapacaktı. "En kötü sonuç bile hiç denememekten daha iyidir." Annesinden duyduğu bu cümle onun için çok şey ifade ediyordu. Kendisini doğrularmış gibi cümleyi tekrarlıyordu.

Gala başlarken ortama koşuşturma hakimdi. Bu kadar insanın görkemli bir gece için böyle çalışmasına hayran kalmıştı. Birçok aktör ve aktrisin gelmeye başladığını gördüğünde heyecandan titriyordu. Ekranda defalarca izlediği bu insanları pahalı arabalarından inerken görmek onun için gerçek dışı hissetiriyordu. Kamera deklanşörlerinden gelen klik sesleri, imza isteyen hayranlar, göz kamaştırıcı giysiler. Katerina'nın istediği buydu. Kendisini bu insanların yerinde hayal etmekten alıkoyamadı. Yavaş yavaş ortalık durulduğunda içkiler servis ediliyordu. Katerina ortalıkta dolaşmayı ihmal etmedi. Rahatsız edici algılanmadığını umsa da pek de umrunda olduğu söylenemezdi. Görülmek istiyordu.

Çok geçmeden bir adam yanına gelmişti. Otuzlarında görünen adam bodur ve şişmandı. Temiz yüzlüydü ve bu gün için berberine uğradığı epey barizdi.

"Burada çalışıyor olamazsın değil mi canım?"

"Burada çalışıyorum efendim. Sinemaya olan ilgim beni buraya yöneltti. Burada çalışmanın büyük bir artısı bazen çıkan filmleri izleyebiliyor olmam. Epey çıkarlı." diyip ölçülü bir şekilde gülümsedi.

Adamın suratındaki çarpık gülümsemeyi nasıl yorumlayacağından emin olmamakla beraber doğru bir hamle yaptığını düşünüyordu.

"Bir şeyler kaptığına eminim. Bu güzellik böyle bir yerde boşa gitmemeli. "

Katerina rahatsız hissediyordu. Bu adamın genç bir kıza yaklaşımı tuhaftı.

"Kartım..." diyip Katerina'ya hızlı bir hareketle kartını verdi.

"Robert Jones" diye mırılandı Katerina.

Gecenin geri kalanı aklında bu an dönüp durdu. Acaba tanıdığı önemli isimler de mi böyle başlamıştı? Peşinde koşturarak edindiği bu fırsatı harcayamazdı ancak bu adamın tuhaflığını da düşünmeden edemiyordu. Orta yaşlı bir adamın ona davranma şekli neden böyleydi. Rahatsızlığını dile getirmemiş olması onu kötü hissetirse de mutluluğu baskındı. Görmezden gelebileceği bir şey olduğunu düşündü ve eve mutlulukla gitti. Ailesi de onun heyecanını paylaştı..Bu an adeta elle çizilmiş, yalnızca resimlerde göreceğiniz bir aile tablosunu andırıyordu.. Katerina tıpkı film izlerken yaptığı gibi bu anın her kırıntısını da aklına kazıdı. Bunun her şeyin başlangıcı olacağına inanıyordu ve içten içe biliyordu da.



Katerina işten bulduğu ilk boş vakitte kartın üzerinde yazan yere gitti. Sekretere Robert Jones ile görüşmek istediğini söyledi. Robert'ın onu beklediğini duyunca bir rahatlama hissetti. Hala her şeyin gerçekliğini kavrayamıyordu.

Robert "Seni bekliyordum canım." diye seslendi ve Katerina'dan ilk iş olarak bazı klişe sahneler canlandırmasını istedi.

"Çok iyi, çok çok iyi." Onaylayan sesler çıkarıyordu.

"Böyle bir cevheri benim keşfetmiş olmama inanamıyorum." Adam etkilenmişti. Katerina o an ondan aslında böyle bir şey beklemediğini fark etti ve sırf onunla takılabilmek için kartını vermiş olabileceği ihtimalini düşündü. Sonuçta Katerina'ya kartını verdiğinde onun hakkında hiçbir şey bilmiyordu. Bu ihtimaller onu kötü hislerle boğuyordu. Sonuçta adam yeteneğinden memnun kalmıştı. Bu düşünceleri uzaklaştırdı.

"Çok yeteneklisin Katerina. Ancak bir sorun var. Yabancısın ve insanlar bir film izleyeceklerinde görmekten bıktıkları göçmenleri izlemek istemiyorlar. Eğer tanınmış biri olmak istiyorsan daha.. daha Amerikan olmalısın. Senin menajerin olmak istiyorum. Ancak imajın hakkında bazı şeyleri değiştirmek kaydıyla. Saç boyası, diyet makyaj ve kaliteli kıyafetlerle çözülmeyecek bir iş değil."

Katerina adamın kurduğu cümleler sebebiyle donakalmıştı. Nasıl ona bunları bu kadar basit bir şekilde söylerdi? Onu o yapan her şeyi değiştirmesini sağlayacak listeyi sayarken sanki bu listelerden günde onlarca yapıyormuş gibi rahattı.

"Aa son olarak.." diye ekledi Robert. "Sahnede Katerina ismini kullanamazsın. Daha Hollywood bir isim bulacağız."

Katerina kusacak gibi hissediyordu. Bir anda her şey çok ciddileşmişti. Eve gidip her şeyi unutmak istiyordu. Verdiği kararları sorguluyordu. Ancak yıllarca elde etmek istediği bu dünyaya ilk defa bu kadar yakınken her şeyi bırakamazdı. "En kötü sonuç bile hiç denememekten iyidir." Diye yine tekrarladı, sanki bu ifade korktuğu her şeyden onu kurtaracak ilahi bir güçmüş gibi...

Ailesiyle bu konu hakkında uzunca konuştu. Annesi bunu hiç onaylamıyordu. Hollywood çok acımasız ve rekabetçi bir endüstriydi. Özellikle de göçmen bir genç kız için. Birçok kişinin yıldızı parlamazdı bile. Ancak Robert hakkındaki kötü izlenimlerine rağmen Katerina bu adamın tecrübelerine güveniyordu. Uzun yalvarışlarından sonra Katerina'nın annesi, kızının en büyük hayalini elinden alamayacağına kanaat getirdi.

Her şey çok hızlı gelişiyordu. Sözleşme imzalanmıştı, Katerina bir diyete başlatılmıştı, saçları boyanmıştı ve en önemlisi artık o "Kate Harris"di. Çoğunlukla yetersiz gördüğü projelerde oynuyordu. Bundan yakındığında Robert ona "Çırak olmadan usta olamazsın." Derdi. Bu klişe ifadeden bıkmıştı ve çıraklıktan ne zaman terfi edileceğini merak ediyordu. İnsanların gözünün önünde yer ediniyordu ancak sadece göze hitap eden bir dekor gibi hissediyordu.

Uzun bir süre arkaplanda kaldıktan sonra vakti gelmişti. Katerina başarılı yönetmenlerin dilkatini çekmiş vei ddialı bir trajedi filminde bir başrol teklifi almıştı. Film için Los Angeles'a gitmesi gerekiyordu. Ailesine veda etmeliydi. Film büyük bir prodüksiyona sahipti ve çekilmesi uzun sürecekti. Ailesini böyle bırakıp gidiyor olmasına üzülse de ailesini finansal olarak destekleyebilecek olmaktan çok memnundu. Uzun sarılmalar ve ağlamalar sonrası Katerina uçağa bindi. Bu ilk uçuşuydu. Yol boyunca pek çok şey düşündü. Hayatının bu işe başladığı zamana göre ne kadar değiştiği, aynada bambaşka bir Katerina hatta Kate görüyor olması, şuan ona bir uçakta meyve salatası servis ediliyor olması...



Sette tempo yüksekti. İnsanlar sürekli koşturuyordu. Başrol olmanın getirisiyle çalışanlar sürekli Katerina'nın etrafında pervane oluyorlardı. Fakat ilgi odağı olmak her zaman iyi olaylara yol açmıyordu. Kulağına kendisiyle ilgili dedikodular geliyordu. "Kate Harris rolü almak için yönetmenle yakınlaşmış." "Kate Harris zengin bir ailenin çocuğuymuş ve kariyeri için aile bağlantılarını kullanmış." Bu söylentilerin en ufak bir doğruluk payı olmamakla birlikte Kate nasıl yayıldıklarını anlayamıyordu. Partneri hakkında sette dolaşan ifadelerin ise ondan çok farklı olarak "karizmatik" ve sete sıklıkla geç kalmasına rağmen "profesyonel" olması Kate'in aklını kurcalıyordu. O yine de elinden geldiğince bu olayların onun setteki moralini düşürmesine izin vermiyordu ve rolüne odaklanmayı seçiyordu. Fakat bir süre sonra Kate partnerinin sete geç kalmasından bıkmıştı. Partnerinin karşısına çıkıp hep geç kalmasının setteki işleri nasıl aksattığından agresif bir tonda bahsetti. "Seneye damgasını vuracağından emin olduğum bu yapım için bile 200.000 Dolar alıyorum ve yoğun bir şekilde çalışıyorum. Bence geç kalma hakkım olmalı ne dersin?" diye karşılık verdi partneri. Fakat Kate şuan partnerini unutup başka bir şeye odaklanmıştı. Hışımla uzaklaştı ve partneri şaşkın gözlerle Kate'i izledi. Kate menajeri Robert'ın karşısına çıktı ve gözlerinden adeta ateş saçarak "200.000 Dolar mı? 200.000 Dolar diyor. Robert benimle dalga mı geçiyorsun. Başrolü paylaştığım kişi 200.000 Dolar alıyor ve ben 100.000 Dolar alacağım için minettar hissedip elimden gelen ve daha fazlasını yapıyorum." Diye bağırdı. Robert afallamıştı ama çok geçmeden. "Partnerin deneyimli bir aktör. Senin ise ilk büyük işin. Aynı zamanda, senin makyajına ve giysilerine harcanan parayı düşün. Bence epey adil bir anlaşma." Diyip bir de gülmüştü. Katerina sakin bir tonda "Onunla aynı yükte bir iş bilemedin daha ağır bir iş yapıyorum. Deneyimimiz arasında gelir farkımızı ikiye katlayacak bir fark yok Robert. Gelirimiz eşitlenmezse beni yok say." Diyerek vurucu darbeyi yapmıştı. Epey direnilse de sonunda Katerina 200.000 Dolar ile çıkmıştı ve film büyük bir etki yaratmıştı. Katerina yeteneğiyle ve güzelliğiyle halkın diline düşmüştü ve bundan sonra da onun hakkındaki konuşmalar durmayacaktı...

Yıllar geçtikten ve Kate Harris Hollywood dünyasında sansasyon yaratmış, tanınan ve sevilen bir isim haline gelmişti. Birçok başarılı işe imza atmış ve ödüller kazanmıştı. Ailesiyle çok görüşemese de en büyük destekçileri olduğunu biliyor ve şansı olduğunda onlarla vakit geçirmek için New York'a, her şeyin başladığı yere, geri dönüyordu. Bütün başarılarına rağmen acımasız magazin onu eleştirmeye devam ediyordu. Kate hiç evlenmemiş olması ve özel hayatını paylaşmayı tercih etmemesi sebebiyle tepki topluyordu.

29 yaşına geldiğinde büyük bir finansal birikimi ve saygınlığı vardı. Kendi yazdığı ve yönettiği yeni filminin galasında yıllarca konuşulacak bir konuşmaya imza attı.

"Şuan sahip olduğum her şey, küçük bir kızın hayaliydi. Elde ettiğim hiçbir fırsat, bir tesadüf değildi. Bu dünyada saygınlık kazanmak, işimi hakkıyla yapabilmek için sürekli çalıştım. Kimliğimi tamamen değiştirdim. İnsanlar benden sıkılmasın diye kendimi, oynadığım film tarzını, görünüşümü sürekli yeniledim. Benden hiçbir aktörden beklenmeyen şeyler beklendi. Ortaya koyduğum işlerden sonra nadiren gösterdiğim emek için takdir edildim ve çoğunlukla ne zaman evleneceğim ve çocuk yapacağım soruldu. Bu da kesinlikle saygı duyulacak bir yaşam tarzı ancak bu ben değilim ve hiçbir zaman da olmadım.

Ben Katerina Guerrero, Kolombiyalı göçmen. Fakir bir aileden geldim. Küçüklüğümden beri bu hayatı tasarladım. İdeallerime ulaştım ve kendimle gurur duyuyorum. Ancak bu sektörde yabancı bir kadın olarak hep öteki olarak hissettirildim. Kimliğimi yaşayamadım. Kültürümü bastırdım. Olduğum kişiden gurur duyuyorum. Hedeflerine ulaşmak isteyen birsürü genci destekleyebilmek ve hiçbir konuda ayrımcılığa yer vermemek için kurduğum ajansımı bugün size tanıtıyorum. Sektörde ne olursa olsun ayakta kaldım. Bu endüstri bana istediğim her şeyi veremediyse bunu istediğim her şey haline getirecek olan da bendim."

Egem İZCİMEN HAZ FEN/B





YAMALI PABUÇLAR

Her sonbaharda olduğu gibi bugün de gökyüzü yağmurlu ve soğuk insanın içine işliyor -en azından öyle olmalı. Yamalarımın bazılarının dikişleri açılmış, bazıları delinmiş. Bazı yerlerim ise hiç yamalanmamış. Topuklarım kırılmış, burnum aşınmış. Rüzgâr o denli hızlı esiyor ki duyan çığlık atıyor sanar. Kauçuk tabanlarım kurumuş yaprakların üzerinden geçerken onların hışırtısına mazur kalıyorum sürekli. Neyse ki tabanlarım sağlam da onun ayakları ıslanmıyor, demeyi çok isterdim ama o deliklerden adamcağızın ayakları ıslanıveriyor. Bizim sonbaharlarımız hep böyle geçer. O, beni ayaklarına geçirip evinden gün ışıklarıyla birlikte çıkar her zaman. Belki de başka pabucu olmadığındandır. Günün ilk ışıklarıyla yaprakları süpürmeye başlayıp ancak gündüz aydınlığı huzurumuzdan çekildiğinde eve gidebilirdi.

Günlük para alırdı, para alıyor dediğime bakmayın, o parayla günde bir somun ekmek ve bir şişe sütten fazlasını alması mümkün değil. Eşiyle birlikte yıkık dökük bir barakada yaşamaya çalışıyorlar. Beni her akşam içeriye alırlar ıslanmayayım diye. Bu sayede en azından geceleri biraz daha ısınabiliyorum. Barakanın tahta kuruları dadanmış kapısından içeri girdiğinizde sol tarafta yerde bir gazete serili. Beni ve kadının tek çift terliği orada dururuz. Tam karşıda küçücük bir tezgâh ve su akıtmayan bir musluk görürsünüz. Sağ tarafa ise bir döşek atılmış. Ortadaysa yer sofrası bozması bir sofra var. Ne adam ne de kadın okuma yazma bilmediğinden doğru düzgün bir iş de bulamazlar.

Bugün yine sabahtan işine başladı adam. Yere dökülen yaprakları süpürüp durdu sürekli. Sokak sokak, cadde cadde gezip tüm yaprakları temizliyordu. Beş on lira daha fazla kazanabilmek için canı çıkıncaya değin çalışıyordu. Bugün çok yorulmuştu, ben de yorulmuştum ve her ne kadar istemesem de artık adamın ayaklarını acıtmaya başlamıştım. Güneş'in batması için saniyeleri sayıyorduk her ikimiz de. Eninde sonunda karanlık çökmeye başladı ve evin yolunu tuttuk. Zavallının ayaklarını ne kadar acıttıysam artık beni bir çırpıda ayaklarından çıkarıp fırlattı. Duvara çarpıp yere düştüğümden canım bir hayli acımış, dikişlerinin yarısı açılmış yamalarım da tamamen yerlerinden çıkmışlardı artık. Evdeki iplik de fi tarihinde bitmiş ve yenisini alabilecek parayı denkleştirememişlerdi. Böyle giderse giyilemeyecek hale gelmem pek uzak değildi. Her şeye rağmen hiç sinirlenmiyordum adama çünkü her yaşadığına, çektiği her çileye birebir şahit olduğumdan onu çok iyi anlayabiliyordum. Kadın beni kaldırıp tekrardan gazetenin üzerine, kendi terliğinin yanına yerleştirdi ve ne ara olduğunu anlayamadan bağırışlar başladı evin içinde. Adam kendi kendine isyan ediyordu, ortada bir kavga yoktu ama bu kavga olmayan ortam pek uzun sürmedi. Anlaşılan bu sefalet kadının da canına tak etmişti ki o da adama bağırmaya başladı. Kadın tüm bu durumdan adamı suçluyordu. Adamı zamanında babası okula göndermeyi çok istemiş ama ne yaparsa yapsın adam bundan kaçmış ve çiftlikte çalışmış. Bir müddet sonra babası da vazgeçmekten başka çare bulamamış. Bunun aksine kadın "Kız çocuğu okuyup da ne yapacak?" düşüncesine sahip bir aile tarafından büyütüldüğü için okul konusu ona kendini bildi bileli hep yabancıymış. Çorap, patik örüp satmaya kalkışsa ip gerekir, şiş gerekir. Bunları alacak parası da olmayınca evde kalmaktan başka çaresi kalmıyor. Bunların devamında ardı arkası gelmeyen hakaretlerle kavga sürüp gitti. Gerçi bu durum beni ilgilendirmiyordu, zaten yırtık pırtık bir çift pabuçtan ibarettim; taş çatlasın dört beş ay daha dayanabilirim ancak, malum önümüz kış. Kavganın sonunun tatlıya bağlanamayacağı en başından beri belliydi zaten. En sonunda kadın, sürekli dilinin ucuna kadar gelen ama söyleyemediği sözleri söylemiş bulundu. "Bir evde hizmetçilik yapacağım. Ev sahipleri onlarla yaşamamı kabul ettiler ancak yalnızca ben. Kendi geçimimi sağlamam için gereken parayı misliyle kazanıyor olacağım. "İşte o zaman sükûnet baş gösterdi. Kadın her ne kadar dile getirmemiş olsa da adamcağız da ben de anlamıştık kadının onu terk edeceğini ve ona yardım etmeyeceğini. Adamcağız başıyla anladığını belli etti gözlerini kadının gözlerinden kaçırırmışçasına bir havayla.

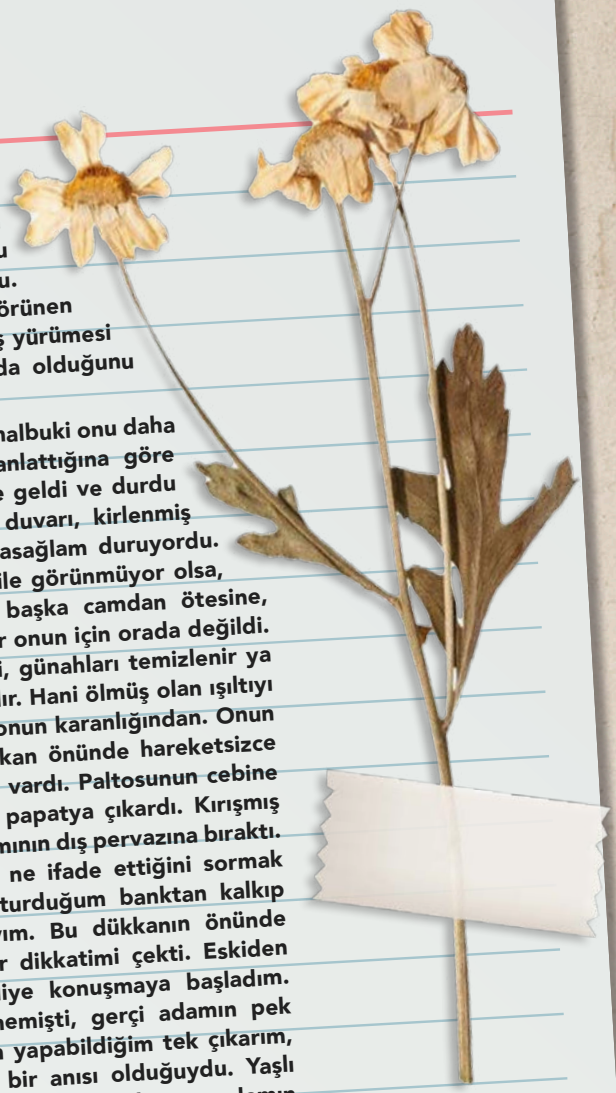
Bu olanların dünde kaldığı günün sabahı kadın gelmemeye gitmiş, adamla baş başa kalmıştık yıkık dökük baraka duvarları arasında. Bu terk ediliş derinden sarstı adamcağızı. Bir gün kadınla geçmişi anarlarken duymuş bulundum: ikisi de birbirlerine kavuşabilmek için herkesi ve her şeyi karşılarına aldıktan sonra arkalarına bakmadan kaçmışlardı. Bugün aileleri onları kapılarından içeri almazlarsa bunun tüm sebebi birbirleriydi. Kendi kendine mırıldanıyordu adam "Hani iyi günde kötü günde diye söz vermiştik?" diye.

Bu acı adamın paçasını bir türlü bırakmadı. Adamın artık o parayı ne ekmek ne de süt almak için harcamaya hevesi yoktu, ne de olsa onu bekleyen yoktu evine döndüğünde. Bu durumun kötü sonuçlanacağını hissediyordum en başından beri, beklediğim gibi de oldu. Sonunda hasta düştü adamcağız. Açlıktan, üzüntüden ve çok çalışmaktan. Sokakta yine yaprakları süpürürken bir anda dizleri boşalıp bayıldı adamcağız. Etraftakiler apar topar hastaneye götürdüler bizi. Adamı sedyeye yatırdılar ve beni de adamın ayaklarından kibarca çekip çıkardılar. Bu sefer canım hiç acımadı. Saatleri saatleri kovaladı. En sonunda doktorlardan biri çıkageldi ve örtüyü adamın yüzünü kapatacak şekilde çekti. Nereden bilebilirdim o günün son günümüz olacağını ama biliyor musunuz çok ağlamadım arkasından. Çektiği azaptan kurtuldu diye sevindim bir yandan. Halihazırda cennete gidecek kadar iyi kalpliydi o. Nurlar içinde yatsın.Benim görünüşüm de belli, topuğu kırık, burnu aşınmış, delinmiş, yamalı bir ayakkabı. Attılar çöpün içine gittiler. Yarın öbür gün ben de öleceğimdir. Ayakkabılarla insanların cenneti aynı mı, biliyor musunuz?



Evrim KOŞAR 9 FEN/A

Papatya



Başında siyah kasketi, sırtında koyu kahve rengindeki paltosuyla yer yer su birikintileri oluşmuş kaldırımda ilerliyordu. Kafasındaki kaskete rağmen dışarıdan görünen saçları kırlaşmıştı. Hafif çıkan kamburu, yavaş yürümesi ve cildindeki kırışıklıklar adamın altmışlarında olduğunu düşündürtüyordu.

Bu adam bana hiç de yabancı gelmiyordu halbuki onu daha önce gördüğümü sanmıyordum. Babamın anlattığına göre yirmi yıl önce kapanmış bir kitapçının önüne geldi ve durdu yaşlı adam. Terk edilmiş bu dükkan, dört duvarı, kirlenmiş camları ve üstüne kilit vurulmuş kapısı sapasağlam duruyordu. Her ne kadar camların arkası zerre kadar bile görünmüyor olsa, yaşlı adam sanki görür gibiydi. Sanki o, başka camdan ötesine, tertemiz camdan ötesine bakıyordu. O kirler onun için orada değildi. Adam âşıktı. Hani âşık olunan kişinin kirleri, günahları temizlenir ya seven tarafından ya da temizlenmiş varsayılır. Hani ölmüş olan ışıltıyı sadece seven görür ya, seven korkmaz ya onun karanlığından. Onun gibiydi. On, bilemedin on beş dakika dükkan önünde hareketsizce dikildi. Dudaklarında buruk bir gülümseme vardı. Paltosunun cebine elini uzattı ve oradan solmuş birkaç tane papatya çıkardı. Kırışmış elleri arasında aldığı papatyaları dükkan camının dış pervazına bıraktı. Yanına gidip bu eski kitapçının onun için ne ifade ettiğini sormak içimde bastırılamaz bir istek olmuştu. Oturduğum banktan kalkıp adamın yanına gittim. "Affedersiniz bayım. Bu dükkanın önünde bir süre durmanız ve... ve bu papatyalar dikkatimi çekti. Eskiden bu dükkanın sahibi miydiniz yoksa?" diye konuşmaya başladım. Aldığım cevap kesinlikle aklımdan geçmemişti, gerçi adamın pek anlamlandıramadığım bu davranışlarından yapabildiğim tek çıkarım, bu dükkanın iyi ya da kötü bir anlamı, bir anısı olduğuydu. Yaşlı adam cevabını hemen vermemişti. Kısa bir sessizliği bozan, adamın verdiği cevaptı. "Sayılır. On sekizimde çok güzel, narin ve sevecen bir hanımefendiyle tanışmıştım. Sapsarı saçları ve bembeyaz bir teni vardı. Benim papatyamdı. Papatyalar parkta, bahçelerde olur değil mi? Ben papatyamı kütüphanede gördüm ilk kez. Beyaz ve nakışlı bir elbisesi vardı o gün, hiç gözümün önünden gitmez. Ruhanî bir varlıktı, melekti. Bu güzelliğin fâni olduğuna inanmak aptallık olurdu. Ben on sekiz; oysa, henüz on beş olmuştu. Üç sene boyunca tozlu kitap rafları arasında buluşurduk. Papatya on sekiz olur olmaz evlendik. Yıllar boyunca aşkımızı kitaplarla, şiirlerle büyüttük biz. Papatya'nın adı Deniz'di. 'Deniz Feneri' isimli kitapçıyı açtık birlikte. Aşkımız da, kitaplarımız gibi her geçen gün artıyordu. Yaşı otuz sekiz olmuştu Papatya'nın. Bense kırk bir. Yirmi sene devirmiştik. Sadece o, ben ve bizim bu küçük dükkan. O yıl benim Papatya'm solmuştu. Şu pervaza koyduklarım nedir ki? O günden sonra hiçbir papatya eskidi gibi değildi. Biliyor musun genç, papatyalar beni çocukluktan beri gülümsetir. Mutluluğu hatırlatır... Solmuş, kurumuş mutluluğu. Bundan yirmi sene evveldi bunlar. Bugün kırk yılı devirirdik, eğer solmasaydı Papatya. Sahi evlat, Bir şey hep aklımı kurcalar durur. Ona Papatya değil de ismiyle, Deniz diyerek hitap etseydim lâkin, ömrü de adı gibi olur muydu yine? Hani bilirsin, papatya çiçektir ve de acizdir. Deniz öyle mi? Sonsuz..."

Evrim KOŞAR 9 FEN/A

LiLiTH'iN 100 GÜNÜ

58. Gün

Toprağın şekil aldığı ve ayaklarımın çimenlere ilk kez değdiği günü hatırlıyorum. Çimler artık o kadar yumuşak değil. Ciğerlerime çektiğim havanın tazeliği ve saflığı gün geçtikçe yerini buruk bir anıya bırakıyor. Eskiden Adem'in topladığı meyveler tatlı ve sulu olurlardı. Artık kupkurular ve tatları yok. Uymam gereken kurallar, takip etmem gereken yollar var. Biliyorum. Fakat toprağın bedenlerimizi oluşturduğu günü de hatırlıyorum. İki çıplak beden karşılıklı, savunmasız. Farklı görünseler de bakışları aynı. Aramızdaki tek fark, sudaki yansımamız. Kafamda sürekli "yapma, yapma, yapma..." sesleri olsa da bir gün nefsime yenik düşeceğim. Irmakların kurumadığı, yeşilliğin bitmediği , mevsim ne olursa olsun ılık bir meltemle yaşadığım cennet benim için durmadan düştüğüm dipsiz bir kuyu oldu. Tüm gün dayanmaya düşünmemeye çalışmama rağmen geceleri Adem'in elini üstümde hissettiğimde içimde biriken öfkeyi durduramıyorum. İlk kez ne zaman öfke hissettim hatırlamıyorum.

68. Gün

Sanki ağaçlar Adem için meyvelerini aşağı indirirken benim için en üst dallara, göklere değene kadar yükseğe götürüyorlar. Sanki toprak Adem'in yollarını çiçeklerle, yumuşak yosunlarla donatırken benimkini çakıl taşlarıyla dolduruyor. Akan nehirler bile beni görünce kuruyacak gibi huzursuzlar. Herkesin, her şeyin üstünde bir tedirginlik hakim fakat Adem yaratıldığımız ilk gün ki kadar tasasız ve mutlu. Zamanla bu düzene alışacağımı , kimin sözünün geçtiğini anlayacağımı düşünüyor. Ben ise zamanla mutsuzluğa ve kendime yabancı hayata alışacağıma inanıyorum.

82. Gün

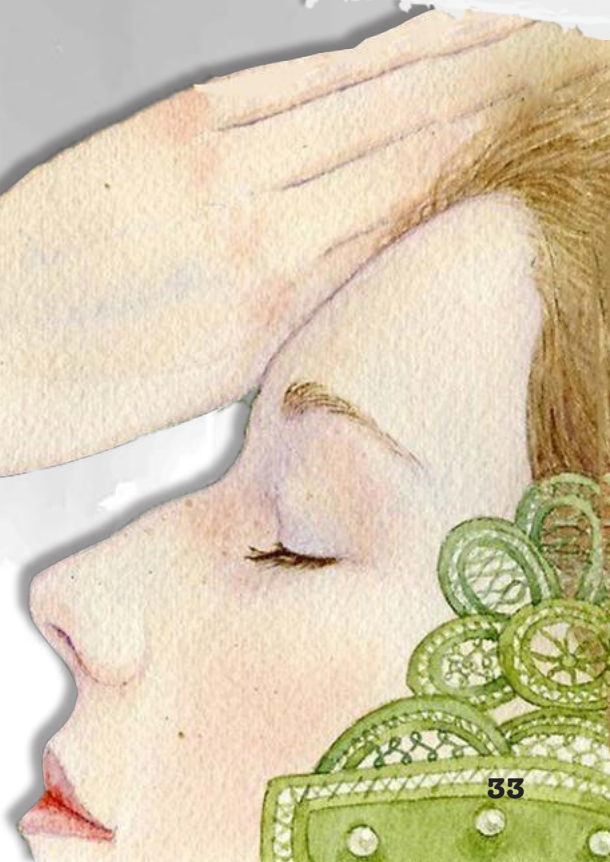
Varlığımın seksen ikinci gününde artık avuç içlerim bile tanıdık gelmezken amaçsızca nefes alıp veriyorum. Eskiden dışarıya kustuğum nefretim ve isyanım artık sadece kalbimi sızlatan bir acı. Ademle günler boyu ettiğim kavgalar, sinirle attığım voltalar yerini sessiz bir kabullenişe bıraktı.

100. Gün

Gece Adem yanıma gelmeden önce etimin yandığını, derimin yırtılırcasına gerildiğini hissettim. Dişlerim birbirini parçalamak ister gibi çarptılar ve dilimin . kemiği yoktu. Söyledim. Söylememem gereken tek ismi haykırdım. Bir anda. Büyük bir kavganın ortasında değil, cebelleştiğim bir durumda değil. Ay ışığının aydınlattığı boş mağaranın ortasında otururken aslında haykırmaktan çok fısıldayarak söyledim. Gözlerimi yumdum ve dizlerimi çekip sıkıca kendime sarıldım. Belki yeteri kadar küçülürsem yok olur, hiç hareket etmezsem taş olurdum. Hiç olmazsa insan olmanın hele de kadın olmanın getirdiği yüklerden kurtulurdum. Biliyorum, Adem anlamayacak. Neden burayı terk etmek istediğimi asla anlayamayacak. Biliyorum ki bende Pandora gibi kutuyu açtığım için suçlanacağım fakat kimse kutuyu vereni suçlamayacak. Ve şimdi yabanıl hayvanlarla sırtlanlar orada buluşacak, tekeler karşılıklı böğürecek. Ben, Lilith oraya yerleşip rahata kavuşacağım.

Herr Tanrı, Herr Şeytan
Aman dikkat
Aman dikkat
Ben diriliyorum, kalkıyorum işte
Küllerin arasından kızıl saçlarımla
Ve insan yiyorum, hava solurcasına.

(Sylvia Plath, Lady Lazarus)



Irmak BOZKURT 11/ IB

KARARMIŞ KALPLERE KARŞI



Ben Mike. 12 yaşındaki bir çocuk dünyayı ne kadar büyüleyici buluyorsa ben de o zamanlar o kadar büyüleyici buluyordum. Dünyanın büyüleyici etkisine kapılmak bir parfüm koklamak gibidir; ilk kokladığında o koku seni mest eder ve gün boyunca aklından çıkmaz. Ama gittikçe koku kaybolur ve o etkileyici rüyadan uyanırsın. Hatta kokuyu ikinci kez kokladığında nefret bile edebilirsin. İşte benim hikayem o koku gibidir.

Günün doğuşunu hep sevmişimdir. Eskiden köyümden gün doğuşu da batışı da her zaman cennetteymişim gibi hissettiriyordu. Bu evde yaşamaya başladığımızdan beri ne günün doğuşunu ne de günün batışını izleyebiliyorum. Köyümü gerçekten çok özlüyorum. Köyüm cennetten bir parçaydı sanki. Ne zaman Amerikalılar köyümüze geldi işte her şey değişti. Köyü harap ettiler, aileleri dağıttılar, hayvanları öldürdüler, tüm malımıza el koydular. Sonra bizi bir gemiye doldurdular. İşte o zaman bu cennetten köy, cehenneme döndü. Gemide sadece bizim köyden değil çevre köylerden de insanlar vardı. Herkes perişan haldeydi. Bazıları ağlıyordu bazıları korku dolu gözlerle çevreye bakıyordu. Sanırım geminin depo kısmındaydık. Karanlıktı, havasızdı, korkunçtu... Her şey o yolculukla başladı. Yolculuk 70 gün sürmüş. Diğerlerinden öyle duydum. Yolculuk hakkında tek bildiğim şey korkunç olmasıydı. Tam bir felaketti. Neredeyse hiç gün ışığı görmemiştik. Açtık, susuzduk. Hastalıklar boy gösteriyordu. Aslında bu yolculuk gelecekteki hayatımızın demosuydu.

Amerika'ya geldiğimiz zaman bizi küçük bir yerde topladılar. Bizim gibi başka Afrikalılar da vardı. Halen ne olduğunu anlamamıştım. Büyüklerimiz bir problem olmadığını söylüyordu. Ama yalan söyledikleri gözlerinden belliydi. Orada öğrendiğime göre bizi köle yapmak için getirmişler. Neden bizi köle olarak gördüklerini, sırf biz onlar gibi şiddete başvurmadığımız için mi bizi güçsüz gördüklerini sorduğumda bizim sırf ten rengimiz farklı olduğu için dışladıklarını öğrendim.

Üstüne üstlük bizi başkalarına satıp para alacaklarmış. Bunu öğrendiğimde şoka girmiştim.

İşte o zaman anlamaya başladım, bu parfümün kalıcı olmadığını.

Ben, annem Jadira ve kız kardeşim Sahra o kampta yaklaşık olarak iki ay kaldık. Kampın gemiden farkı yoktu. Yine açlık ve susuzluk boy göstermiş, hastalıklar tavan yapmıştı. İki aylık berbat süreçten sonra -bunu derken gözüm doluyor- bir Amerikalı zengin bizi satın almıştı- ki ben o kişinin bizi satın aldığına inanmıyordum. Kimse herhangi birinin sahibi olamazdı. Kamptakiler şanslı olduğumuzu, (bizi satın alan kişi ona böyle seslenmek istemiyorum) Bay Black, Earl Black'in insaflı olduğunu çünkü ailemizi ayırmadıklarını söylüyorlardı. Gerçekten akıllarını kaçırmışlardı. Durum o kadar vahimdi ki ailemizi ayırmadıkları için insanlar şanslı olduğumuzu düşünüyorlardı.

Black ailesinin evi gerçekten büyüktü. Biz evin bodrumunda, müştemilatta kalıyorduk. Kaldığımız odada gün ışığı sadece küçük bir camdan geliyordu. Annem söylenenlere göre iyi bir göreve verilmişti. Özgür bir kadınken hayatı birine bağlı kadına dönmüş ve bir evin hizmet işini yapmaya mecbur edilmiş bir kadın ne kadar iyi bir durumda olabilirse durumu o kadar iyiydi.

Black malikanesine ilk geldiğimizde bazı aile fertleri bizden pek hoşlanmamıştı. Victoria Black yani Bay Black'in karısının, biz geldiğimizde pek memnun olmadığını anlamak çok da zor değildi. Eşine neden çocuğu olan bir köle aldığını soruyor çocuklarına asla bizle yani kız kardeşimle ve benle katiyen iletişim kurmamaları gerektiğini söylüyordu. Zaten oğlu da bizimle konuşmaya tenezzül edecek gibi durmuyordu. Black ailesi 4 kişiden oluşuyordu. Earl Black, Victoria Black ve çocukları Dina ve Owen Black... Evde bizim dışımızda aşçı, bahçıvan ve güvenlik vardı.

Eve geldiğimiz ilk gün annem bizi sıkı sıkıya tembihlemişti. Evde yatak odalarının bulunduğu kata asla çıkmamamız gerektiğini, ev ahalisi evdeyken müştemilatta durmamız gerektiği vb. şeyleri söyledi. Aslında size bu gereksiz ayrıntıları anlatmama gerek yok. Bildiğiniz evde asla sesimizin çıkmaması ve tıpkı hayaletmişiz gibi davranılması isteniyordu. Bu böyle gidecekti. Bu süreç içerisinde okula başladım. Nasıl olduğunu siz de merak ediyorsunuzdur. Aslında sırf Bay ve Bayan Black gösteriş olsun diye kız kardeşimle bir okula gitmemize izin verdiler. Gittiğimiz okul Amerikalıların ten rengimizin kahverengi olduğu için adlandırdıkları zencilerin gittiği bir okuldu. Gerçi kız kardeşim Jadira'yla ben durumdan memnunduk. Sonuçta ikimiz de en azından okula gitmeye başlamıştık.

Size yukarıda anlatmayı unuttuğum bir kişi var. Evin hizmetli başı. Bencil, beyaz olmasıyla övünen biriydi. Çok otoriterdi. Kimseye acımazdı. Özellikle bize. Ten rengimiz yüzünden bizi aşağılardı. Bazen ona çıkışacak olsam annem beni tutardı. Bu evde aslında Amerika'da bizim yani Afrikalıların konuşma hakkı yoktu. Bu yüzden hizmetli başının her dediğini yapmak zorundaydık. En çok işi bize verirdi. Bize karşı sempatisi hiç yoktu. Irkçılık konusunda bazı gerçekleri görmemi sağladı.

Aslında her şey Dina'yla tanışmam ile başladı. Dina'yla evin arka bahçesinde karşılaşmıştım. Normalde onunla konuşmayı bırakın aynı yerde bulunmam katiyen yasaktı. Amerika'da nerede olursam olayım her şey birinin ırkına ve ten rengine bağlanıyordu. Sırf ten rengim farklı olduğu için en basiti biriyle aynı ortamda olmam yasaktı. Aslında Dina'nın evde olduğunu bile bilmiyordum. Normalde bu saatlerde okulda olması gerekiyordu. Yanıma gelip çekingen bir ses tonuyla "Merhaba!" dedi. Ben de ona selam verdim. Onunla bitmek bilmeyen sohbetlerimiz işte o zaman başladı.

Artık kokuyu hissetmiyorum. Sanırım bitti. Yeniden sıkmam lazım.

Süreç içinde birbirimize yakınlaşmıştık. Her şey bugüne kadar iyi gidiyordu. Yine klasik buluşma yerimizde buluşmuştuk. Bu saatte evde herkes yatmış oluyordu. Fakat o gün beklemediğimiz bir misafir vardı: Dina'nın ikizi Owen. O gün Dina'yı gece yatak odasından çıkarken görmüş ve peşine takılmış. Dina'yla ikimizde Owen'ı fark etmemiştik. Dina'nın tam elimi tuttuğu anda Owen'ı gördük. Owen üzerime doğru koşuyordu. "Çek elini kardeşimden diye bağırdığı anda üzerime atladı. Seni pis zenci diye bana hakaret ederken aynı zamanda bana vurmaya çalışıyordu. Ben de ona karşılık veriyordum. Biz kavga ederken çıkan sesten ve Dina'nın çığlıklarından dolayı herkes bahçeye toplanmıştı. Bizi aşçıyla güvenlik görevlisi ayırmıştı. Bu gecenin devamı pek iyi bitmedi. Mr. Black beni yorulana kadar dövüp hakaret etti. Dina'nın da durumu benden hallice değildi. Bu olay annemi de etkilemişti. Hizmetli başı anneme demediğini bırakmamış, onu da dövmüştü.

Parfümü ikinci sıktığımda hiçbir şeyin aynı olmadığını anladım. Benim o sevdiğim taze, insana huzur veren koku; baharatlı, insanı bunaltan bir kokuya dönmüştü. İşte o an, işte o an acılarım, kızgınlıklarım, üzüntülerim birleşti nefretimi oluşturdu. İşte o an nefret ettim her şeyden herkesten.

Bu durumdan sonra ne yapılacağı belliydi. Dina'yla iki yıldır planladığımız planın hayata geçirmenin zamanı gelmişti. Artık bu evden ayrılmamız gerekiyordu. Çünkü artık birilerinin köleliğe son vermesi gerekiyordu. İlk olarak bu işe Dina'yla başladık. Daha sonra da benim arkadaşım ve Dina'nın arkadaşı olmak üzere 4 kişiyle devam ettik. Bu işin içinde sadece arkadaşlarımız değil aynı zamanda Black'ların evinde çalışan aşçı, bahçıvan ve güvenlik de vardı. Aşçı ev ahalisinin daha kolay uyuması için çay yaptı. Güvenlik evin dışına çıkmamıza yardımcı oldu. Asıl iş Kuzey Amerika'ya gitmekti. Kuzey Amerika'da bizim gibi ırkçılığa ve köleliğe karşı olan insanlar ayaklanma için toplanıyordu. Bu ayaklanma bizim yani ırkçıların dediği tabirle "zencilerin" özgürlüğü için çok önemliydi. Bu ırkçı insanların fark etmediği bir şey vardı: Asıl siyah olan şey bizim ten rengimiz değil onların bencillikten kararmış kalpleriydi.

Zeynep Yazgı COŞKUN
HAZ FEN/A



BİR SEPET ÇOCUK



Barthel 17 senesini geçirdiği yetiştirme yurdunun kapısından çıkarken nereye gideceğini bilemeyerek etrafına bakındı. Nereye ait olduğunu düşündü. Ailesi öldüğünde 1 yaşındaydı ve o günden beri bu yetiştirme yurdunda büyümüştü. Anne baba sevgisi olmadan geçen 17 sene geçirdi. Anne ve babasının nasıl öldüğünü bilmiyordu, bildiği tek şey Alman olduğu ve hiç kimse tarafından sevilmediğiydi. Nereye gideceğini düşünürken, hiç parası olmadığı yatacak yerinin olmadığını düşündü. Aklına Alman ordusunun kendisi gibi gençleri eğitmek üzere orduya kabul ettiği geldi ve asker toplama bürosuna doğru yola çıktı.

Büroya vardığında çok da sorgulamadan hemen orduya kabul edildi o günden sonra yetiştirme yurdunun malı olmaktan çıkıp ordunun malı olmuştu. Hayat Barthel için hep acımasız olmuştu. Onun da hiç kimseye acıma gibi bir niyeti yoktu, ordu tam da öfkesini çıkarabileceği imkanı ona sağlayacaktı. O da zaten tam da bu öfkesini çıkarabileceği yeri arıyordu aslında. Doğru yerde olduğuna emindi.

Barthel orduda her gün savaş tekniklerini öğreniyordu. Silah nasıl kullanılır, bomba nasıl atılır, zorlu iklim şartları ile nasıl baş edilir. Acımasızlık üzerine eğitimlerde aldı. Aldığı bu eğitimler Barthel'in kendine olan güvenini artırıp onu kötü biri yapmıştı.

Barthel hayata tutunmanın yolunun bu olduğuna inanmıştı yani eğer insanlara zarar verirse ordu onu kabul edecek o da kendisini oraya ait hissedecekti.

Böylece artık kendine kalıcı bir yuva bulmuştu.

Barthel çok kısa zamanda çavuş olmuş ve güvenilirliğini ispat etmiş ve etrafında sevilen aranılan bir adam olmuştu. Son zamanlarda gelen emirler ona çok tuhaf gelse de yine de sorgulamadan tam asker gibi yerine getiriyordu. Ülkede herkes Yahudi karşıtı olmaya başlamıştı. Yahudilerden sıkça "sömürücü", "kan emici" olarak bahsedilmeye başlanmıştı. Nazilerin başı Hitler Yahudilere nefret duyuyordu. Halkta da Yahudi karşıtlığını oluşturmak için ekonomik sıkıntının suçlusu olarak onları göstererek bu nefreti ateşliyordu.

Barthel, Hitler ne derse sorgulamadan inanıyordu o ne derse doğrudur diye düşünüyordu. Sorgulamak benim işim değil ben bir askerim bana verilen emirleri yerine getiririm diyordu.

Barthel bir gün Hitler'in emriyle Auschwitz'de göreve atandı hemen o gece Auschwitz'e doğru yola çıktı kendisine böyle bir büyük göreve atadıkları için gurur duyuyordu. Kamptaki ilk gününde pek bir şey anlamadı görevi basit gibiydi. Evlerinden alınan Yahudi aileleri kampa getirmekle görevlendirilmişti. Kampa gelmemek için direnen aileler olursa vur emiri verilmişti.

O sabah gittiği evden genç bir karı kocayı alıp Auschwitz kampına getirmesi emredilmişti. Eve vardığında genç kadın evden ayrılmamak için çok direndi Barthel kadını öldürmek zorunda kaldı. Yanındaki subaylar genç erkeği kampa doğru götürmek için evden çıktılar. O sırada evde yalnız kalan Barthel bebek sesine benzer sesler duydu ve evi aramaya başladı. Yatağın altındaki bir sepette küçük bir erkek bebek buldu. Ne yapacağını bilemeden olduğu yerde donup kaldı.

Bebeği kucağına aldı ve aklına ilk gelen bebeği kampa götürmek oldu . Kucağındaki bebek ona kendi geçmişini hatırlattı. Kampa götürürse bebeğin başına gelecekleri biliyordu. Bebeği kampa götürmeyi göze alamadı. Küçücük bir bebeğin kime zararı olabilirdi ki. O bebeğin de herkes kadar yaşamaya hakkı vardı ama bu ülkede mümkün değildi. Ne yapabileceğini düşünmeye başladı. Aklına yetiştirme yurdundaki Polonya'da yaşayan arkadaşı geldi aralarında 30 kilometre bir mesafe vardı hemen Polonya'ya gitmeye karar verdi ve bebeği sepete koydu, üzerini ekmeklerle sakladı ve yola çıktı. Askeri araç içinde olduğu için yolda kimse durdurmadı sınırdan da bir görev için çıktığını söyleyerek rahatça sınırı geçti ve doğru arkadaşı Marek'in yaşadığı adrese gitti. Marek'e başına gelen tüm bu olayları ayrıntılarıyla anlattı. Marek başta korktu, arkadaşının deli olduğunu düşündü. Nazi Almanya'sından Yahudi bir bebeği çıkarıp ona yaşama şansı vermeyi tam bir çılgınlık, ölüm fermanını imzalamak olarak gördü. Ama Barthel yetiştirme yurdunda geçirdikleri günleri arkadaşına hatırlatınca Marek biraz yumuşadı. Onları bulan kişi de eğer Marek gibi düşünseydi belki de bugün yaşamayacaklardı. Bu bebeğin onlardan hiçbir farkı yoktu. Yahudi olmayı o seçmemişti. Kaldı ki bebeğin ne Yahudilikten ne Alman olmaktan haberi bile yoktu. Marek'te artık iyice yumuşamıştı. Yapacakları iş çok basitti. Barthel bulduğu kimsesiz bebekleri sınırı geçirip arkadaşına getirecek, arkadaşı da bebekleri güvenilir bir yerdeki yetiştirme yurduna teslim edecekti. Bebeği teslim etti ve görev yerine geri döndü.

Hiç kimse olanlardan şüphelenmemişti. Birkaç hafta sonra buna benzer bir olay daha başına geldi. Bu olayları o kadar sık yaşamaya başlamıştı ki kendisi bile artık sayamaz olmuştu. Akşamları görevi bitip de odasına çekildiğinde yaptığı işten dolayı hem mutlu hem de utanç içinde kalıyordu. Nazi ordusunun bir ferdi olarak yaptıkları iş ne kadar iğrenç ve utanç vericiyse kendi adına o bebekleri kurtarması da o kadar onu mutlu eden bir şeydi. Ama bu çelişkili ruh hali onu çok yoruyor ve derin bir depresyona sürüklüyordu. Ama yine de güçlü olmaya çalışıyor ve kendini kaybetmemek için çaba sarf ediyordu. Her gün yaptıkları yüzünden kendinden daha da nefret ediyordu. İçinde bulundukları bu savaş onun için anlamını yitirmişti. Sadece o çocukları kurtarabilmek için her şeye katlanıyordu. Her gün öldürdükleri masum, tek suçu Yahudi olmak olan o insanları düşünüp duruyordu. Bir çıkmazın içindeydi. O çocukların bile yüzüne bakamıyordu. Günahlarının çok büyük olduğunu düşünüyordu. Bir gün kampta otururken radyodan savaşın bittiğini Rusların şehre girdiğini duydu. Savaş bitmişti herkes büyük bir panik içindeydi. Kulaktan kulağa Hitler'inde ortadan yok olduğu hatta intihar ettiğine dair söylentiler yayılmaya başlamıştı. Kamptan herkes kaçmaya başlamıştı. Esir Yahudiler serbest bırakılmıştı.

Barthel yine en iyi bildiği yalnızlık duygusuyla baş başaydı. Yine hiçbir yere ait değildi nereye gideceğini bilmiyordu. Ama bu sefer bir yere gitmekte istemiyordu. Yaşadığı utançla kimseyle yüzleşecek hali yoktu. Suçluydular. Suçunun cezasını çekmeliydi.

Kendi cezasını kendisi vermişti yalnız tek başına bu saçma ve acımasız hayatı sonlandırmak istiyordu. Hayatında yaptığı en doğru şey o sepetteki çocukları sınırdan geçirmesiydi. Ama onlara karşı da suçluydu o çocukları annesiz ve babasız bırakan da yine kendisiydi.

Auschwitz kampı boşaldığında kendisini büyük bir gaz odasına hapsetti ve vanaları açtı. Artık ilk kez huzurlu ve mutluydu.

Mehmet Demir TÜRKAN HAZ FEN/A

AYNADAKİ YANILGI

Esma her sabah olduğu gibi uyandı, ellerini yüzünü yıkadı ve kendini aynanın karşısında buldu. On üç yaşında, uzun boylu, hafif kilolu, kahverengi saçlı, perçemli ve siyah gözlü bir ortaokul öğrencisi olan Esma yine aynanın karşısında kendini sorguluyordu. Bu artık bir döngü haline gelmişti. Yine kendi kendine ''Neden diğer kızlar gibi güzel olamıyorum?'', ''Neden burnum kavisli değil?'', ''Neden saçlarım sarı değil?'' gibi soruları sorarak zihninde bir psikolojik savaş veriyordu.

Her gün yüzüne sivilcelerinin ve siyah noktalarının gitmesi için bir sürü krem sürüyordu, hatta okulda alay konusu olmamak için ve biraz da olsa normal düzeyde bir kız olabilmek için yüzündeki sivilceleri annesinin makyaj malzemeleriyle kapatmaya çalışıyordu. Bu onun alay konusu olmasını engellemiyordu. Okulda ona şişko patates, domuz, külkedisi gibi lakaplar takılıyordu. Her sabah uyandığında okula gitmemek için ne kadar dua etse de bu gerçekleşmiyordu.

Aynada kendini sorgulaması bittikten sonra gitti ve üstünü giyindi. Kahvaltıya inerken arkadaşlarıyla mesajlaşıyor, onların yeni aldıkları ve o giyse çok kötü duracak kıyafetlere bakıp imreniyordu. Hayat neden bu kadar zor olmak zorundaydı ki? Neden diğerleri gibi olamıyordu? Kahvaltıya indi ve bir iki lokma yiyip kalktı. Annesi arkasından ''Gel ve tabağını bitir Esma!'' diye ne kadar bağırsa da Esma umursamadı ve yukarı kattan çantasını aldı. Annesine sordu ''Maskeler nerede?'' Annesi onun bu maske takma huyunu ne kadar hoş bulmasa da ne yapıp ettiyse ona bunu dinletemedi. Annesi ona bir maske verdi ve Esma evden çıktı.

Servise bindiğinde en arkadaki tekli koltuğa oturdu ve müzik dinlemeye başladı. En azından orada kendi dünyasındaydı ve kimse onunla alay edemiyordu. Hafif bir müzik eşliğinde uykuya daldı ve soğuk cama dayadığı yüzünde dışarının soğuğunu hissetti.

Okula geldiğinde olabildiğince dikkat çekmemeye çalıştı ama nafile. Okulun zorbaları hemen gelip maskesini yırttı ve sivilceleriyle, yüzüyle, kilosuyla dalga geçmeye başladı. Esma artık buna alıştığı için müdürün onları kovmasına, rehberlik öğretmeniyle klasik konuşmalarına, sivilcelerinin onun bir parçası olduğunu ve geçeceğini söyleyen cümlelere tepkisiz kaldı. Sınıfına gitti ve kitap okuyarak dersin başlamasını bekledi.

Derslerinde gayet iyiydi. Aslında öğrenciler onun bu özelliğine de sinir oluyordu, özellikle onu geçmek için çok çalışan ama geçemeyen kişiler. Derste her zamanki gibi tüm soruları doğru cevaplayarak öğretmenin gözüne girmişti. Dersten çıkınca dolabından eşyalarını alarak eve döndü. Eve gidince annesi ona bugün hafta sonu boyunca kalmak için babaannesine gideceğini söyledi. Esma bu duruma çok sevindi. Esma babaannesiyle genelde iyi anlaşırdı, onu severdi. Her zaman birlikte şakalaşır, eğlenirlerdi. Esma eşyalarını toplayıp babaannesine doğru yola çıktı. Ona geldiğine babaannesi ona büyük bir kucaklama sundu ve eve geçti. Esma o gün çok doluydu ve tüm hislerini içine atıyordu, sırf babaannesi onu üzgün görmesin diye. Tabii o ailede neşeli kız olarak tanınıyordu. Babaannesi akşam yemeği için onu çağırdı.

Masada sohbet ederlerken aslında Esma'nın kafası başka yerlerdeydi. Okuldaki imajını acaba derslerini kötüleştirerek ya da maske takmayı bırakarak değiştirebilir midi? Ama o zaman yüzü yüzünden daha çok aşağılanacaktı. En azından okulunu değiştirerek bu psikolojik baskıdan kurtulmak mümkün müydü? Tam bunları düşünürken babaannesinin sesiyle aniden irkildi ''Arkadaşlarını say bakalım''. Esma bu soruyu beklemiyordu. Bir anda gözleri doldu ama sonra sildi ve çok iyi arkadaşlarının olduğunu söyleyerek okuldan bir iki isim söyleyip konuyu kapattı.





Akşam yemeğinden sonra dedesi herkese iyi geceler deyip yatmaya gitti ve Esma babaannesiyle yalnız kaldı. Çayını içerken kitap okuyan Esma yanında bir hareketlenme hissetti ve kitabını, çayını bir köşeye koyup yanındaki babaannesine baktı. Babaannesi ona ''Neden sofrada gözlerin doldu? Benim yanımda mutluymuşsun gibi davranmana gerek yok kızım.'' gibi cümleler kurdu. Esma bir anda ağlamaya ve babaannesine sarılmaya başladı. Babaannesine ''Ben çok çirkinim, baksana yüzümdeki şu sivilcelere, siyah noktalara. Vücudum desen balık etliyim, asla okuldaki o popüler kızlar gibi iyi bir vücuda sahip olamayacağım. Okulda iki tane arkadaş adını verdiğim insan anca çıkar, kimse beni sevmiyor. Her gün zorbalık görüyorum, bana domuz, ayı, eşek gibi lakaplar takılıyor. Eskiden umursamazdım ama artık patlama noktasına geldim. Okuldan gitmek istiyorum babaanne.''

Babaannesi derin bir nefes aldı ve Esma'yı başından öptü, bir süre öylece kaldılar. Babaannesi konuşmaya başladı ''Bak kızım, her devrin güzellik algısı değişiktir. Bizim zamanımızda sarı kısa saçlar ve İspanyol paçalar modaydı mesela, ama herkes böyle giyinip, saçlarını böyle kestirmezdi. Bizim zamanımızda da o zamanın genel güzellik kabullerinden farklı, kendi nasıl isterse öyle giyinen insanlar, kendi vücutlarından her şekilde mutlu olan insanlar vardı. Şu anki moda veya güzellik anlayışı da ince bel, sarı saç ve göbeği açık tişörtler... Sen bunları giymiyorsun ya da bu özelliklere sahip değilsin diye çirkin olduğunu mu düşünüyorsun? Belki de seneye kilolu olmak akım olacak ve sen göklere çıkarılacaksın. Bu her zaman değişir yavrum. Eğer sen kendinle mutluysan insanların sana ne dediğini umursama. Eğer arkadaşların seninle tipin ya da giyim tarzın için arkadaş olmuyorsa onlar zaten senin hayatında yer almamalı. Sen kendini nasıl iyi hissedeceksen öyle kal canım. Eğer gerçekten kilolarınla mutlu değilsen spora başla ve kilo vermek için çabala. Sivilcelerinle mutlu değilsen bir cilt doktoruna danış ve bunun için çabala ama sakın kendini değişen güzellik algılarına göre şekillendirme, bu sana çok daha fazla zarar verecektir.''

Esma bu konuşmadan çok etkilendi ve büyükannesiyle televizyon izlerken bunların hepsini düşündü. O gece belki de son yıllardaki en huzurlu uykusunu uyudu ve sabah burnuna dolan çay kokusuyla uyandı. Gözlerini açtığında babaannesi ekmekleri getiriyor, dedesi ise gazetesini okuyordu. Esma çok mutluydu. Babaannesi ''Haydi gel yüzünü yıka da sofraya oturalım.'' dedi. Esma yüzünü yıkadı, saçını taradı ve sofraya oturdu. Yumurta, salatalık ve domatesini yedi ve sofradan kalktı.

Tablette gezinirken babaannesi yanına oturdu ve elinde birkaç kitap vardı. Esma merakına yenik düştü ve elindeki tableti bırakarak babaannesine döndü. ''Babaanne bu nedir?'' diye sordu ve babaannesi ''Bu Osmanlı zamanını anlatan resimli bir tarih kitabı kızım.'' dedi. Esma iyice meraklandı ve babaannesini izlemeye koyuldu. Babaannesi kitabın sayfalarını çevirdikçe gözüken kadınların, cariyelerin tıpkı onun gibi balık etli olduğunu, bazılarının esmer, bazılarının sarışın olduğunu ve hatta Sultan'ın eşlerinin bile Esma'ya benzediğini görünce çok şaşırdı. Daha sonra babaannesi kitabı incelemesi için Esma'ya verdi, yanına da küçük bir not defteri koydu. Esma bir buçuk saat boyunca bu defteri inceledi ve gerçekten birkaç internet sitesine daha bakınca güzellik algısının kalıcı olmadığını, insanların birbirine karşı olan sevgi ve saygısının önüne geçmediğini gördü.

Esma o gün babaannesinde bir karar aldı ve not defterine kararlarını yazmaya başladı: Sadece kendi sağlığın için spor yap, sivilcelerinden kendini iyi hissedeceksen kurtul ve her halini sevmeye çalış, kendini olduğun gibi kabul et. Ertesi gün Esma babaannesine teşekkür edip ondan ayrıldı ve eve geçip annesine planlarını anlattı. Annesi yaklaşan ara tatilde bunlara seve seve yardım edeceğini söyledi. Günler geldi geçti, ara tatil geldi ve Esma bu on beş günde gerçekten hayatta kendisi için bir şeyler yaptığını hissetti.

Tatil sonunda yüzündeki sivilceler geçmiş, vücudu sıkılaşmıştı. Esma sabah servise bindi ve okula gitti. Yüzünde maske yoktu ve onun bu halini gören herkes çok şaşırdı. Başına toplanıp onunla konuşmaya çalıştılar. Esma ise tek bir cümle söyleyip ''Ruh güzelliğini görmek, beden güzelliğini görmek kadar kolay olmaz.'' yanlarından uzaklaştı. Sonraki zamanlarda zaman zaman kilo alsa da sivilceleri çıksa da sağlıklı bir insan olmak için bunlardan kurtuldu. Gerçekten onu önemseyen insanları hayatına alarak; "güzellik" konusundaki geçici algıların, kendisine yakıştırılan saçma lakapların kendisini üzmesine izin vermedi.

Mısra Helen TAŞKAN HAZ FEN/B

Ayçiçekleri

Yolda yürüyordu. O ıssız ve kasvetli sokakların tüm isini ve dumanını içine çeke çeke yürüyordu. Tüm bıkkınlıklara ve yorgunluklara göğüs gerip yorulmayan bir kahraman edasıyla, sırtı dik emin adımlarla yürüyordu. Her şeyi unutup bir kenara koymak için "kafasını boşaltmak", rahatlamak için geldiği bu şehirde hayatın yeni zorluklarının ve yapılması gerekenlerin onu tekrar içine çektiğini biliyordu. Bu sefer farklı problemler, farklı sıkıntılara göğüs germeye çalışıyordu. Eski kayıplarını ve hatalarını unutup yola devam etmek için yeni hatalar yapma ve bu hatalardan pişman olup başka hiçbir şey düşünecek fırsat bulamamak istiyordu. Düşünmek istemiyordu Her şeyden, herkesten kaçmak istiyordu. Eski hayatını, bağlı olduğu şeyleri, sevdiklerini geride bırakmak istiyordu. Sokağın bu iç karartıcı etkisi bir sokak sanatçısını görünce yok oldu. Ne kadar zevkle ve istekle resim yaptığını görüp ona imreniyordu. Hatta kıskanıyordu. Kendi hayatında bu kadar istekle bağlandığı hiçbir şey olmadığından, olan insanları gördükçe deliriyordu üzgünlükten, kıskançlıktan. "Belki doğru şeyi bulamadım henüz. Belki benim ilacım da zevkim de resim olacak. Belki ben de bu adam gibi delicesine bağlanacağım resim yapmaya." diye umutlandırdı kendini, her ne kadar kendini kandırdığını bilse de. Adamın yaptığı resimlere baktı. Yıllarını sanata ayırmış bir sanatsever edasıyla çizim tekniklerini ve kullandığı renklerin uyumsuzluğunu eleştirmeye başladı. Buradaki resimler hayatında görüp görebileceği en güzel resimler dahi olsa yine de asla kabullenmeyecekti, eleştirecekti. Tiksinti ile bu resimlere göz gezdirirken sanatçıyı satın alacakmış gibi umutlandırdığını biliyordu. O ne kadar umutlanıyorsa o kadar zevk alıyordu, resimden o kadar tiksiniyordu. Sanatçı cebine beş kuruş para girmesi umuduyla alması için ona yalvarır gözlerle bakarken o, bu gözlerin derinliklerine dalıp acısının içinde kayboluyordu ve bundan zevk alıyordu. Adam ne kadar üzülürse kendisini o kadar yüce biri olarak görüyordu. Yürümeye devam ederken resimlerden biri çok dikkatini çekti. Ne kadar uğraşırsa uğraşsın, tiksinemiyordu bu resimden. Deliriyordu, resmi yırtıp atmak istiyordu ama hiçbir zaman yapmak istediklerini yapacak kadar cesur olamamıştı. Bakmaya başladı bu resme. Kendini uyumsuz renkler, yanlış boyama tekniği, şuradan da boya taşmış diye kandırmaya çalışıyordu ama yapamıyordu. Baktıkça kendine doğru çekiyordu bu resim. Oysaki sıradan bir çiçek resmiydi. Neden ona böyle hissettirdiğini çözemedi.



Tiksintisini ve acımasızlığını hissetmesini istercesine bir ses tonuyla sordu sanatçıya: "Sen mi çizdin bunu?". Evet dedi sanatçı. Bu acımasızlığı o da hissetmiş ki kekeleyerek cevap verdi. Çok biliyormuş gibi "Bunu geçen hafta gittiğim sanat galerilerinden birinde görmüştüm. Ama çıkaramadım. Kimin resmiydi bu?" diye sordu. Yalan söylüyordu, sanat galerisine falan gittiği yoktu. Haftalardır doğru dürüst evden dışarı bile çıkmamıştı. Sanatçı "Bu resim Vincent Van Gogh'un Ayçiçekleri tablosu, efendim." diye cevap verdi. "Ah doğru. Bir anda hatırlayamadım. Yaşlılık işte. Her neyse. Ne kadar bu?" diye sordu. Daha 37 yaşındaydı ama sanki 89'undaymış gibi hissediyordu. Gerçi o zamana kadar yaşayacağına da ihtimal vermiyordu. Neden istediğini bu tabloyu kendi de çözemedi. Onu delirten ve parçalamak istediği bu tabloyu alıp evinin baş köşesine koymak istiyordu şimdi. Her gördüğünde uzun uzun bakmak, iğrenmek, eleştirmek istiyordu. Sanki bir ihtiyacını giderecekmiş gibi bağlanmıştı şimdi bu tabloya. Sanatçı on kuruş istedi bu tablo için. Her ne kadar indirim yapmasını istese de gururuna yediremedi bu pasaklı ve acınası sokak sanatçısına yalvarmayı. Kabul edip suratına fırlattı parayı. Sanatçı sabırlı biri olsa da bu adam onu delirtiyordu. Ona köpek muamelesi yapmaya çalışıyordu. Sonunda sakin kalmasının, adamın tabloyu alıp defolup gitmesinin daha mantıklı olduğuna karar verdi. Mantıklı bir adamdı sanatçı. Her ne kadar sanatçıların kafasının sadece sanata çalıştığını ve mantıklı, akıllı kararlar vermedikleri söylense de mantıklı ve akıllı biriydi bu adam. En nihayetinde tabloyu beyaz bir poşete koyup gitti. Sanki elinde yerlere yağ damlatan pis ve kokuşmuş bir çöp torbası taşırcasına iğrenerek taşıyordu bu resmi elinde. Bu beyaz poşet onun için bir kefenden başka bir şey değildi. Onun sonunu getireceğine inandığı bu resme psikopatça bağlanmıştı. Evine gelmişti. Bir oda bir salon olan bu evin en çok dikkat çeken yerinin neresi olduğunu anlamaya çalışıyordu. Çok zor bir problem çözüyormuş gibi düşünüyordu. Kafasında dönüp duran tilkiler salondaki tüm duvarı kaplayan aynanın tam karşısına asarsa çok ihtişamlı ve acınası olacağını fısıldadı ona. Kabul etti ve astı resmi. Daha elini, yüzünü yıkamadan, ayakkabılarını bile çıkarmadan girişmişti bu işe. Sanki bir an önce resmi duvara asmazsa biri ondan alıp gidecek gibi hissediyordu.

Astı sonunda bu resmi. Hem gurur hem de tiksinti ile baktı. Saatlerce baktı resme, günlerce baktı. Durmadan bakıyordu. Yemeden içmeden kesilmişti. Artık hiçbir şeyi umursamıyordu. Hayatında aradığı o yeni, büyük, iğrenç ve ihtişamlı problemi bulmuştu artık. Bu resme neden bu kadar kapıldığını anlamak, kendine bu resmin hiçbir özelliğinin olmadığını kabul ettirmek için çırpınıyordu resmen. Sanatçı adam onun bu hallerini görse kahkaha atmaktan düşüp bayılırdı herhalde. Sonunda buldu bu resmin onun için ne ifade ettiğini. Tahmin ettiğinden çok daha fazlasıydı bu resim. Aslında bu onun tüm hayatıydı. Kendine bulduğu tüm problemler, tüm acıları, tüm yaşadıkları bu resmin içinde gizliydi. Bu yüzden zaten resmi hem ihtişamlı bulmuş hem de iğrenmişti. Her ne kadar kabul etmese de kendinden de iğreniyordu ne de olsa. Saksının dışındaki yerler hayattı. Yaşanması gereken, güzel olabilecek her şey. Mutluluklar, kimi zaman da hüzün ama en nihayetinde yaşanması gerekli olanlardı. Yaşadığını, var olduğunu, insan olduğunu hissetmesi, kendini tanıması ve kabul etmesi için gerekenlerdi bunlar. Saksı ise kendisiydi. Hem ruhen hem bedenen bir saksıydı aslında o. Her şeyi bir arada tutmaya çalışan ve olması gerekenlerden kaçan birkaç damla gözyaşında ıslanan ve bundan mutluluk duyan zavallıydı o. Çiçekler de problemleri ve acılarıydı. Kimi solmuş kimi daha yeni açıyordu bu çiçeklerin. Hiçbir zaman bitmeyecekmiş gibi hissettiği yaşam döngüsünde gerçeklikten kaçmak için bir problemin bitip diğerinin başlamasını dilerken olduğu gibi. Bunların her biri bir hatayı, bir pişmanlığı, bir sıkıntıyı simgeliyordu. Tüm bunları gördükçe delirecek gibi oldu. Kendinden tiksinmeye başladı. Bunca yıllık hayatında yaptıklarının yeni farkına varıyordu. Sudan çıkmış bir balık gibi çırpınıyordu son anlarında. Tekrar suya girmeyi ve kurtulmayı beklermiş gibi kızını bekliyordu. Onun gelip onu bu bataklıktan çekip çıkarmasını, birlikte yeni bir hayat kurmalarını, bu tabloyu parçalayarak eski hayatına veda etmeyi diliyordu. Ama artık tüm bunlar için çok geçti. Tablodaki ayçiçeklerinin en büyüğü olan kızı yıllar önce ona yardım etmeyi teklif etmişti. Onun bu teklifini reddetmişti hem de onu kendinden sonsuza dek uzaklaştırarak. Kendini ondan o kadar uzaklaştırmıştı ki onun mezarına gidip ziyaret etmekten bile korkar olmuştu. Her şey bitmişti artık, kızıyla birlikte yeni bir hayata başlama fırsatı kalmamıştı. Tablodaki ayçiçeklerinden bazıları gibi solup gitmişti kızı. Deliriyordu. Öfkesi onu çılgına çeviriyordu. Kendinden tiksiniyordu, yok olmayı diliyordu. Etrafı dağıtmaya başladı. Etrafı dağıtarak kendini toparlayabileceği umuduyla. Olmadı. Kendini olduğundan çok daha hoş gösterdiğini düşündüğü tüm duvarı kaplayan dev ayna tuzla buz olmuştu. Odada sapasağlam kalan tek şey bu tabloydu artık, tıpkı kendi hayatındaki acıları gibi. Ne yaparsa yapsın geçmiyordu öfkesi. Yok olmak istiyordu. Tekrar başlamak, aynı hataları yapmadan yeni hatalar yaparak ama bu sefer saksıyı kırarak, gözyaşlarının çevreye akmasına izin vererek yaşamak istiyordu. Kızının geri gelmesini, onu kırmamış olmasını, her yıl hayatını değiştirip başka bir yerde yeni problemlerle tanışmayı beklememek istiyordu. Bunun bir yolu var mıydı ki? Çok inançlı bir adam olmasa da ölümden sonra hayatın olduğuna inanıyordu. Nerede, nasıl olduğunu umursamıyordu. Bunun üzerine hiç kafa yormamıştı hatta. Ama en nihayetinde vardı, öldükten sonra bir şekilde her şeyi yoluna koyup tekrar başlama şansı. Öyle olduğunu düşünüyordu. Artık şu anki hayatını düzeltmek için bir şey yapabileceğine dair hiçbir inancı kalmamıştı. Bir an önce diğer hayatına başlamayı ve ilk olarak da o yıkılamaz görüntüsüyle insanı sarsan, bu kadar ayçiçeğini içine hapseden saksıyı kırmak istiyordu. O saksıyı kırınca her şeyin düzeleceğine inanıyordu. İçindeki bu ufacık umutla tabloya yani hayatına döndü. Onu parçaladı. Hiçbir zaman hiçbir şeyden zevk almadığı kadar zevk alarak büyük bir iştahla yaptı bunu. Sonunda tablo yok olmuştu, paramparçaydı, çiçekler gibi solmuştu. Kendisi de...

Perihan Oya ŞENGÜL 9 FEN/A



SÖYLEŞİ

"4 YAZAR 4 KİTAP OKUMA ATÖLYESİ"

HAKAN BIÇAKCI İLE DOĞA TARİHİ ROMANI ÜZERİNE SÖYLEŞİ



"KAFKA'NIN DÖNÜŞÜM ROMANI İLE DOĞA TARİHİ ROMANININ KARŞILAŞTIRILMASI"

1 Kitabınızın arka planda Kafka'dan izler taşıdığını görüyoruz. Siz de "Dönüşüm" adlı eserden etkilendiğinizi dile getirmiştiniz. Dönüşüm'de kitabın başında korkunç bir böcekle karşılaşıyoruz, Doğa Tarihi'nde ise son derece bakımlı , güzel bir plaza kadını karşımıza çıkıyor. Bu iki karakter de ev ve iş arasında sıkışıp kalmış kişiler. Dönüşüm ve Doğa Tarihi karşılaştırdığımızda ne gibi ortak noktalar olduğunu söyleyebilirsiniz?

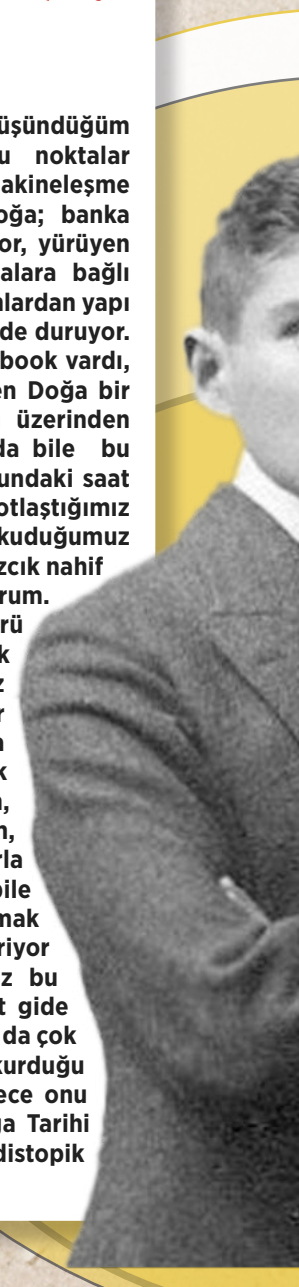
-Ela Derin DOĞAN-

- İki eser arasında tabii ki benzerlikler var ama ben romanı tasarlamaya başladığımda zihnimde Dönüşüm'e benzeyen bir kitap yazma fikri yoktu. Tamamen özgür, hiçbir şeye benzemeyen bir şey yazmak istiyordum ama şunu kabul etmek gerekiyor ki aslında yazarlar olarak bir edebi dokuyu sürdürüyoruz. Mutlaka izlediğimiz filmlerden, okuduğumuz kitaplardan veya bazı akımlardan etkileniyoruz. Zaten yazdıklarımda Kafka'nın etkisi hep vardır. Bunu hissediyorum. Sevdiğim çok yazar var ama Kafka'nın en sevdiğim, en etkilendiğim yazarlardan biri olduğunu düşünüyorum. Dönüşüm'ün etkisini kitabı yazarken hiç düşünmemiştim. Bu tip sorular geldiğinde böyle etkinlikler yaptığımızda üzerine ben de düşündüğümde ya da hakkında bir şeyler okudukça aslında gerçekten çok ortak noktalar olduğunu düşündüm. Bir kere Doğa Tarihi de en başta bir dönüşüm hikayesi. Bir plaza kadını olarak bir sabah yatağında uyanan bir kadınla karşılaşıyoruz. Doğa'nın aslında geçmişte farklı bir karakter olduğunu seziyoruz, tıpkı Kafka'nın yapısında olduğu gibi -tırnak için de ona canavar dersek- negatif bir karakterle başladığımız bir hikaye. Hikaye yapısı olarak aslında o anlamda çok benziyor. Dönüşüm öykülerine baktığımızda genelde pozitiften negatife bir değişim görürüz. "Dr. Jekyll ile Bay Hyde", "Dorian Grey'in Portresi", "Sinek" adlı eserler buna örnek olabilir. Önce karakteri tanırız sonra onun canavar versiyonuyla karşılaşırız. Dönüşüm'de aslında ilginç bir şey var, hikaye direkt canavarla başlıyor onun daha öncesini bilmiyoruz, hissediyoruz, tahmin ediyoruz. Doğa Tarihi'nde de böyle bir durum var. Okuyucu direkt Doğa'nın kendisiyle karşılaşıyor ve geçmişine onun düşünceleri ile onu tanıdıkça giriyoruz. Bana kalırsa en temel benzerlik Gregor Samsa'nın bir sabah böcek olarak uyandığında en büyük derdinin böcek olmasına rağmen hala "Başkaları ne düşünür, benim böcek olmama elalem ne der?"in derdinde olması. Böyle majör bir durumda bile hala ilk olarak başkasının bakışı , ötekinin kahraman hakkındaki fikrinin etkisi Dönüşüm'de beni sanırım en çok etkileyen durumlardan biridir. Bu, aslında yabancılaşmayı getiriyor. İnsan kendi kendine yabancılaşıyor. Kendi hisleri ile değil de hep başkalarının değer yargıları, başkalarının başarı kriterleri, güzellik algısı gibi durumlar için yaşadıkça ve bunlar için nefes aldıkça yavaş yavaş tıpkı Doğa gibi saplantılı bir robota dönüş yapıyor. Kendisi için yaşamıyor da başkaları için yaşıyor. Kafka'da bu başkalarının bakışını çok daha kasvetli, çok daha siyasi, çok daha derinlikli bir şekilde görüyoruz. Ben günümüz dünyasında sosyal medya ile birlikte artan "başkalarını dikkate alarak yaşama"yı biraz daha hafif bir üslupla ele aldım.

2 Tam üstüne basmışken biraz da modernizimden bahsetmek istiyorum. Doğa Tarihi'ni modernizme bir eleştiri olarak aldım kendi adıma. Biliyoruz ki Sanayi Devrimi'nden sonra makineleşme, modernite derken sıkıştık. Hepimiz aslında standart olduk, içten içe robotlaştık. Bu bağlamda siz de eserinizde "doğa" imgesiyle hatta başlı başına Doğa karakteriyle okura bu standardizasyonu yansıtıyorsunuz, tıpkı Kafka'nın Gregor Samsa ile yaptığı gibi aslında. Biz insanlar olarak yaptığımız devrimlerde kendimizi ileri götürdüğümüzü düşünüyoruz sürekli ama aslında bu eseri okuduktan sonra insan olarak insanlığımızı yitirdiğimizi hatta geriye gittiğimizi düşündüm hep, peki siz etrafımızdaki makineleri ileri götürürken insanlığımızı, hislerimizi ya da benliğimizi geriye çekmiş olabilir miyiz diye düşünüyor musunuz hiç?

-Defne ÖNGÜN-

Düşünüyorum, aslında biraz da bunu düşündüğüm için Doğa Tarihi'ni yazdım. Çok doğru noktalar yakalamışsınız; bir robotlaşma, bir makineleşme var tabii ve bu çok görünür aslında. Doğa; banka işlemlerini yapmak için robotlarla konuşuyor, yürüyen merdivenlerde sürekli birtakım mekanizmalara bağlı yaşıyor ve bu noktada yazdığım diğer romanlardan yapı olarak da içerik olarak da biraz farklı bir yerde duruyor. Doğa Tarihi'ni yazdığım zaman sadece Facebook vardı, Instagram yoktu selfie bile yoktu. O yüzden Doğa bir selfie bile çekemiyor. Kitabı yazmamın üzerinden kısa bir süre geçti ama bu geçen zamanda bile bu robotlaşma müthiş bir hale geldi. Artık kolundaki saat adımını sayıyor , ateşini ölçüyor, iyice robotlaştığımız bir çağın içinde yer alıyoruz ve bugün okuduğumuz zaman Doğa'nın etrafını saran teknoloji birazcık nahif kaldı, hatta eski kaldığını bile hissediyorum. Makineleşirken insanlığımız ile ilgili bir sürü şey kaybettiğimizi düşünüyorum. Artık tamamen her şeyi dijital hafızaya verdiğiniz için dikkat sürelerimiz git gide kısalıyor. Bir düşünceyle, bir fikirle, bir metinle baş başa kalamıyoruz artık. TikTok çağında anlık içerikler önem kazandı. Bunlara karşı değilim, güzel yanları da var bazılarını izliyorum, eğleniyorum da ama tamamen bunlarla çevrili olmak artık bir telefon numarasını bile ezberimizde tutamayacak noktaya gelmiş olmak da soyut düşünme yeteneğimizi kaybettiriyor bizlere. Bu çağın insanları olarak hepimiz bu erozyona uğruyoruz aslında, bu da bizi git gide yüzeyselleştiriyor ve mutsuz oluyoruz. Doğa da çok mutsuz çünkü hiçbir şey ile ilişki kurmuyor, kurduğu ilişki anlık ve ne yapması gerekiyorsa sadece onu yapıyor, her şeyle ilgili biraz fikri var. Doğa Tarihi biraz distopik bir hikaye biz de biraz böyle distopik bir dünyaya doğru ilerliyoruz.





3 **Kitabınızın adını Doğa Tarihi ve başkarakterin adını Doğa olarak seçmenizin bir nedeni var mıdır, varsa nedir?**

-Oya ŞENGÜL-

Burada biraz özel bir isim kullanma var çünkü bir göndermesi var. Buna ironik isim kullanma deniyor. Mesela korkak bir karakterin adının "Kahraman" olması gibi... Burada da tamamen doğadan kopmuş, tamamen sunileşmiş, yapay bir karakterin adının Doğa olması söz konusu. İlk başta romanı düşünürken bu karakter aklımdaydı ama ismi yoktu. Bu karakter ve karakterin çevresindeki dünya ilgimi çekiyordu, o alışveriş merkezi, plaza, yabancı isimli bir site arasına sıkışmış monoton bir hayat. Bu hayatın ortasında yer alan bir karakter... Başkaları ne der baskısının bir kadın üzerinde daha fazla olduğunu düşündüğüm için bu sefer karakterin kadın olmasına karar verdim daha rahatsız edici, daha distopik olması için. Ondan sonra o kadının isminin Doğa olmasına karar verdim, Doğa Tarihi ismi ondan sonra geldi aslında çünkü doğanın tarihini okuyoruz Doğa'nın kişisel tarihini okuyoruz, bir yandan da doğanın tarih oluşunu okuyoruz. Bu ironik isim kullanımı aslında bana başka isimlerde de ilham verdi. Ulaşamadığı bir karaktere "Ulaş", onursuz bir karaktere "Onur" demek gibi diğer çevresindeki isimlerde de bu tip ironik kullanımları tercih ettim.

4 **"Uyku Sersemi"ni de çok severek okuduğum için aynı zamanda da bir değerlendirme ölçütüm olarak kullandığım için bu sorumu iki eser üzerinden sormak istiyorum. Eserlerinizde karakterleri anlatırken rüya ve kabusu kullanmanız sebebi nedir?**

-Derin KESKİNER-

Haklı bir soru çünkü yazdıklarımda rüya kullanımı çok baskın hatta Rüya Günlüğü gibi bir romanda neredeyse yüzde seksenini oluşturuyor. Bazen daha kenarda kalıyor ama az da olsa çok da olsa bir rüya var odakta. Bunun birkaç sebebi var aslında, sanırım bir tanesi bir karakteri derinlemesine tanımak için o karakterin rüyalarını da görmek gerektiğini düşünüyor olmam çünkü biz bir romanda veya bir öyküde karakterin kafasının içine giriyoruz. Bu, edebiyatın en büyülü ve en güçlü yanlarından biri. Bir karakterin kafasının içindeyiz kendi bedenimizden çıkıp bir karakterin bedeninde kendi hayatımıza başka hayatlar üzerinden bakıyoruz. Yazar ile okuru da ortaklaştıran bir şey bu aslında, yazar da kendi bedeninden çıkıp yarattığı, yazdığı karaktere dönüşüyor, okurla ortada buluşuluyor.



5 **Doğa karakterini çevreden gözlemlediğiniz birinden yola çıkarak oluşturduğunuz bir karakter mi?**

-Sevinç Alara TURAN-

Bu, çok sorulan bir soru. Aslında çok sorulması kıymetli bence çünkü herkes "Benim bir tanıdığıma benziyor, benim yakınımda böyle biri var, bizim bilmem neye benziyor." diyor ama kimse kendine benzetmiyor. Bu benim hoşuma giden bir şey Doğa Tarihi'nde. Herkesin birilerine benzetip kimsenin kendine benzetmediği durum var burada. Son derece eleştirel, biraz hiciv yüklü ve çok negatif bir metin, karakterini yargılayan bir anlatı bu. Bilinçli olarak böyle bir ton denemek istedim burada. Benim kendimde görüp kendimde rahatsız olduğum şeyler de var etrafımdaki insanlarda görüp rahatsız olduğum şeyler de var , çağın getirdiği sosyolojik okumalar da yer alıyor. Etrafımdaki insanlar, filmlerde gördüğüm karakterler, başka kitaplar, Twitter'da gördüğüm bir paylaşım, birisinin bir yorumu bunların hepsi birleşip kafamda kolektif bir Doğa karakterini oluşturdu. Tam bir kokteyl aslında tamamen ortaya karışık yaratılmış bir karakter, birinden yola çıkmayıp kendim de dahil epey bir kurgusal ve gerçek karakterleri birleştirip ortaya çıkan bir karakter Doğa.

6 **Doğa'nın bazı özellikleri sadece kadınlara özgü nitelendirilebilecek özelliklerden değil, gerek iş hayatında, gerek kendi görüntüsüyle bazı olayları erkek bireylerin de yaşayabileceği olaylar. Doğa karakterini yazarken kendinizi de eleştirdiniz mi, sizin hiç Doğa ile benzer davranışlarınız var mı?**

-İnci Naz SELIMOĞLU-

Kesinlikle katılıyorum öncelikle bir erkek karakter üzerinden de aynısı yazılabilirdi, çünkü çağın kurduğu baskı erkek üzerinde de tabii ki var ama kullanılan durumlar değişebilirdi. Erkekler biraz daha konformist yaratıklar, erkekler biraz daha bu baskıdan kaçabiliyor. Yani "para kazansan yeter" gibi bir algı var erkekler üzerinde ama kadında para da kazan, güzel de giyin, modaya da uy gibi başka baskılar var. Erkeklerin bunlardan daha kolay kaçıyor olması haksızlık, aslında adaletsizlik öncelikle bunu söylemek isterim. Doğa çok abartılı mübalağalı bir karakter ki romanlarda zaten abartı sanatı sıklıkla kullanılır. Rahatsız olduğun, dikkat çekmek istediğin bir yeri biraz daha abartılı gösterirsin. Ben de burada onu denemek istedim. Kendimde de gördüğüm ve rahatsız olduğum çağın bize dayattığı çelişkiler de var. Zaten edebiyatta en güçlü malzeme insanın kendinde gördüğü şeylerdir. Bir yandan da Doğa abartılı bir karakter, olumlu yönleri ile, olumsuz yönleri ile gerçekçi bir karakter çizeyim gibi bir düşüncem hiç olmadı. Olumlu yönlerine odaklandığım, biraz karikatürize, gerçek bir insanı temsil etmeyen, çağın insanı dönüştürdüğü şeyleri üzerinde taşıyan toplama bir karakter aslında. Bir robot gibi düşündüğüm için bilinçli olarak bu kadar negatif, bu kadar abartılı bir karakter yazmak istedim aslında.

SÖYLEŞİ



“4 YAZAR 4 KİTAP OKUMA ATÖLYESİ”

MİNE SÖĞÜT İLE OKUR YAZAR SÖYLEŞİSİ

KIRMIZI ZAMAN ADLI ROMANINDAN

“ KIRMIZI VE ZAMAN KAVRAMLARI”

İstanbul’un efsunlu dehlizlerinde “kırmızı”nın duygu yolculuğuna ve “zaman”ın sınırsızlığına bir yolculuk...

Perihan Oya ŞENGÜL:

Mine Hanım Merhaba, vakit ayırıp bugün bizlerle beraber olduğunuz için öncelikle çok teşekkür ediyoruz. 4 Yazar 4 Kitap Okuma Atölyemize hoş geldiniz. Bizlerle bu ay atölyemizde “KIRMIZI ZAMAN” adlı romanınızı okuduk. Romanınızla ilgili özellikle de “kırmızı ve zaman” kavramlarına dair size sormak istediğimiz fikirlerinizi merak ettiğimiz pek çok soru var. Umarım keyifli bir söyleşi olur diyerek ilk sorumla başlamak istiyorum.

Perihan Oya ŞENGÜL:

Mine Hanım, eserinizde gerçeküstü masalsı bir dil ile toplumdan yabancılaşmış, sevilmemiş, yalnız beş karakterin hikayesini okuyoruz. Anlattığınız konuya yönelik, konuyu belirleme sürecinde sizi tetikleyen bir unsur, başka bir eser ya da bir olay var mıydı?



Mine SÖĞÜT:

Evet, şimdi ben bütün romanları hatta hikayeleri de yazarken hep bir meselem oluyor, bir sorum oluyor. Esinlendiğim şey, benim hayata dair sorularım aslında. Bu kitap da bir sorudan yola çıkılarak yazıldı. Hem gerçeğin ne olduğu, gerçekliğin ne olduğu; bizim gerçeklik algımız üzerine bir şeyler yazmak istiyordum hem de bunu anlatırken de İstanbul gibi tarihi çok eski ve çok renkli bir şehrin biraz gizemli, birazcık efsunlu, büyülü tarihine de göndermeler yapmak istiyordum. Aslında buradan yola çıkarak yazmaya başladım. Ama hikayenin dehlizlerde geçmesi onun şöyle küçük bir anısı var ya da dayanağı var diyeyim. Ben bir yazı dizisi hazırlamıştım yıllar önce “Al İşte İstanbul” diye, 1969 yılında Ara Güler ve Çetin Altan’ın bir gazete için İstanbul’u, Sur İçi’ni dolaşıp oradan insan manzaraları, gündelik hayat anlattığı -hatta Ara Güler’in ünlü fotoğrafları o yazı dizisi için çekilmiştir, ünlü İstanbul fotoğraflarının çoğu- bir kitap vardı “Al İşte İstanbul” diye; yıllar sonra 1990’larda bir fotoğrafçı arkadaşımla birlikte aynı güzergahı izleyip “Bir de Şimdi Al İşte İstanbul” diye bir yazı dizisi hazırladım, Cumhuriyet gazetesi için. O zaman bu sur içinde dolaşırken kimin yanından geçsek; sokakta çocuklarla, o zaman orada çok güzel çingene mahalleleri vardı, Sulukule falan, Balat daha farklı, daha karmaşık yapısı olan bir mahalleydi.Bugünkü kadar turistik değildi, Fener - Balat 90’larda. Oralarda dolaşırken herkes mahalleyle ilgili, kendi hayatlarıyla ilgili bir şeyler anlatıyor yaptığımız röportajlarda, sonra birden seslerini kısıyorlar ve bir sır verir gibi: “Biliyor musunuz?” diyorlardı, “Burada öyle dehlizler var ki şuradan giriyorsun, taa bilmem nerden çıkıyorsun.” Şehrin altı gizemli ve hala içinde hayat olan dehlizlerle dolu diye bize birtakım yarı gerçek yarı hayal hikayeler anlatıyorlardı. Bu kitabı yazarken de o dehlizlerin içinde geçmesi birazcık o zamanki benim dehlizlerle ilgili duygularıma, o zaman bana anlatılanlara bağlı. Böyle bir kaynağı olduğunu söyleyebilirim.

Ela Derin DOĞAN:

Eserinizde mekan tercihi olarak karakterlerin ortak noktası olan dehlizler yer almakta. Bu dehlizler aslında karakterlerin iç dünyalarına yapılan bir yolculuğun izlerini de taşıyor diyebilir miyiz? Bir de sizce günümüz insanın dehlizleri nelerdir?

Mine SÖĞÜT:

Aslında dehliz hem somut olarak bir kavram yani İstanbul'un altı gerçekten Bizans'tan kalma dehlizlerle dolu bunu biliyoruz. Bir yandan da duygusal olarak da ruhumuzun dehlizleri var. Kitap biraz da onun içinde dolaşıyor. O yüzden görünen bir somut dehliz hikayesi var burada. Bir de dediğiniz gibi daha soyut aklın, fikrin, hayallerin dehlizleri. Sanırım, bazen hepimiz saklanma ihtiyacı duyuyoruz ya da bir şeyleri saklama ihtiyacı duyuyoruz. Sırf kendimize ait olsun, gün ışığı görmesin, ortaya çıkmasın istiyoruz bazı şeylerin. Bu sadece yasak, ayıp olduğu için değil, kendimize ait olması için, sadece bize ait olması için. O meselelerle, o duygularla baş başa kalabilmemiz için; hayatta da kendimizi sakladığımız bunun gibi dehlizler var sanırım. Bu eserde de aslında bütün kahramanların duygusal dehlizlerine de dediğiniz gibi giriyoruz. Öyle bir yanı var eserin.

Sevinç Alara TURAN:

Eserin başında bir çocuğun anneannesinin anlattığı bir masalda zamanın hızlı olmasından bahsediyor. Keza eserde de zaman eserin temel kavramlarının başında yer alıyor. Size göre zaman ne ifade ediyor? Zamanın böyle hızlı aktığını düşünüyor musunuz?

Mine SÖĞÜT:

Tabii, zaman bizim algımıza bağlı olarak aslında hız değiştiriyor diye düşünüyorum. Zamanın hızlı akması ya da yavaş akması - aslında kitap girişteki hikaye de tam bunu anlatıyor- bizim algımızla ilgili, hayatımızla ilgili bir şey. Hele şu iletişim ve teknoloji çağında sanırım zaman bizden çok önde gidiyor. Eskiden yaşlara göre yavaşlar ya da hızlanırdı zaman; öyle algılar değişirdi. Şimdi hepimiz, her yaştan herkes zamanının çok hızlı akmasından yakınıyor. ama bir yandan da belki zamanın böyle hızlanmasının birtakım avantajları da olabilir. Ben bundan yakınmaktan yana değilim. "Zaman" kitapta sık sık tekrarlanıyor. "Zaman belki de Tanrı'nın ta kendisidir." diye bir cümle de var. Zaman bizim dünyayı algılayışımızı, kendimizi tarif edişimizi, bütün meselelerimizi çok iyi kapsayan, belirleyen, ana unsur, gündelik hayatta. O yüzden Tanrı'ya atfedilen ne varsa hepsini alıp zamana atfettiğinizde uyuyor. Yani bizim varoluş niyetlerimizi, varoluş şekillerimizi çok belirliyor. Zamanla ilişkimiz, hayatla ilişkimize çok benziyor. O yüzden ben zaman üzerine çok düşünüyorum; sadece bu eserimde değil, bütün eserlerimde zamanı kurcalamak gerektiğini düşünüyorum.

İnci Naz SELİMOĞLU:

Kitapta genellikle eşyalar benzer renkle verilmiş. Sıkça kullanılan renkler kırmızı ve mavi. Özellikle tercih edilen bu renklerin eserdeki anlamını merak ettim. Nasıl işlevleri var sizin tarafınızda?

Mine SÖĞÜT:

Maviyi ben düşünmemiştim ama şimdi siz söyleyince, mavinin özellikle yoksul evlerde, gecekondularda çok kullanılan bir renk olduğunu anımsadım. Eskiden yıkık dökük ya da yoksul mahallelerin evlerinde genelde mavi, sarı, pembe renkler çok kullanılırdı. Bundan dolayı tercih etmiş olmalıyım. Ama kırmızı tabii ki esere ismini veren ve çok elektirikli ve çok şey anlatan bir renk. Aslında renklerin duygusal karşılığı var hepimizde. Kalbin kırmızı olması, kanın kırmızı olması. Hem iyi, pozitif bir şeyi hem de tehlikeyi, gizemli şeyleri, korkutucu şeyleri temsil ediyor. Kitap da zaten tehlikeyle çekicilik arasında, cazibe arasında gidip gelen gizemli bir hikayeyi anlatıyor. O yüzden kırmızının kullanılması tabii ki kasıtlı. Biraz şiddet, biraz efsun, biraz sevgi. Çünkü bütün kahramanların sevgiyle, aşkla özellikle Zaman Dayı'nın o tutkuyla bir bağı var. Kahramanların psikolojik olarak yaşadıkları duygu durumlarını temsilen kullanıldığını söyleyebilirim.

Deniz SOFUOĞLU:

Mine Hanım, zaman hakkında dedikleriniz beni düşündürdü ve şunu merak ettim. Eserinizde şöyle bir cümle geçiyor: "Zamanın geçip gittiğini fark ettiğin an büyüyeceksin." bu söz üzerine konuşabilir miyiz?

Mine SÖĞÜT:

Tabii, bu bir roman cümlesi. Romandaki bütün sözler bir fikir değildir. Ama bir bakış açısıdır. Mesela bu söz üzerine biraz düşündüyseniz ve bu sözün sizin için ne anlama geldiğini üzerine kafa yorduysanız bu yeterli bence. Zamanla ilgili derdin olmaya başladığında aslında hayatla ilgili derdin olmaya başlıyor ve bu da bir yetişkinlik tarifi.

Heves FİDAN:

Mine Hanım, bizlere bugün değerli zamanınızdan bir parça ayırıp İstanbul'un dehizlerinde kırmızı ve zamanın yolculuğunda eşlik ettiğiniz için çok teşekkür ediyoruz. Bu efsunlu romana dair sorularımızı bizzat yazarıyla birlikte tartışabiliyor olmak çok kıymetliydi bizler için. Katkınız ve değerli paylaşımlarınız için çok teşekkür ediyoruz.

Mine SÖĞÜT:

Benim için de çok keyifli ve kıymetli dakikalardı. Davetiniz ve bu keyifli sohbet için ben de sizlere çok teşekkür ediyorum.



ŞİİR

HER ŞEY

HİÇ DÜŞÜNDÜNÜZ MÜ?
MESELA BEN LAVINIA DEDİĞİMDE
KAFANIZDA DA BİRİ BANA LAVINIA DEDİĞİNDE CANLANAN
O LAVINIA MI CANLANIYOR?
BUNU BILMEMİZE İMKAN YOK
DEMEK İSTEDİĞİM HERKESİN LAVINIASI FARKLIDIR.
BU YÜZDEN BEN ARTIK EMİN DEĞİLİM HİÇBİR ŞEYDEN.

SÜREKLİ SORUP DURUYORUM KENDİME
KAFAM DİĞERLERİNDEN FARKLI MI ÇALIŞIYOR DİYE
AKLIMA KENDİLİĞİNDEN GELEN BU SORULAR
KAFAMDA YAZILI BÜTÜN BU SENARYOLAR...

BİR DE NEDEN HERKES BAĞIRMAYI BU KADAR ÇOK SEVİYOR?
BAĞIRDIKLARI ANDA KAFAMDAKİ KARMAŞA ARTIYOR.
KEŞKE SUSSALAR
BABAM VE ANNEM, İNSANLAR...
BİR KEZ OLSUN SUSSA.
ÖZÜR DİLERİM TAM OLARAK İFADE EDEMİYORUM KENDİMİ.
İÇİMDEKİ YANGIN GENELDE SÖNER
AMA BUGÜNLERDE DİNMİYOR ARTIK.
ANILAR VE HATIRALAR AKLIMA GELİYOR
KALBİM KÜT KÜT ATIYOR,
CANIM YANIYOR.
VE BİR ANDA HER ŞEY
SUSUYOR VE SANKİ HAVAYA KARIŞIYOR...

ANLAM

İNSANLAR KONUŞUYOR
YA ORADA YA BURADA.
DİNLEDİKLERİM BEYNİME İŞLEYEMİYOR
YA ANLAMIYORUM YA KAFAM BASMIYOR.

DENİLENLERİ DİNLEMİYORUM.
SESLER BOĞUK GELİYOR, ALGILAMIYORUM.
SÖYLENEN TÜM O YALANLI SÖZLERİ,
YA ANLAMIYORUM YA KAFAM BASMIYOR.

ÖĞRETMEYE ÇALIŞTIKLARINIZI,
DOLAMBAÇLI LAFLARINIZI,
BOŞA UĞRAŞTIĞINIZ ÇABALARINIZI,
YA ANLAMIYORUM YA KAFAM BASMIYOR.

DENİYORUM, OLMUYOR.
YA SİZ ANLAMIYORSUNUZ YA KAFANIZ BASMIYOR.
BANA YAPTIKLARINIZI,
YA ANLATAMIYORUM YA SÖYLEYEMİYORUM.

ŞİMDİ SİZİN SIRANIZ.
BEN DİNLEMİYORUM, ÇÜNKÜ
YA ANLAMIYORUM YA KAFAM BASMIYOR.
KENDİNİZİ YİYİP BİTİRİN ŞİMDİ.
BEN SÖYLERSEM ZİHNİMDEKİLERİ
KALDIRAMAZSINIZ, YORARLAR SİZİ.

UNUTAMAYACAĞIM

BİLMİYORUM NE YAPSAM
SANA NASIL DAHA DA YAKLAŞSAM?
SORUNLARIN VARSA NE YAPACAĞIMI BILMESEM
YİNE DE SANA AİT OLSAM.

YANIMDA OLMAN YETERLİ
BİZİ ÖZLEMEN GEREKLİ
DUYGULARIMI ANLAMASAN DA
OLDUĞUM GİBİ KABUL ETMELİ BENİ

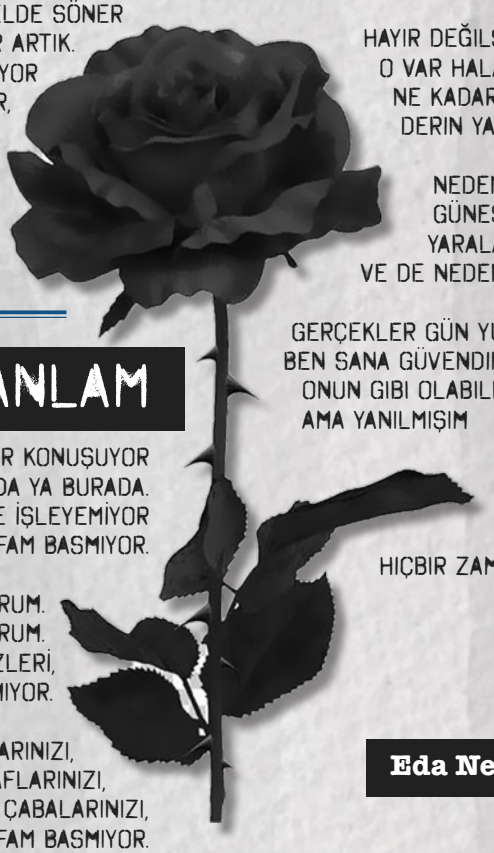
TAMAM ANLAYACAĞIM SENİ
DİNLEYECEĞİM SABAHTAN AKŞAMA KADAR SÜREKLİ
YANINDAYIM ARTIK SENİN
OLDUĞUN GİBİ KABUL ETTİM

HAYIR DEĞİLSİN YANIMDA
O VAR HALA SENİN AKLINDA
NE KADAR INKAR ETMEYE ÇALIŞSAN DA
DERİN YARALARINI SARAMAM BEN ANINDA

NEDEN BANA INANMIYORSUN
GÜNEŞİN IKIMIZ IÇIN UFUKTA OLDUĞUNU
YARALARIMIZI BIRLIKTE SARMAMIZ GEREKTİĞİNİ
VE DE NEDEN SENİ ANLAMADIĞIMA INANMAZSIN?

GERÇEKLER GÜN YÜZÜNE ÇIKTI
BEN SANA GÜVENDİM
ONUN GİBİ OLABILIRIM SANMIŞTIM
AMA YANILMIŞIM

BELKI DE HAKLISIN
BEN BÖYLEYİM AMA
UNUTAMADIM ONU
HIÇBIR ZAMAN DA UNUTAMAYACAĞIM.



Eda Nermin ALTINOVA 9 FEN/B



ÜÇ GÜN ŞARKISI

Üç günlük
ömürde,
Üç kuruşluk adamlar uğrunda
Hesabı yoktur
Çektiğimiz kahrın

Fayton dahi çekmemiştir,
Atlas dahi sırtlamamıştır
Bu denli
O gemiyi bekleyenler dahi,
Beklememiştir bu denli

Umudun şarkısı çalar
Yeni doğan nefesinde
Tüm kahrı
Yok edecekmişçesine

AY('IN)ÇİÇEĞİ

Bir ayçiçeği tarlasında yürüyorum
Bir ayçiçeği gibi yanlış anlaşıldığımdan
Güneş'e sevdalıyken adı "ayçiçeği" konmuş
Ama buna rağmen sevdasından vazgeçmemiş gibi

Ayçiçeği olsam ben de izlemezdim Ay'ı
Güneş'i izlerdim ömrü hayatımca,
Uzaktan ve hep uzak kalacak olmanın bilinciyle.
ismim olsa da ayçiçeği olamazdım ben Ay'ın çiçeği

Ayçiçeği olsaydım sevdamdan boyardım
Saçlarımı sarıya
Tıpkı Güneş'in saçları gibi,
Altın gibi

Güneş'im yokken boynumu öne eğer beklerdim
Hiç gelmeyeceğini bilsem
Tekrardan Güneş'imin
Kuruturdum sevdamla birlikte kendimi
Ama yine de olmazdım Ay'ın çiçeği

AŞK NEDİR?

Aşk nedir?
Her şeyden koruyup saklamak mıdır
Yoksa
Yüreklendirmek midir daima?

Kardelen olup
Omuzlardaki yüke rağmen
Şu kısacık ömürde
Çiçek açabilmek midir yoksa?

Bal arısı olup
Güzelliklerden beslenip
Güzelliklerden güzel
Tatlı ballar yaratmak mıdır yoksa?

En sevdiğin şarkıda
Kendini dansa kaptırıp
Ellerini sımsıkı tutmak mıdır yoksa
Mezara değin?

Yoksa geceye güneş,
Tehlikeye siper,
Arıya çiçek,
En güzel şarkıya ilk nota olmak mıdır?

GÜLMEK GEREK

Gülmek gerek bu hayatta
Gülmeli insan
Gülsün ki yaşasın doyasıya,
Huzurla yumsun gözlerini sonunda

Ruhun ihtiyar olmasın rağmen,
Yüreğe saplanan hançere rağmen,
Akıtmamak gerek tek bir yaşı bile
Akıtmamalı ki zaman kalsın gülmeye

Çiçekler dikmek gerek bu hayatta
Çiçek dikmeli insan
Diksin ki umutları gibi, umutlarıyla birlikte
Yeşeriversin büyüsün

insan kendi gülüp kendi yaşar
Kendi kendinedir her zaman
Kendi diker çiçekleri
Kimse ona gül bahçesi vaad etmez

Evrim KOŞAR 9 FEN/A

MÜMTENİ DÜŞLER SOKAĞI

Mazi anlatır anılar geçer malum sokaktan
Dilenci kalp kazır kirli tırnaklarıyla
Heyesle kazır da kazır haris tahra
Kazır ancak anlamaz nedir ki yara

VİRANE

Ne vakit geçmiş acımasız yıllar
Öyle bir fakirlik işlemiş ruhuma
Tükenmiş de anlamsız çift bakışa işlemiş
Aynalarda anılar, bakar virane sokaklar

Artık dünkü gibi güçlü görünmez
Küçüldü günbegün cesur hayaller
Yitip gitmiş bu mahrub beden
Ebedi sanılmış bir gençlikten

Ah sayurgan kalp, acımasız yıllar
Kum tanesi şimdi dünkü heybetli omuzlar

Aynadaki şimdi bakamaz gözlerime
Paslı civiyle emanet tutturulmuş
Tıpkı dağılmış her yalnız kalp
Tıpkı her mutsuz kimse gibi

Melisnur ÖĞÜTCEN 12/A




GEZİ YAZISI
ROYAL

Özgürlüklerin Şehri: AMSTERDAM









Adını üstüne kurulduğu Amstel Nehri'nden alan Hollanda'nın başkenti ve özgürlükler şehri olan Amsterdam ünlü mimari yapıları, etkileyici şehir planlaması ve muazzam atmosferi ile her yıl binlerce turisti her mevsimde ağırlıyor. Şehirde dikkati ilk çeken yapılar nehirin üstündeki köprüler. Şehrin farklı meydanları bu köprüler sayesinde birbirine bağlanıyor. Her köprü nehrin ve şehrin farklı bir manzara sunarken her köprüde aşk kilitlerini bulmak da mümkün. Kilitlerin üstüne günün tarihini atan sevgililer böylelikle aşklarını ölümsüzleştirmiş oluyorlar. Nehirde çeşitli dillerde verilen kanal turları yapılıyor ve böylelikle aslında şehrin büyük bir kısmı suyun üzerinde geziliyor.

Arabayla geçişin çok nadir olduğu bu köprüleri genellikle yayalar ve bisikletliler kullanıyor. Büyük ve turistik şehrin trafik sorunlarını en aza indirmek ve çevre dostu bir yaşam için en uygun seçenek olan bisikletler şehrin trafiğine hükmediyor. 7'den 70'e bisiklet kullanan kişileri her saniye her yerde görmek mümkün. Bisiklet kullanımının bu kadar yüksek olmasında tabii ki coğrafi özellikler de önemli bir yer kaplıyor. Düz ve engebesiz olan şehirde bisiklet kullanımının bu kadar yüksek olması anlaşılır. Hatta öyle ki bisiklet park alanları araba park alanlarından daha fazla. Özellikle açık alandaki bisiklet parkları görsel olarak da büyüleyici gözüküyor.





Şehrin en önemli meydanı şüphesiz ki birbirinden önemli ve etkileyici yapıyı barındıran ve Amsterdam'ın kalbi olan Dam Meydanı'dır. Günün her saati kalabalık olan, cezbedici, çeşitli sokak sanatlarının gerçekleştiği ve çeşitli protestoların özgürce yapıldığı Dam Meydan'ı, Amsterdam'da ilk gidilecek yer olarak kabul edilebilir. Meydanın batı ucunda neoklasik bir yapı olan Amsterdam Kraliyet Sarayı bulunmaktadır. Bina 1655'te Amsterdam yöneticileri tarafından belediye binası olarak açılmıştır. Ancak günümüzde kraliyet sarayı olarak bilinmektedir. Jacob van Campen tarafından yapılmıştır. Mimar Roma tarzı yönetici saraylarından esinlenmiştir. Amsterdam Kraliyet Sarayı pek çok defa Dünyanın 8. Harikası olarak anıldı. Zamanında Avrupa'nın en büyük yönetici binasıydı. Daha sonradan kraliyet sarayına dönüştürülen bina, devlet ziyaretleri ve resmi işlemlerde kullanmaktadır.





Diğer bir yanda Nieuwe Kerk (Yeni Kilise) bulunmaktadır. 15. yüzyıldan kalma Gotik tasarımıyla Yeni Kilise (Nieuwe Kerk), Dam Meydanı'nın en önemli yapılarından biridir. Kraliyet Sarayı'nın yanında yer alır. 1814'ten bu yana Hollanda monarşisinin resmi taç giyme törenleri burada yapılır.

Madame Tussaud's Müzesi bulunmaktadır. Madame Tussauds Amsterdam, Hollanda'nın başkenti Amsterdam'da bulunan bir balmumu müzesidir. Amsterdam Kraliyet Sarayı yakınında, Dam Meydanı'nda şehrin merkezinde yer almaktadır. 1970 yılında kurulan, Avrupa'da açılan ilk Madame Tussauds Müzesidir. 21. şubesi İstanbul'da Beyoğlu'nda yer alır.

Dam Meydanı'nın bir diğer tarafında yükselen, devasa bir hatıra sembolü olan Ulusal Anıt (National Monument), II. Dünya Savaşı'nda hayatını kaybedenlerin anılarını yaşatmak için dikilmiş. Burada, her yıl 4 Mayıs'ta bir anma töreni düzenleniyor. Şehrin önemli buluşma noktalarından biri.22 m'lik bir yapı olan Ulusal Anıt, aynı zamanda özgürlüğün sembolü. Anıtta, savaşı temsil eden 4 erkek figür, barışı temsil eden kadın ve çocuk, direnişi temsil eden 2 adam ve uluyan köpekler tasvir edilmiş.

Amsterdam'ı gezerken bir şeyi fark etmemek imkansız: Eğik evler. Her an düşecek gibi duran ama dayanıklı eskilerden kalan öne veya yana eğik evler her yerdeler. Zaten şehirde yeni bina görmek zor olduğu için bu eski eğik evler epey meşhur. Öyle ki zamanında bu evler yapılırken tahta direkler ile yere oturtmuşlar. Tıpkı bir omurga gibi. Ancak bir şekilde ıslanan ve nemlenen bu direkler eğilmeye başlamışlar. Bu da evlerin yamuklaşmasını sağlamış. Hatta yamuk evler o kadar kabul görmüş ki özel bir isimleri bile var: Dancing Houses- Dans eden evler.

Son olarak şehirde beni en çok etkileyen heykelden bahsetmek istiyorum: 2 Immovable Heads- 2 Hareketsiz Kafa. Eser şehrin önemli alışveriş merkezlerinden biri olan Rokin Plaza'nın önünde bulunuyor ve eser özellikle bu plaza için tasarlandı. Modern çağda bir alışveriş meydanına kimlik kazandıran nadide bir eser... En ilginç yanı uzun süredir orada bulunduğunu düşündüren görünüşünün aksine daha 2017'de yerleştirilmiş olması. Büyük ölçekli heykel, Amsterdam şehri ve sanatçı Mark Manders'tan Rokin Fontein Fonu tarafından yaptırıldı. Eser, mermer bir kaide ve birbirine bağlı iki bronz kafadan oluşmaktadır. Kafaların arasında küçük bir su akışı, parçayı işlevsel bir şelale haline getirerek izleyicileri büyülüyor... Two Immovable Heads tüm plazaya güçlü bir görsel kimlik sağlar. Bu kimlik, Rokin Plaza'nın birden çok düzeyde insanın yararlanabildiğini ve hem sakinler hem de ziyaretçiler için 21. yüzyılda bir alışveriş noktası olduğunu ifade eder. Kafalardan birini yerliler diğerini ise turistler olarak yorumlayabiliriz. Aslında her iki topluluk birbirine bağlıdır ve iki kafanın arasından akan su gibi her iki topluluğun arasında bir akış vardır. Bu akış her iki topluluğun ortak kemik noktasıdır ki kafalar bu yüzden hareket edemez. Plaza aslında bu ortak noktanın kendisi olduğunu ifade etmeye çalışıyor. Kapitalist düzene getirilmiş bir eser olmasına rağmen verdiği mesajlar, büyüklüğü ve güzelliği sayesinde eseri gördüğünüz an bir bağlantı kurmamanız imkansızlaşıyor. Böylece eser amacına da hizmet etmiş oluyor.

Amsterdam, her insanın görmesi gereken muazzam yapıları ve her insanın soluması gereken büyüleyici atmosferi ile her turisti kendisine aşık eden bir şehir. Tarihi yapıları, eski evleri, köprüleri, barajları ve nehri ile tam anlamıyla bir turist şehri. Gezilmesi gereken daha çok fazla yer var iken her seferinde şehrin farklı bir özelliği sizi etkiliyor, ruhunuzu sakinliğe ve her anlamda güzelliğe boğuyor.

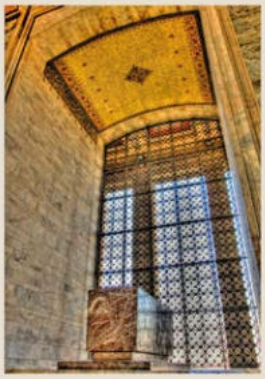
Lara DEMİR 11/IB



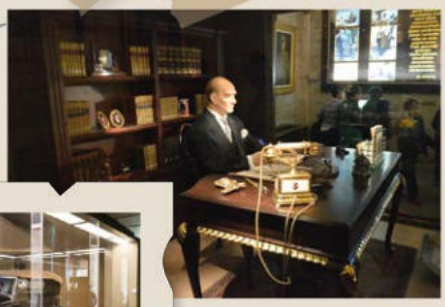


















ANKARA'DA SU GİBİ AKIP GEÇEN EŞSİZ İKİ GÜN

Gebze, Sapanca, Hendek, Düzce, Bolu gibi önemli yerleri de gördüğümüz gece saat on ikide başlayan tatlı bir yorgunluk yaratan fakat bir o kadar da eğlenceli ve keyifli otobüs yolculuğumuz, ertesi gün saat yedide Ankara'ya ulaşmamızla beraber sona erdi. Soğuk havaya karşın otobüsten indiğimiz andan itibaren Anadolu'nun sıcak ve samimi atmosferini hissetmek hepimizin içini ısıttı.

Anadolu kültürünü yansıtan hoş, sıcak bir restoranda güzel bir kahvaltı yapıp karnımızı doyurduktan sonra hem Ankara'nın hem de ülkemizin en önemli, en ihtişamlı, en saygı duyulası simgelerinden biri olan, her Türk gencinin o ihtişamlı havasını soluması gereken, ulu önder Mustafa Kemal Atatürk'ün ebedi istirahatgâhı Anıtkabir'e gittik. Atatürk'ün "Bu Tepe Ne Güzel Bir Anıt Yeridir" dediği Anıtkabir ziyaretimizde ilk olarak girişte Anıtkabir'in bir sembolü haline gelmiş olan Aslanlı Yol'dan geçtik. Girişten Tören Meydanı'na kadar uzanan Aslanlı Yol, aralarında beşer santimetre boşluk bulunan taşlardan oluşmaktadır. Bunun sebebi ziyaretçilerin yere bakarak yürümesine yol açarak Atatürk'ün mozolesine başları öne doğru eğik bir şekilde, saygı gösteren bir ifade ile çıkmalarını sağlamaktır. Ayrıca Aslanlı Yol boyunca karşılaştığımız yirmi dört tane aslan heykeli ise yirmi dört tane olan Oğuz boyunu temsil etmektedir. Hititlerin sanat anlayışından ilhamla yapılan bu yol, geçmişimizle günümüzün arasındaki kuvvetli ilişkiyi çok ince bir anlayışla ifade ederek gezi boyunca biz ziyaretçilerin dikkatini çekmiştir.

Saygı ve sevgiyle geçtiğimiz Aslanlı Yol sonrasında ise Tören Meydanı'na ulaştık. Bu bölgede Atatürk'ün anıt mezarı olan Anıtkabir'i görüp Atatürk'ün izinde, bu anıt mezarı koruyan değerli askerlerimizin nöbet değişimini büyük bir hayranlıkla izledik. Ardından Anıtkabir'in en önemli ve ihtişamlı bölümlerinden biri olan Mozale'ye girdik. Bu eşsiz yerde şanlı İstiklal Marşımızı okuyup okulumuz adına güzel bir çelenk bıraktık. Sembolik lahit taşının hemen altında konumlanan bu yapı, bizler için Osmanlı ve Selçuklu mimarisine göndermelerle tasarlanan, tarih kokan bir bölümdü. Tavanında dikkat çekici motifler bulunan odanın sekizgen yapılı olması, ölümsüzlüğü ve sonsuzluğu temsil etmektedir. Yapının esrarengiz semboller ve geçmişe ait göndermeler içermesi, bölgeyi bizler için oldukça gizemli hale getirmiştir.

Kuleler, Heykeller ve İsmet İnönü Lahti'ni de gezdikten sonra okulumuz adına Anıtkabir Özel Defteri'ne bir yazı yazıp Anıtkabir Atatürk Müzesi'ni gezdik. Bu müzede Atatürk'ün günlük hayatında kullandığı eşyalarından nişanelerine, ona hediye edilen tüm armağanlara kadar Atatürk'e dair birçok ilginç ve ilgi çekici nesne bulunmaktadır. Dört bölümden oluşan bu ihtişamlı yapıda birinci bölgede Atatürk'ün kişisel eşyaları, ikinci bölümde Kurtuluş Savaşı'nı anlatan tablolar, üçüncü bölümde Milli Mücadele Dönemindeki devrimler ve dördüncü bölümde ise Atatürk'ün özel kitaplığı yer almaktadır. Üç bini aşkın, çeşitli dillerden kitaplar içeren bu bölüm, Atatürk'ün azimli ve yoğun çalışmasının bir göstergesi haline gelerek biz ziyaretçileri oldukça gururlu, mutlu ve böyle bir lidere sahip olduğumuz için şanslı hissettirmiştir.











Bizlerde büyük bir etki bırakan Anıtkabir ziyaretimizin ardından Ankara kültürünü yansıtan yemekler yedikten sonra Etnografya Müzesi'ni ve Anadolu Medeniyetleri Müzesi'ni gezdik. İç avlusu 15 yıl süreyle Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusunun geçici istirahatgâhı olan Etnografya Müzesi'nde Anadolu kültürünü bensimseten, Türk-İslam Dönemi'ne ait merak uyandıran eserleri tur rehberimiz eşliğinde inceleyerek Türk gelenek ve görenekleri hakkında bilgiler öğrendik. Paleolitik Çağ, Kalkolitik Çağ, Eski Tunç Çağı, Asur Ticaret Kolonileri Çağı, Eski Hitit ve Hitit İmparatorluk Çağı, Frig Krallığı, Geç Hitit Krallığı, Urartu Krallığı ve alt salonda ise Çağlar Boyu Ankara ve Klasik Devirler adlı bölümleri olan Anadolu Medeniyetleri Müzesi'nde ise bahsedilen dönemlerde Anadolu'da ortaya çıkan eserler sergilenmektedir. Bu müze, Anadolu tarihine ışık tutarak yaşadığımız bölgenin ne kadar köklü bir geçmişe sahip olduğunu bizlere bir kere daha göstermiş oldu.

Yorucu fakat bizler için ufuk açan, hayranlık uyandıran ve gururlu hissettiren yoğun bir günün ardından, yaklaşık bir buçuk saat süren bir yolculuk sonrasında istirahat için Beypazarı'nda bulunan otelimize yerleştik. Kısa bir dinlenmenin ardından Yöresel Beypazarı Bağevi eğlencesine katılarak bu yörenin kültürünü ve samimi atmosferini bir kere daha hissetmiş olduk. Özellikle de şarkı söyleme, halk oyunları oynama ve kına gecesi etkinliklerimiz bizler için oldukça eğlenceli oldu. Ayrıca Beypazarı'nın geleneksel yemekleri olan Beypazarı güveci, Beypazarı dolması, Beypazarı baklavası ve höşmerim gibi lezzetli yemekleri tatmak, bizler için oldukça keyifli oldu. Bu hoş gecenin ardından gezimizin birinci günün sonuna gelmiş olduk.

Anıtkabir – Beypazarı gezimizin ikinci gününde otelimizde kahvaltı yaptıktan sonra köklü bir geçmişe sahip olan Beypazarı'nı gezdik. Beypazarı'nın tarih kokan o güzel sokaklarında dolaşmak, Yöresel Çarşı ve Gümüşçüler Çarşısı'nı görmek, oradaki esnaflarla sohbet edebilmek ve sevdiklerimiz için güzel hediyelik eşyalar alabilmek bizler için büyük bir fırsattı. Ayrıca "Yaşayan Müze" ziyaretimiz sayesinde Beypazarı'nın o meşhur taş evlerinden birini de gezebilmiş olduk. Taş ev kültürünü anlamanın yanında bu yapı sayesinde Türk aile yapısı, gelenekleri ve kültürleri hakkında da birçok yeni bilgi öğrendik. Halk hikâyeleri anlatma, Hacivat- Karagöz oyunları ve kurşun dökme gibi etkinlikleri olan bu evde Türk misafirperverliğini ve sıcaklığını en yoğun şekilde hissettik. Bu nedenle bu ev bizi adeta geçmişe götürdü diyebiliriz. Hıdırışık Tepesi, Kurşunlu Camii ve Alaaddin Camii'lerini de gezip Türk-İslam kültürlerinin harmanlanmasına şahit olduktan sonra ise yöresel tatlar içeren lezzetli bir yemek yiyerek Beypazarı gezimizi sonlandırdık ve İstanbul'a doğru yola çıktık.

İstanbul'a dönüş yolculuğumuz ise yine oldukça keyifliydi. Yolculuğumuz esnasında yol güzergâhında bulunan Nallıhan Kuş Cenneti'nde fotoğraf molası verdik. Bu alan, yaklaşık yüz doksan bir kuş türünü barındıran bir kuş cenneti olmanın yanı sıra aynı zamanda jeolojik yapısı nedeniyle adeta bir açık hava laboratuvarıdır. Çökelme ortamı olması nedeniyle dağlarda sarı, kahverengi ve kırmızımsı tabakalar üst üste tekrarlanmış, ortaya görsel bir şölen ortaya çıkmıştır. Bu sanat eseri niteliği taşıyan bölgede anın büyüsünü yakaladığımız fotoğraflar çektikten sonra ise dönüş yolculuğumuza devam ettik. Herkesin hayatında en azından bir kere deneyimlemesi gereken, güzel, bilgilendirici, keyif verici ve aynı zamanda bizleri geçmişe götüren, Ankara'nın köklü, derin, büyük tarihini iki küçük güne sığdıran gezimiz sonrasında ise hoş bir sohbet edasında geçen yolculuğumuz tatlı bir hüzün ve özlem ile sona erdi.

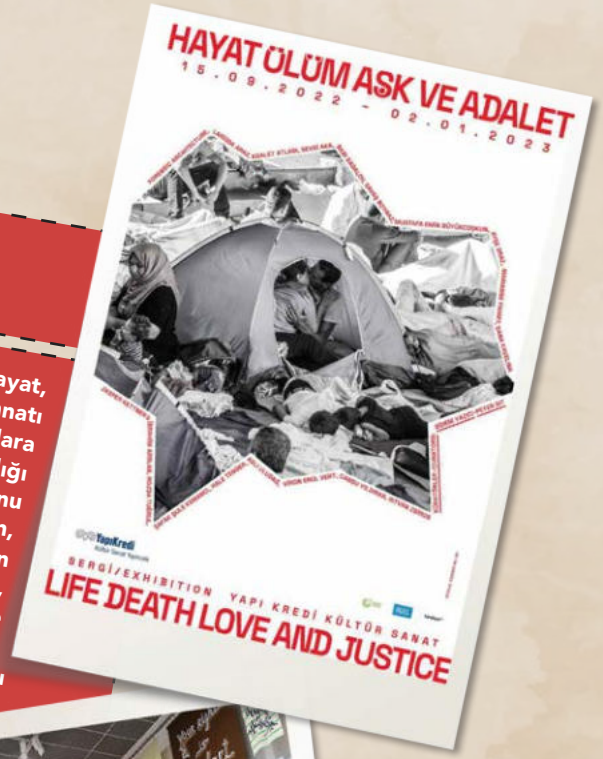
Leyla AKDOĞAN 10 FEN/B

AKRABALAR

Yapı Kredi Kültür Sanat'ın ev sahipliği yaptığı "Hayat, Ölüm, Aşk ve Adalet" adlı sergisi fotoğraf, video, duvar sanatı ve ses yerleştime tekniği kullanılan eserleri ile savaşın insanlara etkilerini, aşkın evrenselliğini, pek çok kişinin yaşadığı adaletsizlik ve azınlık kabul edilen kişilerin direnişini konu almaktadır. Bu sergi tüm coğrafyalardan; haksızlığa uğrayan, umutları elinden alınan, ülkesinden kaçmak durumunda kalan ve kayıplar yaşayan insanların gerçekliği, fotoğraf, kısa film, duvar sanatı ve kumaş çalışmaları üzerinden gözler önüne sermektedir. Jasper Kettner'in İbrahim Arslan ile birlikte ortaya koyduğu Die Angehörigen (Akrabalar) adlı fotoğraf serisi bu sergide yer alan eserlerden birisidir. Bu eserde akrabalarının kaybetmiş pek çok farklı insan fotoğraflanmışıtır.

Eserde insanların hayatında, yakın bir akrabalarını kaybettikten sonra oluşan boşluk, eksiklik hissi aktarılırken, insanların bilinmeyen hikayeleri ve kimlikleri öne çıkan detaylardandır. Günümüz medyasına bir eleştiri niteliğinde de olabilecek bu eser hayatını kaybeden insanların medyaya yansılatalının ötesinde derin bireyselliğini öne çıkarmayı hedeflemektedir. Bu eserin ele aldığı ölüm temasıyla ilgili olarak Füruzan'ın kaleme aldığı "İskele Parklarında" öyküsü ile benzerlik göstermektedir. İskele Parklarında eseri, bir anne ve kızın, babanın bir iş kazası nedeniyle ölümü ardından yaşadığı duygusal buhran ve ekonomik geçim sıkıntısı ele alınmaktadır. Öykü anne ve kızın bir oyun parkında oturmasını ve bu süre içerisinde annenin hissettiği eksik kalmışlık, çaresizlik hatta ölüm isteğini anlatmaktadır, Füruzan'ın Parasız Yatılı eserinde yer alan diğer öyküler, Su Ustası Miraç ve Edirne Köprüleri de sergi de bahsedilen konuları ele almaktadır. Su Ustası Miraç Öyküsü dönemin yönetimi sebebiyle adalet önünde haksızlığa uğrayan bir gencin, Edirne Köprülerinde ise Türkiye'ye göç etmiş bir ailenin yaşantısı üzerinden göçmen ve mültecilerin bu durumdan nasıl etkilendiği, göçün ailelere etkisini anlatmaktadır. Bu öykülerin yazılma tarihi 1960-1970 yılları olsa da sergide yer alan eserler çok daha güncel dönemle ilgilidir. 50 yıldan fazla süre içerisinde sanatçıların eserleriyle ilgi çektiği konular, göç, adaletsizlik, ölüm olarak sürekliliğini korumuştur. Sergide yer alan eserlerin daha önceki dönem eserlerine dönemin toplumsal sorunları açısından benzemesi, değişen tek unsurun zaman olduğunu, savaşların hala insanları mülteci olmaya zorladığını, hala haksızlığa uğrayan insanların hakkını bulamadığını, insanlığın olumlu gelişmesinin yaşanmadığını göstermektedir.

Melek Bahar SÜKAS 11/IB











HATIRALAR ORMANINA ÇAĞRILAN GELİR Mİ?









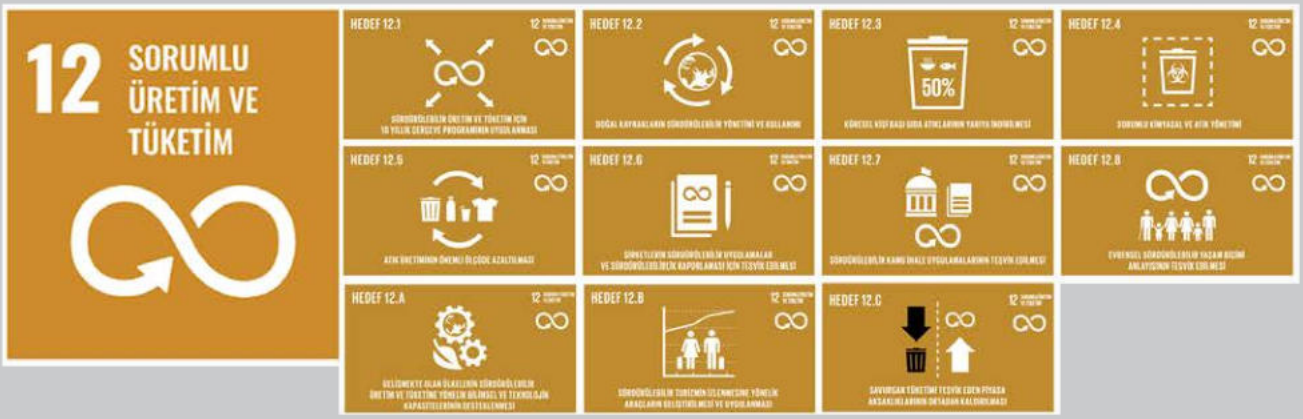


Dünya üzerinde her bir insanın kendine özgü bir hikayesi var mıdır ya da her bir insanın hikayesi anlatılmaya değer midir? Herkesin kendine göre ya başkası tarafından yazılmış ya da kendi başına tırnaklarıyla kazıyarak yazdığı bir hikayesi vardır, bazen bu hikayelerin değeri bilinmez ancak en anlatılması gereken de işte bu hikayelerdir. Çünkü yazılırken hem yazarın canını yakmış ona unutmak istediği acılarını hatırlatmış hem de o acıları okuyucunun yüzüne vurarak belki de kendi hayatından izlerle karşılaşmasını sağlamıştır. İnsanlar da bundan kaçmaz mı işte, canlarını yakan, unutmak istedikleri anlardan... Füruzan, Parasız Yatılı öykülerinde işte tam bu hikayesi anlatılmayan, her bir kelimesinde gerek toplumun gerçeklerini gerek insan olmanın hissedebilmenin beraberinde getirdiği hem iyi hem kötü duyguların varlığını hatırlatır okuyucuya. Parasız Yatılı ve İskele Parkları'nda annesi ya da babası hayatında varolmamış, Nehir ve Haraç'da istismarı normalleştirmek durumunda kalmış, Edirne'nin Köprüleri'nde göçmenliğin zorlukları ile boğuşmak zorunda kalmış, Piyano Çalabilmek'te sevgisiz ve Yaz Geldi'de yoksulluk içinde yaşayan çocukların, bireylerin hayatlarına değinilen bu öykülerde toplumdaki acılarını bir kenara süpürmüş, hayatın gerçeklerini unutturması amacıyla görmezden gelinen kesim karşımıza çıkmaktadır. Ölüm, hayat, aşk ve adalet temalarını işleyen bu sergi de tam olarak bu kesimden insanların hikayelerini anlatmakta, onların acılarından kaçmamamız aksine bu acıya ortak olarak sevgiyle, mutlulukla göğüs germemiz gerektiğini hatırlatmaktadır. Bu amaç doğrultusunda sergide bulunan Cansu Yıldıran tarafından çekilmiş ve yorumlanmış "Hatıralar Ormanına Çağrılan Gelir mi?" adlı eserde, toplumun azınlık kesimlerinden biri olan cinsel kimliği yüzünden adaletsizce yargılanmış bireylerin de birer insan olduğu ve hiçbir özellikleri yüzünden ayrıştırılmamaları, göz ardı edilmemeleri gerektiği vurgulanmıştır. Sanatçının öne çıkardığı tip tercihinde gözettiği amaçla Füruzan'ın öykülerinde yarattığı kişiliklerin seçimi benzerdir. İki taraf da her gün karşımızda duran ama ya bizim canımızı yaktığı ya da yardımımızın dokunamayacağını düşündüğümüz hayatları önümüze çıkarmaktadır. Eserde görüldüğü gibi bu kişiler her zaman olumsuzluğu veya acıyı simgelemk zorunda da değildir, bazen beklemediğimiz bir şekilde bir ışıkla, umutla, aşkla karşımıza çıkabilirler çünkü bu bireyler de her ne kadar topum tabuları tarafından arka plana itilmeye çalışılsa da bizden biri, içimizden birileridir, bu yüzden de ne kadar kaçarsak kaçalım hep kendimizden bir parça görürüz.

Nazlı ŞENGÜL 11/IB


1 YOKSULLUĞA SON
2 AÇLIĞA SON
3 SAĞLIK VE KALİTELİ YAŞAM
4 NİTELİKLİ EĞİTİM
5 TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
6 TEMİZ SU VE SANİTASYON
7 ERİŞİLEBİLİR VE TEMİZ ENERJİ
8 İNSANA YAKIŞIR İŞ VE EKONOMİK BÜYÜME
9 SANAYİ, YENİLİKÇİLİK VE ALTYAPI
10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI
11 SÜRDÜRÜLEBİLİR ŞEHİRLER VE TOPLULUKLAR
12 SORUMLU ÜRET VE TÜKETİM
13 İKLİM EYLEMİ
14 SUDAKİ YAŞAM
15 KARASAL YAŞAM
16 BARIŞ, ADALET VE GÜÇLÜ KURUMLAR
17 AMAÇLAR İÇİN ORTAKLIKLAR
KÜRESEL AMAÇLAR
Global Schools
Program


10 EŞİTSİZLİKLERİN AZALTILMASI
HEDEF 10.1
GELİR EŞİTSİZLİKLERİNİ AZALTMAK
HEDEF 10.2
EVRENSEL anlamda SOSYAL, EKONOMİK VE POLİTİK İÇERMENİN TEŞVİK EDİLMESİ
HEDEF 10.3
FIRSAT EŞİTLİĞİNİN SAĞLANMASI VE AYRIMCILIĞIN BİTİRİLMESİ
HEDEF 10.4
EŞİTLİĞİ TEŞVİK EDEN MALİ VE SOSYAL POLİTİKALARIN UYGULANMASI
HEDEF 10.5
KÜRESEL FİNANS PİYASALARI VE KURUMLARIN DAHA İYİ DÜZENLENMESİ
HEDEF 10.6
FİNANSAL KURULUŞLARDA GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN TEMSİLİNİN ARTIRILMASI
HEDEF 10.7
SORUMLU VE İYİ YÖNETİLEN GÖÇ POLİTİKALARI
HEDEF 10.A
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERE ÖZEL VE FARKLILAŞMIŞ MUAMELE
HEDEF 10.B
EN AZ GELİŞMİŞ ÜLKELERDE YATIRIMLARIN VE KALKINMA YARDIMLARININ TEŞVİK EDİLMESİ
HEDEF 10.C
<3%
İŞÇİ DÖVİZLERİ İÇİN İŞLEM MALİYETLERİNİN AZALTILMASI


12 SORUMLU ÜRETİM VE TÜKETİM
HEDEF 12.1
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM VE TÜKETİM İÇİN 10 YILLIK ÇERÇEVE PROGRAMININ UYGULANMASI
HEDEF 12.2
DOĞAL KAYNAKLARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR YÖNETİMİ VE KULLANIMI
HEDEF 12.3
50%
KÜRESEL KİŞİ BAŞI GIDA ATIKLARININ YARIYA İNDİRİLMESİ
HEDEF 12.4
SORUMLU KİMYASAL VE ATIK YÖNETİMİ
HEDEF 12.5
ATIK ÜRETİMİNİN ÖNEMLİ ÖLÇÜDE AZALTILMASI
HEDEF 12.6
ŞİRKETLERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR UYGULAMALAR VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLAMASI İÇİN TEŞVİK EDİLMESİ
HEDEF 12.7
SÜRDÜRÜLEBİLİR KAMU İHALE UYGULAMALARININ TEŞVİK EDİLMESİ
HEDEF 12.8
EVRENSEL SÜRDÜRÜLEBİLİR YAŞAM BİÇİMİ ANLAYIŞININ TEŞVİK EDİLMESİ
HEDEF 12.A
GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELERİN SÜRDÜRÜLEBİLİR ÜRETİM VE TÜKETİME YÖNELİK BİLİNSEL VE TEKNOLOJİK KAPASİTELERİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ
HEDEF 12.B
SÜRDÜRÜLEBİLİR TURİZMİN İZLENMESİNE YÖNELİK ARAÇLARIN GELİŞTİRİLMESİ VE UYGULANMASI
HEDEF 12.C
SAVURGAN TÜKETİMİ TEŞVİK EDEN PİYASA AKSAKLIKLARININ ORTADAN KALDIRILMASI


EŞİTSİZLİK-
LER ve
SORUNLU
TÜKETİM
ÜZERİNE...

CİNSİYET = EŞİTSİZLİK?



Cinsiyet, Türk Dil Kurumunda üreme işinde bireye farklı bir işlev, rol veren ve erkeklikle dişiliği birbirinden ayıran özellik olarak tanımlanmıştır fakat bana göre cinsiyet farklı özellik işlev veyahut role sahip olmanın yanı sıra sadece bireyleri değişik özelliklere göre sınıflandırmak, nitelendirmek ve ayrımcılık yapmaktır. Cinsiyet olgusu günden güne, toplumdan topluma değişmektedir ve değişecektir. Eşitlik ise bireylerin aynı statüde bulunup aynı haklardan faydalanması olsa da ne yazık ki ülkemizde olduğu gibi dünya genelindeki çoğu ülkede birçok eşitsizlik türüne tanık olmaktayız. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerinde "Eşitsizliklerin Azaltılması" engelliliğe, ırka, dine, yaşa, etnik kökene, cinsiyete, ekonomik veya başka bir alana bakılmaksızın herkesin güçlendirilmesini ön görmektedir fakat günümüzün en büyük eşitsizliklerinden biri olan cinsiyet eşitsizliği geçmişten günümüze gelene kadar değişmiş ya da azalmış olsa da cinsiyet eşitsizliği ortadan kalkmamıştır bu nedenle cinsiyet eşitsizliği hakkında şöyle bir çıkarım yapabiliriz. Her birey eşittir fakat tüm dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de siyaset, eğitim, işe alım, günlük hayat gibi durumlarda ve köy, kasaba, şehir gibi farklı düzeylerdeki kesimlerde bu eşitlik durumunun bozukluğu zamanlar vardır.

Uluslararası ve ulusal düzeyde güncel politikalar bireyler ve cinsiyetler arasında eşitsizlik oluşturmaktadır. Bu eşitsizliklerde kadınlar daha az sağlıklı, eğitimli, gelir düzeyine sahip olan bir durumdadır ve bu durumda kadınlar ikinci sınıf muamele görmektedirler. İkinci sınıf muamele görmelerine ek olarak kadınlar psikolojik ve fiziksel bir baskı altında kalmaktadırlar. Geçmişte kadınlar siyasi, eğitim, çalışma veya normal günlük hayatlarında hiçbir hakka sahip değillerdi. Kadınlar siyasette söz hakkına sahip değildi, milletvekili, başkan vb. hiçbir görevde bulunamadığı gibi oy dahi kullanamazlardı siyasetin yanı sıra okula gidemez, eğitim alamaz, okuma yazma bilmez, bir meslek sahibi olmaz bütün gün ev işleriyle uğraşıp evdeki erkeklere hizmet etmektedirler. Günlük hayatlarında eşleri olmadan dışarı çıkamadıkları gibi dışarı çıktıklarında ise erkeklerin arkasından yürüyebiliyorlardı, asla yanlarından yürüyemezlerdi. Bu algılar Mustafa Kemal Atatürk'ün çıkardığı bazı kanun ve yasalara göre kadınlara birçok hak tanındı ve ne mutlu bize ki bazı köy, kasaba harici tüm alanlarda bu haklar hala geçerli ve bu haklara sahibiz. Bu kanunlar sonucunda kadınlar siyasette söz hakkına sahip, okuma yazma öğrenmiş, eğitim almaya başlamış, meslek sahibi olabilmiş ve kadın erkek eşit olmuştur fakat günümüzde kadınlar bu haklara sahip olsa da günümüzde kadınları düşündüren, üzen, hayal kırıklığına uğratan ve onların psikolojilerini etkileyen birçok olay olmaktadır. Kadınların öldürülmesi, ortamda küçük düşürülmeleri, kalp kırmaları, şiddet görmeleri gibi birçok olaya şahit olan kadınlar gün geçtikçe şüpheye düşmektedirler. Bu eşitsizlik sadece ülkemizde değil diğer ülkelerde de eşitsizlik düzeyi çok fazladır örneğin İran'da kadınların başlarına türban örtmeden dışarı çıkamamaları bir eşitsizlik örneğidir buna ek olarak geçtiğimiz günlerin birinde türbansız dışarıysa çıkan Mahsa Amani'nin türbansız olmasından dolayı öldürülmesi daha sonrasında İran'da iç savaş başlaması ve o günden bugüne kadar hala İran ile iletişim kurulamaması cinsiyet eşitsizliğe örnektir. Ülkemizde ise Başak Cengiz, Azize Gülmez, Hanife Demirci, Gülsüm Yarış, Neslihan Batur, Selime Pişkin, Sanem Kafalı, Nurdan Budak, Meral Mas, Emine Bulut, Sultan Karabulut ve gittikçe sayısı katlanan öldürülen kadınlar vardır. Geride kalan kadınlar ise hemcinslerinin öldürüldüğü, şiddet gördüğü veya her kadını ilgilendiren kötü olayların olması kadınların psikolojilerini ve düşüncelerini günden güne bozmaktadır. Bütün bu nedenlerden kaynaklı olarak kadınların güçlendirilmesi, toplumsal ve uluslararası düzeyde cinsiyet eşitliğinin kabul edilmesi, strateji ve uygulamaları bu kararın yansıtılması gelecek adına büyük bir öneme sahiptir.



Cinsiyet eşitsizliğinin birçok alana etkisi olduğu gibi en belirgin yansıması ise sağlık sektörünedir. Yapılan araştırmalarda kadınların erkeklere oranla daha fazla yani uzun süre yaşadıkları görülmüştür ama kadınların daha uzun süre yaşadığı bu hayattaki yaşam kaliteleri sıkıntılıdır. Bu uzun süreli yaşamlarında kadınlar erkeklere göre daha kalitesiz ve daha az sağlıklı daha çok hastalıklı olarak yaşamaktadır. İnsan hakları açısından sağlık başlığı altında kadınların avantajsız olduğu durumlardan biri de anne ölümlerinin olmasıdır. Kadınların sağlık düzeyinin en fazla olması gereken yaş, fizyolojik olay sonucunda oluşan anne ölümleri dahi toplumsal cinsiyet eşitsizliği sonucudur. Anne ölümleri Türkiye'nin en çok görülen ilk 5 kadınların ölüm sebebi arasında bulunmaktadır. Geriye kalan depresyon, diyabet, İmmun bozukluklar, hipertansiyon, Alzheimer ve benzeri birçok hastalıkta kadınların eşitsizlik sonucunda oluşan sosyolojik, ekonomik ve psikolojik açıdan daha fazla sorunlara neden olmaktadır. Erkekler ve kadınlar arasında biyolojik farklılıkların derin ve boyutlu bir toplumsal farklılık olması ve oluşturulması kadınların hayatını tehdit etmekte ve kadınların hayatını ikinciliğe sürüklemektedir. Kadınlar üzerine kurulan bir algı vardır, güzellik algısı kadınların kilosu, bakımı, saç rengi veya mesleği. Bu algılarda kadınları diğer kadınlardan olan farklarına karşı düşündürüp çoğu zaman üzmektedir. Örneğin zayıf kadın güzeldir veya sarışın kadınlar güzel olur bu durumda balık etli veya esmer kadınlar ben çirkinim düşüncesine kapılmaktadır ve kendilerini çoğu zaman kötü hissedip kendilerini toplumdan uzaklaştırmaktadır. Kadınlar için oluşturulmuş birçok nitelendirmeler vardır tıpkı güzellik algısı gibi bu nitelendirmeler de kadınlarda baskı oluşturarak kadınların sağlını etkilemektedir.

Cinsiyet eşitsizlikleri kadınların ekonomik durumlarını da etkilemektedir. Kadınların toplum içerisindeki bazı rolleri, hakları ve kaynak erişimine olan durumları erkeklerden farklılaşmasına neden olmaktadır. Bu farklılaşma kadınların erkeklerden yoksul olmasının öncesinde irdelemesi gerekmektedir. Dünyada bulunan yoksulluğun yaklaşık yüzde yetmişi kadındır bu orandan dolayı ekonomik düzeyde olan kadın erkek eşitsizliğini görebiliriz.

Ekonomi ve sağlığın yanı sıra siyaset içerisinde de birçok kadın erkek eşitsizliğine ve kadınların küçük düşürülmesine örnek bulunur. Yasa ve sabit politikalar sonucunda kadının eşitlikten uzak kültürlerde bulunması topluluk görüşleri de bunu desteklemesinin karşısında, kadınlar açısından cesaretlerinin kırıcı olmasıyla beraber erkek odaklı kültürün korunması geleneği devam etmelidir ve etmektedir. Sanayi toplumlarının cinsiyet eşitsizliği konusu yaşanan kültürel engeller günden güne azalmış olsa dahi hala yeterli düzeyde değildir. Bu nedenden kaynaklı olarak toplumsal kültür ne kadar eşitlikçide olsa kadın meseleleri karşısında açık olmalı ve bu olaydan dolayı kadınların siyasete katılım talepleri de artacaktır.

Kadınların toplumdan ve diğer cinsiyetten düşük görülmesi bazı durumlarda onları ne kadar küçük düşürse de, kadınları etkilese de bu eşitsizlik geçmişten günümüze ne kadar azalmış olsa da hala tamamen ortadan kalmamıştır ve günümüz şartlarında bu eşitsizlik hala ciddi bir şekilde fazladır. Bu eşitsizliğin azaltılması için günümüzde birçok çalışmaya rastlamaktayız. Örneğin kadın şiddetlerinin, ölümlerinin, hemcinslerinin korkularının azaltılması ve azcıkta olsa kendilerini güvende hissetmeleri için belli başlı uygulamalar üretilmiştir. Bu uygulamalar sadece kadınları korumaya yetmez ve bunlara ek olarak kadınların erkeklerle eşit olmasını sağlamaz. Bu uygulamalara ek olarak kadınların uğradığı haksızlıklar, eşitsizlikler vb. olaylar hakkında kadın erkek fark etmeksizin herkesin bilinçlendirilmesi belki de bu duruma karşı olanların, bu duruma neden olanların cezalandırılması gerekmektedir. Kısacası her iki cinsiyet arasında eşitliğin sağlanması ve toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin ortadan kaldırılması doğrultusunda Dünya ve Türkiye içerisinde yapılan girişimlerine rağmen, henüz istediğimiz düzeyde değildir. Bu düzeyin artması ve eşitsizliklerin olmadığı bir dünya için el ele verilmedir.

KAYNAKÇA:

Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye'de gelir eşitsizliği ve yoksulluk.

Çolak, Z. (2021). Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitsizliği-ekonomik büyüme ilişkisi üzerine ekonometrik analiz. Çanakkale.

Özdilek, A. C. (2012). toplumsal cinsiyet eşitsizliği: sağlığa yansıması ve kadın sağlığı hemşiresinin rolü. İstanbul.

ADIMLAR, E. (2018, eylül 06). skdturkiye.org. EŞİT ADIMLAR. adresinden alındı

Başar, F. (2016). toplumsal cinsiyet eşitsizliği: kadın sağlığına etkisi. Kütahya.

BAL, M. D. (2014). toplumsal cinsiyet eşitsizliğine genel bakış. KASHED.

Dama, N. (2019). Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ile Eşitsizlik krizş. İstanbul.

Erzen, M. Ü. (2019). siyasette cinsiyet eşitsizliği. İstanbul.

Ferreira, F. H. (2010). Eğitimde Fırsat Eşitsizlği: Türkiye Örneği. Ankara.

Pala, K. (2021). Türkiye'de sağlık alanında eşitsizlikler. istanbul.

TDK.

Bade KURUOĞLU 9 FEN/C

Eğitimde Fırsat Eşitsizliği ve Eğitimin Önemi



Bir çocuk düşünün. Oyuncaklarını etrafta bulduğu çöplerden yapmak zorunda olan bir çocuk. Şişe kapaklarıyla dama oynayan, bir topu dahi olmadığı için plastik kutularla top oynamaya çalışan bir çocuk. Bu hayal ürünü olan çocuk aslında pek de hayal ürünü değildir. Dünyanın fakir ülkelerindeki görsel bu şekildedir. Aşırı fakirliğin zincirleme reaksiyonla beraberinde getirmiş olduğu eşitsizlik ve daha da fakirlik. Bu çocuğun mahallesinde elektrik alan bir-iki ev var sadece. Teknolojik ürünlerden haberi dahi yok. Şimdi başka bir çocuk hayal edelim. Üst kesimde bir ailenin çocuğu. İstediği ve isteyebileceği her şey ona sağlanmış, teknolojik ürünler ile tanışma fırsatını bulmuş, ihtiyaçlarını karşılamak için çöpleri karıştırmasına gerek olmayan, modern dünyanın sunduğu bütün imkanlara fazlasıyla sahip. Bu iki çocuğun hayat kalitelerinin eşit olmadığı zaten ortadadır. Maddi durumu iyi olan ailelerin çocukları hayata zaten bir adım önde başlayacaktır. Peki bu çocukların aldığı eğitimin eşit olduğu savunulabilir mi? Bu soruya olumsuz bir cevap almak için bu kadar uç bir örneğe de ihtiyacımız yok. Dönüp kendi ülkemize bir bakalım. Ülkemizde fakir bölgelerde yaşayan çocuklar çöpleri karıştırmak zorunda olmayabilir ancak bir önceki örnek ile kıyasladığımızda üst veya orta kesimde bir ailede yaşayan çocukla kıyasladığımızda aradaki fark aşikârdır. Bu çocukların aldığı eğitim seviyesinin eşit olduğu savunulamaz. Bir öğrencinin aldığı eğitim kalitesini belirleyen en önemli şeylerden biri okulun kalitesi ve öğretmenleridir. Bununla beraber, her okulun kalitesinin aynı olmadığı gün gibi ortadadır. Çoğunlukla üst kesimin bulunduğu okullar genellikle kaliteli okullar olurken fakir kesimin çoğunlukta bulunduğu okulların kalite bakımından daha kötü bir durumda olduğunu görürüz. Bu da maddi durumun eğitimde eşitsizliğe sebep olduğunun bariz bir kanıtıdır. Hayal ettiğimiz iki çocuğu örnek alalım yine. İkisinin de aynı okula gidiyor olması söz konusu bile olamaz. Maddi durumundan dolayı üst kesimden bir aileye mensup olan çocuk hayata her zaman bir adım önde başlayacaktır. Aynı şekilde bir köy okulu ile merkezi bir şehirde olan bir okulun eğitim kalitesinin aynı olması beklenemez. Böyle bir durumda gerekli kurumların açılan eğitim kurumları arasındaki farkları kapatamaması da bu durumu kötüleştirmektedir.



Maddi durumun yarattığı bir eşitsizlikten daha bahsetmek gerekirse, merkezi sınav sistemi de örnek verilebilir. Maddi durum farkının yol açtığı eğitimdeki kalite farkının üzerine bir de liseler bu sınavla öğrenci seçiyorlar. Bu da, fakirliğin gelir farkı dolayısıyla eğitimde eşitsizliği, eğitimde eşitsizliğin de fakirliği getirdiği gibi bir kısır döngü oluşturuyor. Maddi durumu iyi olmayan öğrenciler, kalite bakımından kötü okullarda eğitimlerini sürdürürken, maddi durumu iyi olan öğrenciler gördükleri kaliteli eğitim ile sınavlarda da aralarındaki farkı açmaktadır. Bu da maddi durumu iyi olan öğrencilerin aradaki farkı açmak için eğitim hayatları ilerledikçe daha fazla fırsatla karşılaştıklarının bir kanıtıdır. Bu eşitsizliklere bir örnekte dershanelerdir.

Maddi durum farkları, pahalı dershaneler gibi önemli kaynakların kullanımını engellemekte ve maddi durumu iyi olanlara olanaklar sunarken yine maddi durumu iyi olmayan bir öğrencinin bir adım geri düşmesine sebep olur. Daha kötü örneklere ise köy okullarında rastlıyoruz. Şehir içerisindeki eşitsizlik çoğunlukla olanakların eşitsizliğinden kaynaklanır. Köy okullarında ise durum daha da beterdir. Şehirde yaşayanların eksikliğini hissettiği şeyler, internet, eğitim için gerekli olabilecek teknolojik aletler gibi modern imkânlardan oluşur iken, köy okullarında çalışan öğretmenlerin bir kısmı, çalıştıkları okullarda ders anlatma açısından göz ardı edilemeyecek materyallerin eksikliğini belirtmektedir. Aynı zamanda, çoğunun bulundukları coğrafya dolayısıyla kış aylarında köy okullarında ulaşımın neredeyse imkânsız olduğu görülmemiş değildir. Bu şartlarda, bu kadar eksiklikle yetişiyor bu çocuklar. Her ne kadar şehir içindeki sıkıntılar üzücü de olsa köy ile şehir okulları arasındaki farklara bakınca, durumun daha beter olduğu aşikardır. Köy okullarında eksik olan şeyler, şehirdeki bir okulda eksik olsa, o okul henüz tamamlanmamış denir, ders işlenmez. Bu kadar mühim eksikliklerle eğitim öğretim hayatına devam etmek zorunda kalan çocuklar tabii ki de bu eğitim öğretim hayatına 1-0 geriden başlayacaktır. Biz bozulan bilgisayarımızın derdine düşüyoruz, onlar ise hayatlarında belki de hiç bilgisayar kullanmamış, internetin ne olduğunu bile bilmiyorlar. Bu kadar kötü koşullarda eğitim alan çocukların şehirdekilerle yarışması, bu çocukların eşit düzeyde olduğu nasıl savunulabilir? Tamamıyla bir kısır döngü olan bu fakirlik-eğitim kalitesizliği ilişkisinden nasıl kurtulabilir bu çocuklar?

Aradan kendilerini kurtaracak birkaç tane çıkacaktır illaki ancak bu taş çatlasın binde belki de on binde birdir. Geride kalanlar ne olacak? Onlar, kısır döngünün umutsuz birer parçası olmaya devam edecekler. Kalitesiz eğitimin yol açtığı fakirlik, fakirliğin yol açtığı kalitesiz eğitim derken bir bakmışlar onlar da bu kısır döngünün bir parçası olmuşlar. Böylesine önemli bir alanda bu kadar önemli açıkların yer alması da ayrı şaşırtıcıdır bence. Gelişmemiş bir ülke, eğitimsiz gelişemez, gelişmekte olan bir ülke, eğitimsiz gelişimini tamamlayamaz. Hep yerlerinde saymaya devam ederler. Gelişen bir ülke olarak aradan çıkarmamız gereken sorunlarda ilk sıralarda yer almalıdır eğitimde eşitsizlik. Bu çocuklar, başıboş sokak köpekleri gibi bırakılıp aldıkları eğitimin önemi göz ardı edilmemelidir. Gelişmekte olan bir ülke olduğumuzdan kaliteli eğitimin beraberinde getireceği yetenekli, vasıflı kişilere ihtiyacımız vardır. Gelişmekte olduğumuzdan sadece ucuz iş gücüyle yetinmek, eğitimdeki fırsat eşitsizliklerinin çözülmemesine, bu fırsat eşitsizliğinden fakirliğin doğmasına, bu kısır döngün oluşmasına ve ülkemizin gelişimini tamamlayamamasına sebep olacaktır. Sadece ülke açısından da değil, hayat kalitesini de arttıracaktır. Kaliteli eğitim, kişilere bir vasıf sunacağından, bu kişiler daha kaliteli işlerde çalışacak, gelir düzeyleri arttıkça hayat kaliteleri de artacaktır.

Hayal kurmak her ne kadar hoş olsa da, eğitimde fırsat eşitliği, dünyada hiçbir yerde yoktur. Nereye bakarsanız bakın, hiçbir ülkede eğitimde fırsat eşitliği tamamıyla yoktur. Aklımıza gelebilecek her ülkede maddi durumları nedeniyle modern dünyanın imkanlarından yararlanmayacak bir alt kesim bulunmaktadır. Gelişmekte olan bir ülke olmamızdan ve eğitim sistemimizdeki eksikliklerden dolayı maddi durumun yarattığı fırsat eşitsizliğinin etkileri ve bu etkilerin yarattığı kısır döngü, daha ağır hissedilmektedir. Gelişmemiş ülkelerde ise durum doğal olarak daha da içler acısıdır. Bizim için saydığım her şey, onlar için kat kat daha beterdir. Öncelikle, gelişmemiş ülkelerde okuryazarlık oranı genel olarak düşüktür ve eğitim çoğunlukla kaliteli değildir. Bu yüzden, gelişmemiş ülkelerdeki çocukların eğitim öğretim hayatı daha kısa sürmektedir. Gelişmemiş ülkelerdeki çocukların kullandıkları oyuncaklardan, gittikleri okullardan maddi durumları anlaşılabilir. Eğitimde fırsat eşitsizliği, gelişmiş ülkelerde de bir problemdir. Onlar da bu alt sınıf, orta sınıf ve üst sınıf hiyerarşisine sahiptir ve genellikle alt sınıfın aldığı eğitim üst ve orta sınıfa kıyasla daha kalitesizdir. Sonuç olarak eğitim, kişilerin hayat kalitesi ve ülkelerin gelişimi açısından büyük önem taşır ve öğrencilerin maddi durumunun eğitim öğretim hayatları üzerinde ciddi etkileri vardır ve maddi durumu daha iyi olanlar, daha kötü olanlara kıyasla hayata bir adım önde başlar. Maddi durumla beraber eğitim görülen kurumun kalitesi ve yaşanan coğrafya da kişinin eğitim kalitesinde önemli rol oynar.

KAYNAKÇA:

Buğra, KALKAN. Eğitim Kuponu: Eğitimde Fırsat Eşitliği için Bir Öneri. Araştırma Raporu. İzmir:

Liberal Düşünce Dergisi, 2014. Belge.

ÇAKMAK, Özlem. EĞİTİMİN EKONOMİYE ve KALKINMAYA ETKİSİ. Araştırma Raporu.

Diyarbakır: D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi, 2008. Belge.

Francisco H. G. Ferreira, Jérémie Gignoux. Eğitimde Fırsat Eşitsizliği: Türkiye Örneği. Çalışma

Raporu. Ankara: Türkiye Cumhuriyeti Devlet Planlama Teşkilatı, 2010. Belge.

Güzin, BAYAR. TÜRKİYE VE ORTA GELİR TUZAĞI: EĞİTİMİN ÖNEMİ. Araştırma Raporu. -:

Akdeniz İ.İ.B.F. Dergisi , 2016. Belge.

Nurhayat ÇELEBİ, Halim GÜNER, Gülşah TAŞÇI KAYA, Mithat KORUMAZ. Neoliberal Eğitim

Politikaları ve Eğitimde Fırsat Eşitliği Bağlamında Uluslararası Sınavların (PISA, TIMSSve

PIRLS) Analizi. Araştırma Raporu. Karabük: Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi,

2014. Belge.

Bora SEZER 9 FEN/A

EŞİTSİZLİĞİN HAKİM OLDUĞU BİR TOPLUMUN DÜZELMESİ

Fransız filozof ve politik iktisatçı Pierre Leroux "İnsanlığın başına ne geldiyse eşitsizlikten geldi." der. Peki bu sözün aslında ne demek istediğini gerçekten anlayabilir miyiz? Dünyadaki en büyük eşitsizlik ve sorunlarından biri cinsiyet eşitsizliğidir. Cinsiyet eşitsizliği erkekler ve kadınların eşit değerlendirilememesi durumudur. Çoğu kanının aksine cinsiyet eşitsizliği bedenen ve biyolojik özelliklerin eşitsizliklerden ortaya çıkmaz. Bu eşitsizlik toplumsal hayat ve toplumsal yargılamada ortaya çıkan farklardan oluşur. Cinsiyet eşitsizliğinin günümüzde "abartılmış" olarak adlandırılması ve cinsiyet eşitliğinin sadece kadınların daha yüceltilmesi olarak algılanması da tamamen yanlış ve ataerkil düzenin günümüze dayatılmış sonuçlarından biridir.

Cinsiyet eşitsizliği günlük hayatımızda da pek çok yerde karşımıza çıkıyor. Siyasette de kadınlar yıllar boyunca geride bırakılmak istenmiş ve fikirleri bastırılmıştır. Kadın siyasetçi sayısı günden güne artmaktadır fakat Birleşmiş Milletler 'in yayımladığı raporda cinsiyet eşitsizliğinin tamamen son bulması için 286 yıl gerektiği belirtilmiştir. Bu olay acınacak bir durum olsa da cinsiyet eşitsizliği burada da bitmiyor. İş dünyası ve ekonomide de arkaya atılmış kadınlar. Yüzlerce yıl sonra bu dayanılamaz duruma karşı çıkacak gücü bulmuş ve iş dünyasına hızlı bir giriş sağlamışlardır. Ekonomik özgürlüğü kısıtlanmış insanların çok büyük kısmının kadınlardan oluşması da cinsiyet eşitsizliğine bir örnektir. İş dünyasının bu eşitsizliğin çözümü için pek de hevesli görülmediği açık olsa da kadınların artık haklarının farkında olması ve bu yolda hukuki kararlar alınması büyük adımlardandır. Bu görevde çalışan ve aynı işleri yapan insanların kadın-erkek ayırt edilmeden haklarını alması ve aynı muameleleri görmeleri amaçlanır.

Peki cinsiyet eşitsizliğinin nedenleri ve toplumda oluşan sonuçları neler olabilir? Bu bakış açısının başlangıç sebebi yetişme şekli olabilir. Özellikle Anadolu ve Asya'da yüzlerce yıl boyunca ataerkil yapının sürmesi ve kültüre aşılanması, ayrıca bu bakış açısının kız erkek fark etmeksizin çocuklara aşılanması, doğulan ve yetiştirilen bölgede haklarının ve toplumdaki yerlerininin farkında olunmaması gibi pek çok etken yön verebilir. Örnek verecek olursak kadınların evde durması, çocuk bakması ve yemek yapması gerektiğini düşünen bir kısım varken mutlu ve huzurlu toplumsal hayattan söz edebilmemiz mümkün bile değil. 21. Yüzyıl'a geldiğimiz düşünülürse hala bunları tartışmamız bile üzücü. Toplumun nerdeyse yarısını oluşturan kadınların bastırılması topluma yapılan bir kötülükten başka bir şey değildir. Nüfusun yarısının göz ardı etmek söz konusu bile olmamalıdır. Bu toplumsal normları yıkmanın ilk adımları insanlara cinsiyetlerine göre görev dayatmamakla atılabilir. Gerekli durumlarda bir babanın evde kalması ve o sırada eşinin çalışması normalleştirilmeli ve aile için doğru kararlar verilirken cinsiyet değil çıkarların göz önünde bulundurulması gerektiğinin farkına var olmalıdır. Bu toplumsal rollerden dolayı insanların özgürlüklerinin kısıtlanmasıdır.

Özellikle ülkemizde geç saatlerde bir erkeğin tek başına dışarı çıkması neredeyse hiçbir sorun teşkil etmezken, bir kadının geç saatlerde dışarı çıkması pek çok baskı ve sorunu beraberinde getirebiliyor. "Kadın o kırsın dizini otursun evinde." gibi sözler ile kadınların özgürlüklerine engel olunuyor. Güvenlik ve toplumsal baskı hakkında endişelenmek de kadınların altında kaldığı pek çok yükten biri haline geliyor. Ayrıca kadınların günlük hayatta pek çok kez gereksiz ve yanlış yere yargılanması da toplumsal etiğe uymaz. Kadınlar bedensel olarak erkekler kadar kasa yatkın olmaması sebebiyle kadınların güçsüz olarak adlandırılması veya sağlıklı bir insan olarak regl olmalarının ayıp karşılanması da günlük hayatı zorlaştıran etkenlerden biridir. Bu gibi gereksiz ve tamamen doğal olan şeylerle kadınların küçük görülmesi ve değersizleştirilmesi gibi sonuçlar ile toplum kaçınılmaz bir şekilde gerilemeye başlar.

Güvenlikten bahsetmişken kadın cinayetlerinin de toplumda ne kadar derin yaralar bıraktığını ülkemizde yaşayan her bilinçli insan tarafından bilinmektedir. Kadın cinayetleri, bir kadının sadece kadın olduğu dolayısıyla öldürülmesine verilen isimdir. Özellikle son zamanlarda gündeme gelen kadın cinayetleri kıskançlık, "daralma", töre veya "yanlışlıkla" gibi basit sebeplerin arkasına sığınılarak yapılır. İnsanların en büyük hakkı olan yaşamanın elinden sadece seçemediği bir özelliği olan cinsiyeti yüzünden alınması kadar vahşi şeyler doğada nerdeyse hiç bulunmazken her geçen gün toplumlarda daha da büyük bir suç olmaktadır. Aslında tüm insanları koruma amaçlı çıkarılan fakat toplumdaki suçun kadınlar üzerinde toplanması sonucu sadece kadın haklarını koruyan bir sözleşme olduğu sanılan İstanbul Sözleşmesi gibi atılan hareketler ile cinsiyete bağlı suçların önüne geçilmeye çalışılmalıdır. Bu sorunun çözülmesi gerekirken bu sözleşme ve yasaların kaldırılmaya başlanması da çok üzücü bir günümüz gerçeğidir. Şiddetin kadın veya erkeğe uygulanmış fark etmez her türlüsü ahlaka, etiğe ve insanlığa aykırıdır ve engellenmelidir. Aksi taktirde insanların psikolojik ve fiziksel sağlıları risk altında olmaya devam edecektir.

Cinsiyet ve eşitlik deyince akla gelen ilk şeylerden biri de feminizmdir. Peki feminizm nedir? Feminizm cinsiyet eşitsizliğini gündeme getirmek için ön planda tutulan politik bir akımdır. Genel kanının aksine feminizm erkeklere karşı nefret edilmesini değil de toplumda yaşayan her bir bireyin eşit hak ve özgürlüklere sahip olması gerektiğini savunur. Bu hususta feminizm ile ilgili pek çok görüş belirtilmiştir. Filozof Charles Forier toplumsal olarak gelişmenin tek yolunun kadınlara daha fazla özgürlük vermek olduğunu savunmuştur. Feminizmin kötü bir şey olduğunu ve "boşa uğraşılan ve sadece kadınların yaptığı basit bir eylem" olarak adlandıran toksik maskülenitenin de toplumu hiçliğe sürdüğü apaçık ortadadır. Feminizme karşı olan önyargının yıkılması ve topluma eşitlikçi bireyler kazandırmak da cinsiyet eşitliği için önemlidir. Aksi takdirde bu çok yanlış düşünce yayılmaya devam edecektir.

Bu eşitsizliğinin bitirilmesi Birleşmiş Milletler 'de de 17 küresel amacın içinde yer alacak kadar önemli bir konu haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler gibi önemli bir seviyede bu konunu tartışılması ve bir sorun olarak belirlenmesi konunun geldiği ciddiyet hakkında bize fikirler veriyor. Bu amaçlardan 5. Olarak belirlenen toplumsal cinsiyet eşitliği başta kadın ve kız çocukları olmak üzere eğitimde eşit hakka sahip olması, çocuk evliliğin sonlandırılması, yerel yönetim ve parlamentolarda kadınların sandalye oranının arttırılması ve yöneticilik pozisyonlarında çalışan kadın sayısının arttırılması vardır. Ayrıca her insanın iletişim toprak sahibi olma ve miras alma gibi haklarına ulaşması da bu madenin içerisindedir. Bu haklar en basit özgürlük ve haklardan olsa da maalesef ki Dünya üzerinde pek çok kadın bunlardan mahrum bırakılmakta. Peki cinsiyet ayrımcılığı ve eşitsizliği nasıl sonlanabilir ve bu hususta nasıl adımlar atılmalıdır? En başta çocuklara olmak üzere bu konuda halkı bilinçlendirmek çok etkili bir adım olacaktır. Örneğin ebeveynlerin erkek ve kız çocuklarına eşit haklara sahip olduğu konusunda bilgi vermeleri; erkek çocuklarına paşa muamelesi yapmayı bırakıp sorumluluk ve görevlerini öğretme , kız çocuklarına da bağımsızlık ve özgürlük haklarının olduğunu ve kimseye bağlı olmamaları gerektiği öğretilmelidir. İşverenlerin de eşitliğe önem vermesi, bu kadarla da kalmayıp bu konu ile ilgili farklı sempozyum ve etkinlikler sonucu olabildiğince geniş bir kitleye yayılması çok önemlidir.

Ayrıca parlamento ve meclislerde kadınlara daha fazla yer verilmesi, çocuk evlilik gibi adetlerin ortadan kaldırılması ve geleneksel normların yıkılması bir zorunluluktur. Her ne kadar özellikle ülkemizde bu sorunlar halı altına süpürülmeye çalışılıp üstü kapalı tutulmak istense de devletin bu sorunun sonlandırılmasında rolü çok büyüktür ve bu yolda yenilikler yapılması gerekmektedir.

Bir sonuca varacak olursak toplumda yaşayan insanların cinsiyetleri yüzünden farklı yargılanması mantığa uymayan ve toplumun huzurlu ve sağlıklı yapısını bozan üzücü ve tamamen mantık dışı bir tutumdur. Bu tutumun başlıca sebepleri ise başta toksik maskülenite ve yetiştiriliş şeklidir. Bu eşitsizliğin toplumda gerilemeye sebep olması ve toplumda bozulmaya neden olması da ortada olan bir sonuçtur. Ayrıca insanların farklı muameleler görmesi de toplumda dağılma ve sorunlara neden açar; ahlaka, etiğe ve mantığa uymaz. Bu sebeple toplumu cinsiyet eşitsizliği konusunda eğitmek ve bilinçlendirmek konusunda önemli adımlar atılmalıdır. Bu sorunun başta kadınlar olmak üzere bütün insanlık için çözülmesi refah düzeyini arttıracaktır. Unutulmamalı ki eşitsizliğin bize yapacağı tek şey kötülüktür.



Delal ÜNAL 9 FEN/B

FİZİKSEL ENGELLER VE ADİL BİR DÜNYA

Fiziksel engellilik, bedenin harekete ilişkin yapılarında özellikle iskelet, eklemler, kas ve bağ doku, kıkırdak gibi diğer destek yapılarda meydana gelen bozukluklar olarak tanımlanır. Bence fiziksel engelliliği geçtim; insanlar, engelli olan bireylerin ne kadar fazla olduğunun farkında değil. Ben de aynı şekilde farkında değildim ama deneyimleyince farkına vardım.

Günlük hayatta fiziksel engellilerin yaşamlarını sürdürmesi fazlasıyla zordur. Normal insanların sahip oldukları imkanlara sahip değillerdir. Dünyadaki sistem insanların kullanımı için kurulmuştur ve bu sistemin fiziksel engellileri es geçtiği yanları da fazlasıyla bulunmaktadır. Tabi ki bazı çalışmalar mevcuttur ancak yeterince yeterli mi ve yeterince fazla yerde bulunmakta olup olmadığı tamamen bir tartışma konusudur.

Her ne kadar araba ile ulaşım sağlanabilse de gerekli olan durumlarda toplu taşıma da kullanılabilir. Toplu taşıma araçlarında her birimizin de gördüğü gibi engeller, rampalar, merdivenler, yerlerde boşluklar (herhangi bir araca binerken yer ile araç arasındaki boşluk) bulunmaktadır. Belki normal şartlarda insanlar toplu taşıma araçlarına hiç zorluk çekmeden, çok normal bir eylemmiş gibi binerler. Ancak bu fiziksel engelli bireyler için o kadar kolay bir durum değildir. Fiziksel engelli bireylerin orada olan bütün rampaları vb. engelleri önceden düşünüp ona göre önlemler alması gerekebilir. Fiziksel engelli bireylerin en büyük engeli hareket etmektir ve bu da psikolojiyi oldukça etkiler. Psikoloji bakımından da başka bir yere ulaşım sağlamak isteyen bireylerin kolay bir şekilde ulaşabilmesi oldukça önemlidir.

Toplu taşıma araçlarının dışına nazaran içerisinde de bunun için yerler bulunmalı ve tabi ki sayısal olarak da yeterli olmalıdır. Bence sayısal olarak ve bu konudaki çalışmalar oldukça yetersiz. Teknoloji bu kadar gelişim göstermişken insanların bu konu hakkında da bir proje geliştirip bunu hayata geçirebilmesi mümkün. Benim dizimden olduğum ameliyat nedeni ile yürüyemediğim zamanlarda bir yere gidemememin en büyük nedenlerinden bir tanesi de buydu. Her ne kadar istesem de karşıma her şekilde bir engel çıkabiliyordu. Günlük hayatta yaptığınız çoğu şeyin aslında fiziksel engelli bireyler için ne kadar büyük bir eylem ve sorun olduğunu anlayabiliyordum. Ve bence bu, herkesin günlük hayatlarında dikkat ederek farkına varması gereken bir durum.

Fiziksel engellilerde en çok görülen engellerden birisi yürümede zorluk çeken hastalıklardır. Bu diz, bacak, sinirler, eklemler ve tabi birçok nedenle olabilir. Çoğumuz apartmanlarda yaşıyoruz değil mi? Peki apartmanlardaki merdivenleri fiziksel engelliler nasıl kullanıyor ya da kullanabiliyor mu? Aslında sadece oturulan apartmanlarda da değil. Alışveriş merkezlerinde, havaalanlarında, mağazalarda, restoranlarda belki marketlerde bile merdiven çıkmamızı gerektirecek durumlar oluyor öyle değil mi? Merdivenleri kullanmak dışında ne yapabilirler? Asansör olabilir tabi ama her binada, yapıda asansör bulunuyor mu? Tabi ki hayır. Ancak herkes gibi erişilebilir olan yerlere, kamu alanlarına ulaşmak onların da hakkı ve bu nedenle de her binada asansör bulunmalı. Yoksa da yapılmalı. Yapıların asansörü olmaması gerçekten acınası, adaletsiz ve haksız bir durum.

Ben ameliyattan yeni çıktığım dönemlerde neredeyse yerimden kalkamıyordum. Aynı zamanda çok da sıkıldığım için kendimi kötü hissediyordum. Dışarı çıkmak istediğimde ise olabilecek her şeyi düşünmek zorunda kalıyordum. Kafamda bir sürü soru vardı. Gideceğim yerde merdiven var mıdır? Eğer yoksa nasıl çıkarım? Çıkarken bir şey olur mu? Kimsenin ya da hiçbir yapının veya kurumun kimseye bu soruları sordurma hakkı yoktur. Dünyada yaşayan ve hayatlarını sürdüren her insan gibi onların da aynı şekilde sakinlikle, onların elinde olmayan bir nedenle endişe duymadan yaşamaya hakları vardır.

Doktorumun ameliyattan sonra ayağa kalkmama izin verdiği o zamanlarda dizimde bir sargıdan daha ağır ve büyük, açılıp kapanabilen bir parça (alet-dizlik) olduğu için pantolon giyemiyordum ve kıyafet almam gerekiyordu. En yakındaki mağazaya gittim ve orada asansör yoktu ve merdivenler de fazlasıyla dardı. Kendimi altı üstü merdiveni bile çıkamıyorken gördüğümde kendimi hem yalnız, toplumdan soyutlanmış, kabiliyet yeteneği düşük ve inancı olmayan biriymiş gibi hissetmiştim. Bir günde kaç insan birden hissediyor bu duyguyu? Kestirebiliyor musunuz? Fiziksel engelli bir birey kendini toplumdan soyutlanmış ve toplumsal normların dışında görür. Bir de üstüne merdivenleri dahi çıkamayınca kendini toplumda sayılmayan, önemsenmeyen ve saygı duyulmayan bir varlık olarak görme olasılığı oldukça yüksektir. Hatta öyle de görür. Peki bu normları oluşturan bizler bunun farkında mıyız? Bence kesinlikle hayır. Hala çoğu insan engelli bir birey gördüğünde sanki uzaylıymış gibi, daha önce hiç böyle bir durumla karşılaşmamışçasına gözlerini dikip bakıyor. Resmen "Sen farklısın!" diyor beden dili ile. Herkesin bana baktığını düşünecek olursam bu çok korkunç bir durum. Bu korkunç durumu yaşayan bireyler ise farklı olmadıklarını yadsımaksızın kabullenip kendilerini soyutluyorlar. Toplum normlarını oluşturan insanlardan çok farklılar onlara göre. Aynı değiller, eşit değiller, aynı haklara ve imkanlara hiç sahip değiller. Ancak toplumsal normları kurduğumuz gibi bu durumu da kanıksayıp normalleştirmek yine bizim ellerimizde.

Tarihte; insanlar, bedensel engelli bireylerin yani aslında toplumdan farklı olan insanların farklılıklarını anlamak adına bazı inançlara ve düşüncelere kapılıp onları toplum dışına itmişlerdir. Daha sonrasında suçlamaya başlayıp cezalandırmışlardır da. Engelliliğin, insanların ruhlarında olan şeytanın dışa vurmuş olan hali olduğunu düşünen bir toplumdan bahsediyoruz. Onları tanıyanlar utanç duymuş ve estetik bakımından iyi gözükmedikleri için ise toplumun bir parçası olmayı geçtim yok edilmeye çalışılmışlardır. Bir insanın kendi elinde olmayan hatta belki de hiç istemediği bir durum nedeniyle ortadan kaldırılmaya çalışılması kadar adaletsizce bir şey yoktur. Peki bizim onlara yaptığımız şeyin psikolojik olarak tarihte yaşananlarla gerçekten bir farkı var mıdır? Bana kalırsa tamamen aynı şey.

Fiziksel engellilerin bazı kabiliyetlerini kaybetmiş olması her konuda başarısız olduğunu göstermez elbette ama günümüzde sadece kişi engelli olduğu için iş imanı sunulmayan çok insan bulunmaktadır ve bu sayının giderek arttığı gözlemlenmiştir. Engelli bireylerin, bir şeyler yapmanın ya da çalışmanın yani şeyleri başarmak gibi anlamlar çıkardıkları söylenmektedir. Bunu yanı sıra engelliler için aynı zamanda özgüven kaynağı olan çalışma şirketleri vb. yerlerde işe engelli birey alınımı yoktur. Eğer iki insan bir konuda eşit kabiliyetlere sahipse ve bir işi yapabilecek potansiyeli varsa sadece kendine özgü engelleri nedeni ile onlara iş imkanı sunmamak onlar için çok büyük bir hayal kırıklığıdır. Ve bu hayal kırıklığını tetikleyip onlara eşit ve aslında adil bir ortam yaratamayışın nedeni, sorumlusu yine insanlardır.

Aslında insanların çıkarmaları gereken ders engelliliğin tüm insanların hayatlarında geçici ya da kalıcı olarak yaşayabilecekleri ve bunun insan olma halinin bir parçası olduğunu kabullenmeleri gereksinimidir. Bunu ileride herkes yaşayabilir. Geçici olsa bile bireylerin hayatlarındaki etkileri devam etmektedir ve edecektir de. Benim de ediyor. Eskiden kolayca yaptığım şeyleri tekrar yapabileceğimi düşünüyorum ama denediğimde hiçbir şeyin eski olmadığını görüyorum ve çoğu insan yaşıyor bunu. Fiziksel engelliler, engelleri sonucunda günlük hayatta hem fiziksel hem de duygusal olarak zorluklar yaşarlar ve bu konuda onlara destek olmak ve onları adil bir dünyada yaşatmanın yine insanların ellerinde olduğunu unutmamak ve onlar için çabalamak yapılabilecek en güzel şeylerden bir tanesidir. Adil bir herkes için iyidir!



Doğa NAKİPOĞLU 9 FEN/C

KAYNAKÇA:

Dolunay Şenol, H. Ş. (2022, Ağustos 6). Fiziksel Engeli Olan Bireylerin Koşullu Beden İnşaları Olarak Kimlikleştirilmelerine Sosyolojik Bir Bakış. Journal Of Social & Cultural Studies: Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/2441263 Adresinden Alındı

Ergüden, A. D. (2008). Sosyal Dışlanma Açısından Bedensel Engelli Bireylerin Yaşantılarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı: Https://Www.Bingol.Edu.Tr/Media/225875/12tez-Bedensel-Engelli-Bireylerin-Yasantilarinin.Pdf Adresinden Alındı

İmece Destek Programı. (2019, Şubat). Eşitsizliklerin Azaltılması. 3. İmece Destek Programı Araştırma Raporu: Https://İmece.Com/Wp-Content/Uploads/2019/04/Esitsizliklerin_Azaltilmasi_Engelli_Bireyler.Pdf Adresinden Alındı

Temizkan, E. E. (2019). İstihdam Edilmiş Olan Engelli Bireylerin İş İle İlgili Deneyimlerinin Ve İşe Bakış Açılarının İncelenmesi. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü: Http://Www.Openaccess.Hacettepe.Edu.Tr:8080/Xmlui/Bitstream/Handle/11655/8550/Tez%20c%C4%B0lt1%C4%B0%20basım%20son.Pdf?Sequence=1&İsallowed=Y Adresinden Alındı

Yusuf Genç, G. Ç. (2013). Employment Of Disabled People And Social Inclusion Relationship. Journal Of Academic Inquiries: Https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Download/Article-File/17744 Adresinden Alındı

Bedensel Engelli Bireyler Özel Eğitim ve Rehabilitasyon Merkezi https://www.medikalakademi.com.tr/engellilerin-en-cok-karsilastigi-baslica-saglik-problemleri/ Adresinden Alındı

ERKEK GİBİ KADIN OLMAK

Feminizm gibi Cinsiyet Eşitliğini savunan kavramlar günümüzde hala ön yargı ile yaklaşılan kavramlardır. Bunun başlıca sebepleri ise nesiller boyu kullanılan ata sözleri, çeşitli gelenekler, bazı dini söylenceler ve benzeri. Cinsiyet Eşitliği dendiği zaman hala toplumda büyük bir kesim bu kavramı anlamakta zorluk çekiyor. Bazen bu durum eğitim düzeyinden kaynaklanıyor bazen ise edinilen yanlış bilgilerden kaynaklanıyor. Peki Cinsiyet Eşitliği nedir?

Yazıma başlarken dünya üzerindeki ilk kadın ve erkek figürlerinden bahsetmek isterim. Kadının yaratılışı birçok inançta farklılık göstermektedir. İslam'da ilk insan olarak geçen Hz. Âdem topraktan yaratılmıştır ve İslam da yaratılmış ilk insan olarak kabul edilir. Hz. Adem'in eşi olarak bildiğimiz Havva ise Hz. Âdem'in kaburgasının bir parçasından, Hz. Âdem yalnız kalmasın diye yaratılmıştır. Tanrı, kadını bir erkek gibi bağımsız yaratmamıştır. Toprak kavramının bir metafor olduğunu var sayar isek ve toprağın iyiliğin ve cömertliğin simgesi olduğunu da denkleme katarsak, erkek figürünün iyiliği, cömertliği simgelediğini ve kadının sadece erkeğin bir parçası olarak lanse edildiğini görmekteyiz. Belki de Türkiye gibi, çoğunluğun İslam dinine inanan ülkelerde kadın cinayetleri vb. olayların bu kadar fazla ve yaygın olması Hz. Âdem ve Havva'nın yaratılış hikayesinden güç alıyor olabilir. Erkeğin kadından üstün olduğu düşüncesi İslam tarihinde Hz. Muhammed zamanı aslında Peygamberin kendisi tarafında davranışları ve söylemleri ile yalanlansa da maalesef bu algıyı günümüzde hala bazı toplumlar kırabilmiş değil ve erkek ve kadınların sadece cinsiyetlerinin farklı olmasından dolayı eşit sayılmaması bu kesime mantıklı gelmekte.

Peki nedir bu cinsiyet kelimesinin anlamı? Cinsiyet dediğimiz kavramı TDK'ye göre: Bireye, üreme işinde ayrı bir rol veren ve erkekle dişiyi ayırt ettiren yaradılış özelliği, eşey, cinslik, seks. Bildiğimiz üzere dünya üzerinde 2 çeşit cinsiyet mevcuttur. Kadınlar ve erkekler. TDK bize kadın ve erkekler arasındaki farkın eşeysel organlar ve hormonlardan ibaret olduğunu söylüyor. Kadın ve erkeklerin vücut yapıları, kas yapıları bu yüzden farklılık göstermektedir. Fakat bu farklılık kadın ve erklerin eşit haklara sahip olmasını veya eşit şekilde muamele görmesine engel olmamalıdır. Sadece vücut ve kas yapısının farklı olan bir bireye "Sen diğer bireyden daha üstünsün ve daha çok hakka sahipsin." demeye yetmez!

Eşitlikten bahsetmişken günümüzde siyasetten tutun sanata kadar her alanda kullanılan bu kelimenin anlamına da göz atalım. Eşitlik kelimesi TDK'ye göre: Kanunlar yönünden insanlar arasında ayrım bulunmaması durumu dur. Gördüğünüz üzere "eşitlik" kelimesinin tanımı genel olarak hukuki temellere dayanıyor ve eğer daha da derin inmek isterseniz muhtemelen soluğu İnsan Hakları Evrensel Belgesi'ni incelerken alacaksınız.

Hadi bu iki kavramı birleştirelim. Cinsiyet Eşitliği. Ankara Üniversitesi Sosyoloji Bölümü'nden Prof. Dr. Nilay Çabuk Kara'ya göre, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, kadınların ve erkeklerin toplumsal yaşamın her alanına eşit katılım göstermeleridir. Şahsen kendisine katılıyorum. Evet, belki yaradılış gereği ve biyolojik olarak kadın ve erkekler aynı değildir ama bu eşit haklara, eşit hayat standartlarına, sahip olmalarına engel olmamalıdır. Ben bir erkeğin yapabileceği her şeyi kadınların da yapabileceğini düşünüyorum. Bu durum erkekler için de geçerli. Bir kadının yapabileceği her şeyi bir erkekler de yapabilir. Bu konu başladığı altında bazı cinsiyetçi düşünce biçimlerine değinmek istiyorum.

1. Sanki sadece erkekler sözlerini tutarmışçasına kullanılan, sözünün eri;
2. Onur kavramını erkek cinsiyeti ile özleştiren, adamın dibi;
3. Hassaslık kavramını kadın cinsiyeti ile özleştiren, erkelerin de duyguları olduğunu hiçe sayan, kadın kılıklı;
4. Üzüntü gibi temel ve yaygın bir duyguyu kadın cinsiyeti ile özleştiren ve hüzün duygusu yaşayan erkekleri gücendiren ve aşağılayan, kadın gibi ağlamak;
5. Evlenmeyi sanki bir ticaret gibi lanse eden, kız almak/vermek;

ve daha türetebileceğimiz bir sürü örnek.

Peki bu sözlere tepki göstere, Cinsiyet Eşitliğini savunan, kadınların ve erkeklerin her konuda eşit olduğunu savunan bir dünce akımı var mı?

Cinsiyet Eşitliği kavramı günümüzde bu kadar gündemdeyken hala dünyada tam eşitlik sağlanamamışken bir fikir akımı ortaya çıktı. Feminizm. Feminizm, günümüzde ön yargı ile yaklaşılan birçok fikir akımından sadece bir tanesidir. Feminizm 'in TDK'deki sözcük karşılığı "Toplumda kadının haklarını çoğaltma, erkeğinkiler düzeyine çıkarma, eşitlik sağlama amacını güden düşünce akımı, kadın hareketi" dir. Tanımı ilk okumaya başladığımda gözlerim "Toplumda kadının haklarını çoğaltma" ifadesine ilişti ve gözlerim adeta yuvalarında fırladı. Eyer ben o cümleyi okumaya bu ifadeyi gördükten sonra son verseydin şu an toplumun büyük bir kısmı gibi Feminizm kavramını yanlış anlayacaktım. Cümlenin geri kalanını okuduğumda "erkeğinkiler düzeyine çıkarma, eşitlik sağlama amacını güden düşünce akımı" ifadesi içime hem su serpti hem de sorgulattı. İçime su serpen kısmı, bir fikir akımının sonunda kadın ve erkelerin eşit olduğunu savunmasıydı. Beni sorgulamaya iten kısım ise "erkeğinkiler düzeyine çıkarma" ifadesi oldu. Bu ifade resmen benimle konuşuyor. "Şu an ataerkil, erkelerin egemen olduğu, bir dünyada yaşıyoruz." der gibi bir edası var. Şu an öyle bir noktadayız ki ben bu ifadeye "Hayır, bu kesinlikle yanlış!" diyemiyorum. Bu ifade ne yazık ki Türkiye'yi de kapsamakta. "Türkiye'de neden erkekler egemen?" diye sorarsanız, okuma-yazma oranlarına bakmanızı öneririm. Türkiye'de kadınların okuma-yazma oranı yaklaşık 95% iken erkeklerin okuma-yazma oranı yaklaşık 99.30%'dur. Kısacası kadınların toplam nüfusunun 5% ini cahil kesim oluştururken erkek nülüsünün sadece 0,30%'unu cahil kesim oluşturuyor. Türkiye için konuşmak gerekirse bence Cinsiyet Eşitliğini sağlamak için okuma-yazma oranının erkeklerde arttırılması, kadınlarda erkeklere nazaran daha da arttırılması ve eşit hale getirilmesi gerekiyor. Şu an gözümüze çok az gibi görünen 0,30% ve 5% değerleri aslında binlerce insanı kapsıyor.



Peki bu oranları bir kenara bırakalım ve en önemli soruyu soralım. Türkiye'de yaşayan insanlar, kadınların ve erkeklerin eşit haklara sahip olup olmaması gerektiği hakkında ne düşünüyor? Ipsos Türkiye Barometresi Araştırmasına göre Türk nüfusunun 75%'i kadın ve erkeklerin eşit haklara sahip olması gerektiğini düşünüyor. Geri kalan 25%'lik kısım da hayır ve cevap yok olarak ikiye ayrılıyor. Şahsen bu grafiği içler acısı buluyorum. Türkiye 2021 nüfus sayımına göre şu an ülkemizde 85,04 milyon insan yaşamakta ve bu insanlardan sadece 63.78milyonu kadınların ve erkeklerin eşit haklara sahip olması gerektiğinin düşünüyor.

Yazımı bitirmeden önce kendi düşüncelerimi ve ünlü söz yazarı John Legend'ın Cinsiyet Eşitliğinden bahsederken kullandığı ifade ile bitirmek istiyorum. John Legend Cinsiyet Eşitliğinden bahsederken "Tüm erkekler feminist olmalıdır. Erkekler kadın haklarına önem verirlerse dünya daha iyi bir yer olacaktır. Kadınlar güçlendiğinde her şey daha güzel olacaktır: Bu daha iyi bir toplum oluşmasını sağlar." İfadesini kullanmıştır. Şahsen bu ifade beni çok etkiledi. Ben de kendisi gibi düşünüyorum. Asla erkeklerin kadınlardan üstün olduğunu iddia etmiyorum. Veya tam tersini. Her insan eşit yaratılmıştır. Her birimizin iki kolu, iki gözü, bir ağzı var. Benim şahsen en büyük korkum, cinsiyetim kadın olduğu için hak ettiğim başarılara imza atamamak. Eyer bir kimse binim önüme geçecekse bu başarısı ile olmalıdır. Ve o zaman önüme geçen kişiyi ayakta, en ön sırada alkışlarım.

KAYNAKÇA:

Açа, M. (2018). DÜNYA MİTOLOJİLERİNDE TOPRAK SİMGECİLİĞİ *. Kültür Araştırmaları Dergisi,, 24-25.

Cinsiyet Eşitliği İle İlgili İlham Veren 10 Söz. (2021, ekim 11). Aklınızı Keşfedin : https://aklinizikesfedin.com/cinsiyet-esitlikci-ilham-veren-10-soz/ adresinden alındı

Dünyada ve Türkiye'de Kadın – Erkek Eşitliği Konusundaki Tutumlar. (2019, Mart 08). İpsos: https://www.ipsos.com/tr-tr/dunyada-ve-turkiyede-kadin-erkek-esitligi-konusundaki-tutumlari-arastirdik adresinden alındı

Güncel Türkçe Sözlük. (tarih yok). Türk Dil Kurumu: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Günlük Hayatta Farkında Bile Olmadan Kullandığımız 15 Cinsiyetçi Kelime. (2015, 10 08). Onedio: https://onedio.com/haber/gunluk-hayatta-farkinda-bile-olmadan-kullanilan-15-cinsiyetci-kelime-562095 adresinden alındı

KADININ YARATILIŞI. (tarih yok). Sorularla İslamiyet: https://sorularlaislamiyet.com/kaynak/kadinin-yaratilisi adresinden alındı

Toplumsal cinsiyet eşitliği nedir, Türkiye'de neden tartışma yaratıyor? (2019, Eylül 12). BBC NEWA: https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-49679143 adresinden alındı

Türkiye Okur Yazarlık Oranı % 97,4. (tarih yok). Her Yaşta: https://heryasta.org/yasama-sanati/kitap/turkiye-okur-yazarlik-orani-974/#:~:text=T%C3%BCrkiye%20genelinde%20okuma%20yazma%20bilenler,erkeklerde%20bu%20oran%20y%C3%BCzde%2099.29. adresinden alındı

Melis ÇIBIKÇI 9/D



TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİNE GENEL BAKIŞ

1. GİRİŞ

Değiştirilemeyen inatçı zihniyetler, toplum içi yenilik ve değişim protestocusu gruplar, ayrıcalıklarının eşitlik adına yok edilmesine katlanamayan kitleler vb. yüzünden ayrımcılık ve bundan doğan sorunlar hala gündemde yer almaktadır. Değişim istemek, sosyal medyada düşüncelerini haykırmak veya bu doğrultuda hareket etmek; biyolojik cinsiyet ve toplumsal cinsiyetin aynı olmadığı anlaşılmayana kadar bir katkı sağlayamaz. Kadınlara yönelik ayrımcılığın ve şiddetin biyolojik etkenlere bağlı tutulmamalıdır. Cinsiyet eşitsizliğinin kadınların daha küçük ve zarif gözükmesi gibi biyolojik ve yapısal etkenlerle başladığı düşünüldüğünde, asıl sorunun bu eşitsizliği devam ettiren toplum algısı olduğu gerçeği görmezden gelinmektedir. Toplumsal cinsiyet, toplumun bakış açısı, cinsiyet rolleri ve beklentilerle ortaya çıkmış; biyolojik cinsiyetten bilimsel değil, algısal olmasıyla ayrılan bir kavramdır. (Koyuncu Şahin & Çoban, 2019)

2. GÜNÜMÜZDE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTSİZLİĞİ

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin günümüzde bile etkisini sürdürdüğü bir sürü alan vardır. Bazı toplumlarda eşitsizliğin beraberinde getirdiği sonuçlar daha az belirgin olsa da, eşitsizliğin gündemde yerini tutmasının yanında varlığıyla etkilerini kanıtlayan çalışmalar ve araştırmalar vardır. Erkek evi geçindiren, ekonomik güç bakımından baskın ve koruyucu kalıba konulurken; kadın korunması gereken, mahcup, güçsüz ve tek görevi çocuk yetiştirmek olan bir varlık veya nesne olarak görülmektedir. Yetişkinler ve aile rolleri üzerinde yapılan çalışmalar dışında çocuklar arası cinsiyet eşitsizliği hakkında çalışmalar da vardır. Matematiksel ve bilimsel alanlarda erkek çocuklarının çok daha yetenekli olduklarının düşünüldüğünü, geleneksel algıya karşı cinsiyetleriyle uyuşturulmayan mesleklere yönelmek isteyen kız çocuklarının problemlerle karşılaştığı görülmüştür. (Kaşdarma, 2018) Günümüzde normalleştirilen veya kişisel olarak yaşanmadığı sürece görmezden gelinen bir

3. SOSYAL MEDYA VE ESTETİK ANLAYIŞ

Sosyal medyada fotoğraf ve video editörlüğünün yaygınlaşmasıyla ortaya çıkan ve gerçekçi olmayan beklentilerin çoğu kadınlara yöneliktir. Doğal güzelliğin gerçekten ne olduğunu unutturan, hatta estetik cerrahi gibi işlemlerden geçen bedenleri estetik norm olarak kabul ettiren bu medya parçası tüketiciye zarar vermenin yanında toplumsal algıya da zarar vermektedir. Beden modifikasyonu, yaşlanma karşıtlığı ve ataerkil bakış açısını memnun etmek gibi kavramların, birer akımdan çok görev olarak görülmesi ve gösterilmesi de bu beklentileri negatif yönde besler. Buna karşıt gelen feminist grupların bazıları bu estetik standartları yıkmaya çalışırken, diğerleri fiziksel seçimlerin kişiye bağlı olduğunu savunmaktadır. Kadın bedeni, gündemdeki toplumsal cinsiyet statüsüyle ilgili çekişmelerin en çok bilinenleri arasındadır. Ervin Goffman bu güzellik algılarının kadınlara yönetilmesini, "kadın bedeninin toplumsal cinsiyetin ayrımcı damgasını daha çok taşımasına" bağlar. Artık güzel ve sevilebilir olmak doğuştan gelen bir özellik veya şans yerine, cerrahi veya değil fiziksel değişimlerle ulaşılabilecek bir hedef, yarış haline gelmiştir. (Yüksel, 2022)

Erkekler tarafından kadınlara yapılan bu estetik ve güzellik baskıya bakmanın başka bir şekli de vardır. Christian Rudder, kitabı Dataclysm adlı kitabında çevrimiçi uygulamalardan elde ettiği bilgilerden iki tablo çıkarmıştır. Biri erkeklerin yaşlanırken hangi yaştaki kadınları tercih ettiğini gösterirken, diğeri de kadınların yaş yönelimini incelemektedir.



Tablo 1: Erkeklerin yaşı (siyah) ve karşı cinste çekici gördükleri yaş (kırmızı)

Tablo 2: Kadınların yaşı (siyah) ve karşı cinste çekici gördükleri yaş (kırmızı)

(Rudder, 2014)

Kadınlara yönelik yapılan genç ve güzel kalma baskısı, bunun için çıkarılan kozmetik ürünler ve büyük firmaların para kazanması için yepyeni yollar açan estetik algı, sosyal medyanın getirdiği beklentilerle beslenir. Gittikçe genişleyen ve güçlenen değişim endüstrisi, zevkine uygun mükemmel bir eş isteyen ve gerçeği medyadan ayıramayan gruplar, zaten aktif bir şekilde ayrımcılık gören kadınları hedef alır. Küçük düşürülmüş bir kitleyi daha da ezmenin getirdiği kolaylıkla bu estetik anlayış ve güzellik algısı yoğunlukla kadınlara yöneltilen bir baskı olur, yürütülmesi kolay bir beklenti döngüsü oluşur.

4. EKONOMİK BOYUT

Sanayileşmiş toplumların büyük bir bölümü, işgücü piyasasına kadınlardan çok erkek almaktadır. Geçmişte kadınlara evde kalıp çocuk büyütme rolü üstlenilmesinin yanı sıra kadınların çalışmalarına yönelik herhangi bir çalışma veya gelişme çabası gösterilmemiştir. Kadınların işgücüne katkıları günümüzde de çok yüksek değildir. Ancak kadınların işgücüne katkılarının desteklenmesi ve katılımın yükselmesi doğal olarak üretimi artıracak, ekonomik büyümeye yönelik çalışmaları hızlandıracaktır. Ekonomideki gelişmelerle birlikte kadınların işgücü katılımlarına yeni imkânlar sağlanacaktır. Kadınların üretim ve işgücüne katılım oranıyla ekonomik gelişim oranı birbirini destekler. "1980 sonrası artan yoksulluk çeşitli kalkınma stratejilerini de gündeme getirmiştir. Bunlarından birisi de kadınların üstlendikleri geleneksel rollerden ayrılıp çalışma hayatında aktif rol alacakları işgücü piyasaları yaratmak ve bu girişimleri finanse edecek kredi sistemlerini uygulamaktır." (Şahin & Bayhan, 2020)



5. EĞİTİM

Kadınlar eğitim hayatlarında aile baskılarının yanı sıra bir takım engellerle karşılaşmaktadırlar. Türkiye'nin ülke geneline bakıldığında kadınların işgücüne katılımı düşüktür, eğitimin de bunda bir faktör olduğu söylenebilir. Cinsiyet eşitsizliği indeksinden bakıldığında Türkiye 6. sıradadır, bunun yanında kadınların ortaöğretimi bitirme oranları Avrupa'nın genelinden %42 daha düşüktür. Cinsiyet eşitsizliği hakkında yapılan araştırma ve çalışmaların arasında Türkiye'yi listenin sonlarında gösterenler olsa bile bu, tarih boyu akademik destek alanında tam tersidir. Osmanlı dönemine geri gidildiğinde kadınların okuma yazma oranları ve yükseköğretim yasağının ne kadar geç kaldırıldığı buna örnektir. İslam'ın kuralları gibi dini şartların bahane gösterilerek eğitimde bile kadınların küçük düşürülmesi, öğrenme fırsatı tanınmamasında uzunca süren inatçılık ve kadınların üniversite katılım oranlarındaki ciddi düşüklük; yıllar sonra büyük tepki görmüştür. Günümüzde kadın akademisyen sayısı başlangıç veya düşük düzeylerde yüksektir, ancak üst düzey akademik kariyer veya eğitimde erkeklere oranla çok daha düşüktür. Akademik dünyada kadınların kişisel tercihlerinin toplum, ataerkil yapılar, anlayışsızlık ve gelenekler tarafından olumsuz etkilenmesi bunun en büyük etkenleri arasındadır. (Yenilmez, 2016)

6. ŞİDDET VE CİNAYET

Yaşam boyunca neredeyse her alanda karşılaşılabilen ve dünyada hızla artan şiddet, toplum içi derin yaralar ve sorunlar açan bir sorundur. Kadınlar ve çocuklar diğer ülkelerde de olduğu gibi Türkiye'de de etrafındakiler tarafından şiddete en çok maruz kalan iki gruptur. Kadına şiddet, kadının fiziksel özgürlüğünü, güvenliğini, mutluluğunu ve yaşama hakkını sırf kadın olduğu için kısıtlama ve elinden alma durumudur. Fiziksel, duygusal ve hatta ekonomik bile olabilen şiddetin bir sürü varyasyonu Türkiye'de görülmektedir. (Erden & Akdur, 2018) Biyolojik ve sosyal anlamda ondan daha büyük ve güçlü olan erkeğin eşini, arkadaşını veya kız arkadaşını kontrol etme, cezalandırma, baskın olma hatta sahip olma isteğinden şiddet doğar. Evli çiftler içi şiddet; çocuğun ruh sağlığını ve mutlu aile anlayışını ciddi anlamda hırpalar, sonraki yıllarda depresyon gibi ruhsal hastalıklara yol açar veya şiddeti normal olarak görme, kabullenme sonucu saldırgan bir döngü başlatır. Bu şiddet sonucunda ortaya çıkan cinayetlerin en bilindik nedenlerinden bazıları ise namus ve sahip olma isteğidir. (Alpaslan Arar, Yıldırım, & Şahin, 2021)

6.1. SAHİP OLMA İSTEĞİ

Sahip olma ve kontrol altına alma isteğiyle başlayan, hatta bundan alınan zevkle sürdürülen ilişkilerde genellikle partnerini kaybetme ve boşlukta olma korkusu görülür. Sahip olduğunu kaybetmek kişiye bir saygısızlık ve bütünlük kırıcı suikast gibi gelir. Sahip olma algısı geleneklerimizde ve günümüzde de ağır biçimde görülmektedir. Kız isteme gibi masum ve eğlence amaçlı görülen gelenekler, "ya benimsin ya toprağın" kategorisinde olan, büyük bir aşk ve tutku olarak kabul edilen sözler, şarkılar, şiirler vb. bunlara örnektir. Ayrılık ve sonu kabullenemeyen düşünce yapısı ve benim kadınım kalıbı, kadına karşı tehdit ve nesneleştirmeden başka bir şey değildir. İlişkinin sonunu anlayışla karşılamamak veya partnerinin başkasıyla olma düşüncesine bile dayanamayan insanlar, sağlıklı ilişkiler kuramazlar. Kadını paylaşmama düşüncesi, aile içi ataerkil beklentiler, yanlış davranışları cezalandırma sorumluluğunu kendine yükleme ve otoriter olma isteği kadına yönelik şiddetin en yaygın nedenleridir. Aşırı güvensizlik duygusu gibi erkekteki basit bir içgüdüden kadın cinayetine giden yolda narsisim ve kıskançlık, çevreden destek gibi etkenler cinayeti motive eden önemli faktörlerdir. Sahip olma isteğinin en ağır bastığı vakalarda, kadının önceden olduğu ilişkileri kıskananlar, kaybetme korkusunu kaldıramayıp ani cinayette bulunanlar ve aldatılmış olma şüphesiyle partnerini öldürenler bulunmaktadır. (Kolburan, 2017)

6.2. GELENEK, TÖRE VE NAMUS

Namus; kadının yaşamını ve seçilerini erkek egemenliğine, onayına ve otoritesine bağlayan bir kavram haline gelmiştir. Bu egemenlik duygusu toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin güçlenmesini tetikleyen ve aynı zamanda kadının insan haklarını ihlal eden temel etkendir. Dinsel ve kültürel inançları, geleneksel aile yapısını ciddiye alan grupların sayesinde namusun rahatsız edici seviyesi günümüze kadar ulaşmıştır. Töre ve namus cinayetlerinin medyaya salınmasıyla her yaştan insanlara ulaşması, zaten zararlı aile yapılarında gelişen çocukları da kapsamaktadır. Bu ailelerdeki çocuk ve gençlerin gelişim aşamalarında sindirdikleri negatif medya aile yapılarıyla aynı olmasına rağmen, çocuk ailesine güvenir ve sığınır. Gündemde popüler olmasıyla daha da çok normalleştirilen töre ve namus ailesinin yardımıyla da çocuğa işler. Aile içi bir gelenek ve nesilden nesle aktarılan namus düşüncesini kökten durdurmak imkânsızdır. Namusla birlikte yeniden devreye giren sahip olma isteği başka bir kadının ölümüne sebep olur. Töre ve namus cinayetlerinin yayılmamasını sağlamak medyaya bağlıdır, toplumun vicdanını rahatlatacak şekilde haberler veya cezalandırmalardan kaçınılmalıdır. Toplumda dezavantajlı durumda olan kişilerin, yani bu durumda kadınların, haklarını korumak, halkı harekete geçirtecek şekilde haber yayımlamak medyanın görevleri arasındadır. (Gül & Altındal)

7. FEMİNİZM

Feminizmin gittikçe genişleyen bir kavram olması, hakkında farklı yaklaşım ve düşüncelerin olmasına neden olmuştur. Günler geçtikçe ele alınması problemlerin artmasıyla feminizm için tek bir tanım yapmak zorlaşmıştır. Feminizm erken evlilik ve çocuk gelinlerin sıklıkla aile baskısı yüzünden olması (Boran, Gökçay, Devecioğlu, & Eren, 2013), düşük eğitim seviyesi, toplumsal cinsiyet, kadın cinayetleri, geleneksel aile yapısının beklentileri gibi sosyal sorunları ele alır. Genellikle cinsiyetçi politikaya karşı protestoları destekleyen feminist gruplar sayesinde feminizm; kadın erkek ayrımcılığına karşı çıkan ve özgürlüğü destekleyen bir kavram olarak kabul edilmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğin gittikçe şiddetlendiği bu dönemde feminist yaklaşım ve gelişimlere ihtiyaç vardır. (Akalın & Baş, 2018)

8. SONUÇ

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği kadınları ikinci plana itilmiş pozisyona getirmiştir. Kadına yönelik şiddeti destekleyen bu eşitsizlik görmezden gelinmemesi gereken önemli bir sosyal problem haline gelmiştir. (Başar & Demirci, 2015) Bunun getirdiği etkilerden kurtulmanın yolları arasında kadını yeniden güçlendirmek, siyasi, toplumsal, bilimsel alanlarda fırsatlar tanımak ve eşitliğe yönelik farkındalık oluşturmak olabilir. (Demirgöz Bal, 2014) Kadına şiddetin insan hakları ihlali olduğunun unutulması ve katillerin doğru cezalandırmadan geçmemesi toplumsal cinsiyet eşitsizliğini güçlendirir. Feminizm gibi politik hareketler ve bu hareketlerin desteklenmesi toplumsal cinsiyet eşitsizliğini ve kalıpları yıkmaya yardımcıdır. Ancak eşitsizlik yıllarca geriye giden köklerinden asla koparılamayacaktır, tek seçenek etkilerin azaltılması için toplumun birlikte hareket etmesidir.

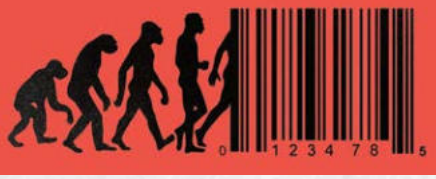
KAYNAKÇA:

Akalın, T., & Baş, R. (2018). Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliğinin Kadın Sanatçılara Yansıması. Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi.

Alpaslan Arar, M., Yıldırım, F., & Şahin, E. (2021). Kadına Yönelik Şiddetin Can Alan Yanı: Töre ve Namus

Melisa Aline KAPTANOĞLU 9/B

GELECEK BİZE NASIL GELECEK?



İnsanlık tarihi boyunca insanlar teknolojik, kültürel, sosyal ve ekonomik olarak devasa ilerlemeler kaydetmiştir. Türümüz, ateşi keşfetmekten başlayarak, tekerlek, yazı, matematik, tarım, elektrik, makineleşme ve bilgisayar gibi birçok önemli keşif ve icat gerçekleştirdi. Tarihin gördüğü büyük ölçüde önem arz eden filozoflardan biri olan **İbn-i Haldun medeniyetler için "Doğarlar, büyüyüp gelişirler ve ölürler. Aynı bizler gibi." demiştir.** Nitekim, insanlık tarihi boyunca, birçok medeniyet ortaya çıktı ve aynı şekilde birçoğu da kayboldu. Modern çağda bilimsel ve teknolojik ilerlemeler insanlığın hayat standardını yükseltti. Sanayi devrimi, tarım devrimi, bilgi ve iletişim teknolojilerinin gelişimi, tıp ve sağlık alanındaki ilerlemeler, seyahat imkânlarının genişlemesi ve küreselleşme gibi birçok faktör insanlığın gelişimine katkı sağladı.

Ancak, türümüzün kaydettiği bu gelişim kelimenin tam anlamıyla gelişim midir? Bu sorunun olası cevapları düşünüldüğü zaman insanlık iki zıt kutba ayrılıyor. Bir tarafta, kaydettiğimiz bu gelişimin tamamen inovasyon ve refah amaçlı olduğunu savunup ortada art niyet olmadığını düşünen bir kesim yer alırken diğer tarafta ise gelişimin gölgesinde bir gerileme olduğunu düşünen kesim var. Öyle ki, gelişimimiz her zaman olumlu yönde ilerlememektedir. Savaşlar, doğal afetler, yoksulluk, açlık, hastalıklar, ırkçılık, cinsiyet ayrımcılığı, çevre kirliliği ve iklim değişikliği gibi birçok zorlukla karşı karşıya kalınmaktadır. Bu nedenle, insanlığın gelecekteki gelişimi için ve sürdürülebilir bir dünya için çaba harcanması gerekmektedir. İnsanoğlunun asırlar boyu kaydettiği gelişimin birtakım problemler doğurması farkındalığına varmak; **"zararın neresinden dönülse kârdır"** atasözü ile anlatılabilir. İnsanlığın hatta bütün yeryüzünün karşı karşıya olduğu çok ciddi sorunlar vardır. Her geçen saniye bu sorunlar daha çok yakınlaşmakta ve çığ edasıyla büyümektedir. Geleceğin sürdürülebilir olması için insanlık varoluştan bu yana sahip olduğu tek gücünü yani **"düşünme"** eylemini kullanmaktadır. Türümüzü diğer canlılardan ayıran özelliğimiz budur. Yaratıcılık, problem odaklı düşünme ile ortaya inovatif projeler atılmıştır. Bunlardan biri de **"Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA)"** olarak adlandırılmaktadır. Her yöne, her sektöre gelişim fırsatı tanımakta ve karşı karşıya olduğumuz sorunlara bir çözüm bulma amacıyla yürütülmektedir.

Karşı karşıya olduğumuz başlıca sorunlardan birisi de kontrolsüz tüketimdir. Düşünmek, sevmek, sevilmek, eğlenmek gibi birçok şey yaparız. Ancak, bazen kötü şeyler yaptığımız zamanlar da olur. Kontrolsüz tüketimin geleceği nereye götüreceğini görmek bu sorunun önüne geçme konusunda atılabilecek en önemli adımdır. Fakat bunu yapmak bir bebeğin fiziksel anlamda attığı ilk adımı atması kadar zordur. Tüketim ekonomik büyümenin sürdürülebilirliği açısından önemlidir. Ekonomik büyümeyi teşvik eder ve üretim sürecine katkı sağlar. Ancak, tüketimin kontrolden çıktığı an aşırı tüketim ve kaynakların aşırı kullanımı çevre sorunlarına ve kaynakların tükenmesine neden olabilir. Üretim ve tüketim arasında doğru bir denge kurmak önemlidir. Ekonomiler, üretim miktarını tüketim ihtiyacına göre ayarlamalıdır. Aşırı üretim, tüketim eksikliği ve ekonomik krizlere neden olabilirken, aşırı tüketim ise kaynakların tükenmesine ve çevre sorunlarına yol açabilir. Sürdürülebilir bir ekonomik sistem için, üretim ve tüketim ihtiyaçlarına yönelik yenilikçi çözümler bulunması gerekmektedir. Kaynakların sürdürülebilir kullanımı, atık ve kirliliğin azaltılması, yenilenebilir enerji kaynaklarına geçiş gibi stratejiler uygulanmadığı takdirde sonumuz gitgide yaklaşmaktadır. Tüketim eksikliği, doğaya verilen zarar, kaynak tükenişi gibi toplumsal problemler ortaya çıkarken diğer bir yandan da bireysel sorunlarımız baş göstermektedir. Toplumsal sorunların ilacını tek bir insan bulamaz. Birlik olmak, dayanışma içinde olmak gerekir. Bireysel sorunlarımız ise kendimizle savaş verdiğimiz sorunlardır. İnsan psikolojisi kişisel özelliklere, çevresel faktörlere ve genetik etkenlere göre gelişebilir veya zedelenebilir. Kendi hayatımızı gitgide sıkıştırarak, bulunduğumuz her yeri fiziksel ve zihinsel olarak kirleterek psikolojimize doğru bir şey yapmıyoruz. Gidişatımız psikolojik bir perspektiften de bakıldığında sorun yaşayacağımızı gösteriyor. Tüketim alışkanlıklarımız yaşamımızı zedeliyor. Sorumlu üretim ve tüketim bilincine sahip olan insan sayısı yok denecek kadar az sayıda. Bu da gitgide içine düşmekte olduğumuz kuyudan kurtulmamızı katbekat zorlaştırıyor. Kontrolsüz tüketimin geleceğimizi kötü yönde ele geçireceği gerçeğinden sıyrılmak için birlik olmak ve hedef odaklı düşünmek gerekiyor. Ama bunun yerine ortaya çok daha farklı küçük sorunlar çıkararak kendi topuğuna sıkmış bir insan topluluğundan farkımız kalmıyor. Cinsiyet eşitsizliği, ırkçılık, yoksulluk, despotizm ideolojisini benimsemiş devletler, büyük salgın hastalıklar gibi sorunlar nedeniyle asıl sorunlara başkaldıracak güç ve farkındalığa sahip olunamıyor.

İnsanlığın yüzyıllar boyunca gösterdiği gelişime günümüz teknolojisiyle 10 yıl gibi kısa bir sürede bile erişebilecek düzeyde iken, üretim yerine tüketimi tercih ediyoruz. Bu da bizi gelecek yerine geçmişe götürüyor. Bu sebeple sorumlu üretim ve tüketim konusunda birtakım çalışmalar yapılması gerekiyor. Sorumlu üretim ve tüketim Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nın 12 sayılı maddesidir. Sorumlu üretim ve tüketim, insanların üretim ve tüketim faaliyetlerini doğal kaynakları ve çevreyi koruyacak şekilde yürütmelerini ifade eder. Bu, sürdürülebilirlik ilkesine uygun bir yaklaşımdır. Mavi gezegenimizin sürdürülebilir olması için yürütülen çalışmalardan biridir. Sorumlu üretim ve tüketim, çevre dostu ve sürdürülebilir bir gelecek için önemlidir. Bu yaklaşımın benimsenmesi, doğal kaynakların tükenmesini ve çevre kirliliğini önleyerek gelecek nesillerin yaşam kalitesini artırabilir. Bir kesim sadece tüketim konusunda rol oynarken, bunun bilincine sahip olan ve geleceğin bize iyi gelmesi için çalışan insanlar da var.

KAYNAKÇA:

Bursa Uludağ üniversitesi (no date) Bursa UludaÄ Ãniversitesi. Available at: https://uludag.edu.tr/surdurulebilirlik/haber/view?id=10551 (Accessed: March 6, 2023).

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları | türkiye'de Birleşmiş Milletler (no date) United Nations. United Nations. Available at:https://turkiye.un.org/tr/sdgs (Accessed: March 6, 2023).

UNESCO Türkiye Milli Komisyonu (no date) Ana Sayfa. Available at: https://www.unesco.org.tr/Pages/108/219/S%C3%BCrd%C3%BCr%C3%BClebilir-Kalk%C4%B1nma-2030-Hedefleri-%C4%B0htisas-Komitesi (Accessed: March 6, 2023).

Selim Emre KESİKBAŞ 10/B

YENİ UMUTLARIN DÜNYASI

Bir zamanlar cennetvari güzelliklerle kaplı ve bollukla taşan bir dünyada, artık sadece harabeler ve yıkım vardı. Gökyüzü eski maviliğini kaybetmiş, kirlilikten grileşmiş ve soluması tehlikeli bir hale gelmiştir. Topraklar kurumuş ve çoraklaşmıştı, hiçbir yaşam belirtisi kalmamıştı. Bu, sorumsuz tüketim ve üretimle yok edilmiş bir dünyaydı. Bu dünyada çok az sayıda insan hayatta kalabilmişti. Hayatta kalmış sayılı insan ise yaşam mücadelesi vermekteydi. Aralarında Kuzey adında genç bir erkek çocuk da vardı. Bu dünyada büyümüş, sorumsuz tüketim ve üretimin yol açtığı yıkımı ve yıkımı görmüştü. Kuzey, yakın zamanda bir şeyler yapılmazsa dünya için hiçbir umut kalmayacağını biliyordu. Kuzey, kendisi gibi diğer hayatta kalanlarla birlikte küçük bir toplulukta yaşıyordu. Beslenme ve barınma ihtiyaçlarını karşılayabilmek için Dünya'da kalan sayılı kaynakları toplama çalışıyorlardı. Sebze ve meyve yetiştirdikleri küçük bahçeleri vardı ve doğada yaşayabilmek için avlanmayı ve balık tutmayı öğrenmişlerdi. Kuzey, bilgilerini ona aktaran büyüklerinden sorumlu tüketim ve üretimin önemini öğrenmişti.

Bir gün Kuzey, ayakta kalabilmiş sayılı eski şehrin harabelerinde yiyecek ararken küçük bir dükkâna rastladı. Bu dükkânın diğer binalar ile beraber yıkılmamış olması bir mucizeydi ve Kuzey içinde ne bulunduğunu merak ediyordu. Dikkatli bir, yerdeki paslı demir parçalarına basmadan, yavaş adımlarla mağazaya yaklaştı ve pencereden içeri baktı. Dükkâna girdiğinde içerisinde, ürünlerle dolu sıra sıra rafları gördü. Kuzey daha önce hiç bu derece bollukta bir yer görmemişti. Konserve kutular, su şişeleri ve hatta giysiler ve ayakkabılar raflarda dizilmiş, kullanılmayı ve tüketilmeyi bekliyordu. Kuzey içeri girip eşyalardan bazılarını almak istedi ama büyüklerinden ona hırsızlığın kötü bir şey olduğunu anlatmasını hatırladı ve bu fikrinden vazgeçti. Ayrıca Kuzey, ihtiyaç duyduğundan fazlasını almanın ve tüketmenin, dünyayı yok etmekten başka bir sonucu olmayan, sorumsuz tüketim ve üretim döngüsüne katkıda bulunacağını biliyordu. Büyüklerinden öğrendiklerimi kendine hatırlattı ve hiçbir şey almadan dükkândan ayrılmaya karar verdi.

Kuzey topluluğuna geri dönerken, harbeye dönmüş dünyayı düşünmeden edemedi. Büyüklerinin ona anlattığı dünyanın bir zamanlar hayat ve güzelliklerle dolu olduğunu ancak açgözlülük ve bencillik sonucu her şeyin nasıl yok edildiğine dair hikâyeleri hatırladı. Kuzey, dünyanın bir daha asla eski haline dönemeyeceğini biliyordu ama aynı zamanda bir değişiklikte rol oynayabileceğini de biliyordu. Geçmişin hatalarının tekrarlanmamasını ve sorumlu tüketim ve üretimin herkes tarafından uygulandığı bir geleceğin gerçekleşmesinde katkıda bulunabilirdi. Kuzey, öğrendiklerini topluluğundaki diğer kişilerle paylaşmaya karar verir ve topluluğu ile beraber daha sürdürülebilir ve sorumlu bir yaşam tarzı yaşamaya başlarlar. İhtiyaç duyduklarından fazlasını almaktansa zaten sahip oldukları kaynaklardan yararlanmaya odaklandılar. Ellerinden gelen her şeyi geri dönüştürüp tekrar kendi kullanımlarına. Bunun yanında yalnızca sürdürülebilir ürünleri tükettiklerinden emin oldular. Zaman geçtikçe Kuzey ve topluluğu, sorumlu tüketim ve üretimin olumlu etkisini gözlemlemeye başladı. Bunun sonucu mucizevi bir şekilde hava eski maviliğine ve temizliğine yeniden kavuşmaya başladı, toprakların eski verimliliği geri geldi ve okyanuslar kendi kendilerini temizlemeye başladı. Dünya eski güzelliğinde olmaktan çok uzaktı ama bu daha başlangıçtı.



Bir gün Kuzey ve birkaç arkadaşı, topluluklarının dışına çıkmaya karar verdi. Kendileri gibi sorumlu tüketim ve üretime önem gösteren başkalarını bulmak istediler. Günlerce seyahat ettiler ve sonunda kendilerine benzer bir yaşam sürdüren bir grup insanla karşılaştılar. Grup, Kuzey ve arkadaşlarını mutlulukla karşıladı ve onarla bilgi ve deneyimlerini paylaştılar. Geçmişteki sorumsuzluğun sebeplerinden ve daha iyi bir geleceği inşa etmek için birlikte nasıl çalışabileceklerinden bahsettiler. Gruptan yaşlı bir kadın, zamanında insanların Dünya'yı nasıl kirlettiğini anlattı. Yaşlı kadın, bu kirliliğin getirdiği zorluklara karşı umutlu kalmak için ise geçmişte gerçekleşmiş büyük bir savaştan örnek vermiştir. Zamanın iki büyük gücü olarak nitelendirilebilecek bu iki devlet, büyük bir savaşa girmiş ve sonucunda ise kazanan olmamış, insanlık kaybetmiştir. Her ne kadar insanlık büyük kayıplar yaşamış olsa da insanlık birleşmiş ve yıkılan her yeri el ele yeniden inşa etmiştir. Yaşlı kadın, şu anda yaşadıkları felaketin, savaş sonrası yaşanan felaketle benzer olduğunu anlatmış ve insanlığın tekrardan el ele vermesi koşulu ile Dünya'nın tekrardan yaşanabilir bir yer olabileceğinin altını çizmiştir. Kuzey, bu sözler üzerine cesaretlenmiş ve Dünya'da büyük bir değişiklik yaratabileceklerine emin olmuştur.

Kuzey ve arkadaşları topluluklarına geri dönerken önemli bir ders aldığını fark etti. Sorumsuz tüketim ve üretimin yok ettiği bir dünyada bile hâlâ bir umut olduğunu öğrenmişti. Bir kişinin bile fark yaratabileceğini ve birlikte çalışarak daha iyi bir dünya yaratabileceklerini fark etmişti. Kuzey, daha iyi bir gelecek oluşturma sırasında geçmesi gereken zorlukların farkına varmıştı. Ancak büyük bir kararlılık duygusuyla kendine inanmaktaydı. Kendinden önce yaşamış insanların geçmişte yaptığı hatalarının tekrarlanmamasını sağlamak için gelecek nesillere karşı bir sorumluluğu olduğunu biliyordu. Dünya'nın bir kez daha güzellikler ve bollukla dolu bir yer haline gelmesini sağlamanın kendisine bağlı olduğunu biliyordu. Kuzey, içinde büyüdüğü topluluğa bakarken gülümsedi. Mükemmel değildi ama bu daha bir başlangıçtı. Hâlâ yapılacak çok iş olduğunu biliyordu ama içi umut ve iyimserlikle doluydu. Sürdürülebilir ve sorumlu bir yaşam tarzını devam ettirmeleri halinde kendileri ve gelecek nesiller için daha iyi bir Dünya yaratabileceklerini biliyordu. Kuzey, sorumlu tüketim ve üretimin sadece bir seçim değil, bir sorumluluk olduğunu öğrenmişti. Zamanla tüketim ve üretimin sadece ihtiyaca bağlı gerçekleşmesi sonucu Dünya iyileşmiştir. Başta Kuzey ve topluluğu olmak üzere hayatta kalabilmiş pek çok kişi Dünya'nın zenginlikleriyle dolu coğrafyalarına birer birer yayılmaya başlamış, yeni uygarlıklar kurmuştur. Son olarak, sorumlu üretim ve tüketim uygulamaları, Dünya üzerinde yaşayan ve yaşayacak canlılara yaşanabilir bir dünya ile bıraktı.

Utku YILMAZ 10/C

SAĞLIK SEKTÖRÜNDE YAŞANAN EŞİTSİZLİKLER

Sağlık sektörü sadece devlete bağlı olsaydı insanlar ödemekte oldukları vergileriyle, tedavisi uzun ve güç olan olan, SMA veya kanser gibi hastalıklar karşılaştıklarında belki bu kadar zor bir durumda kalmazlardı. Bu hastalıklarla ilgili olan tedavi süreci ve masrafı devlet desteğiyle gerçekleşse toplumda sağlık anlamında bir eşitlik sağlanabilirdi. Sadece parası olanlar değil hasta olan herkes ihtiyaçları olan ilaçları temin edebilirdi. Örnek olarak verilen hastalıklardan biri olan SMA hastası olan küçük çocukların aileleri hastalığı dindirmeye yarayan ilacın fiyatı milyon dolarların üzerinde olduğundan vakıf kuruluşlarına başvurup bağış isteme durumundalar. Eğer sağlık sektörü devlete bağlı olmuş olsaydı şu an, şu saniye yaşanan durumları birer alternatif olarak düşünüp ve bu düşüncenin üzerine bile konuşmak istemezdik, tanrıdan böyle günleri göstermemesini isterdik. Spinal müsküler atrofi, yani kısaca SMA hastalığı bireyin merkezi sinir sistemini, periferik sinir sistemini ve iskelet kas sisteminin kontrollü kas hareketlerini etkileyen genetik, yani kalıtsal bir motor nöron hastalığıdır. SMA hastalığı bebeklerde en sık görülen kalıtsal hastalıktır ve 6 bin 10 bin arası küçücük canlılar hayatını kaybetmektedir. Vicdanınıza soruyorum, sizce de yazık değil mi? 6-10 bin böyle bir durum basit bir şekilde çözülebilecekken böyle üzücü istatistikler karşımıza çıkmakta. Bu durum sadece SMA hastalığı için geçerli değildir. Bazı insanlar devlet hastanelerinde sıra bulamadıkları için, yeterli paraları olmadıkları için veya var olan paralarını çocuklarına sağlamak istedikleri ve ölümü göze aldıkları için tedavi olamamak durumundalar. Böyle durumların yaşanması geçekten çok acı, bunu bir düşünce veya fikir olarak söylemiyorum, şanssız ve doğumdan itibaren ölüm eşiğinde yaşamak ve iki dünya arasında gidip gelmek nesnel olarak çok acı. Bu durum sağlık eşitsizliğinde olan nedenlerden sadece biridir. Fiziksel aktivite yokluğu gibi sağlık yönünden olumsuz sonuçlar doğuran davranışların belli sosyoekonomik gruplarda daha sık gözlenmesi sosyoekonomik düzeyin sağlık üzerindeki etkisinin en somut kanıtıdır. Farklı sosyoekonomik durumda bulunan insanlar farklı teşhis ve farklı ilgi almaktadır. Diğer bir ifade ile sağlıkta eşitsizlikler bireysel değil toplumsal koşullardan kaynaklanmaktadır. Sağlık eşitsizliğinin oranı çok yüksektir ve yükselmektedir. : Yıllar içerisinde tüm dünyada çocuk ölüm hızı azalmıştır.



Ancak söz konusu azalma tüm dünyada eşit şekilde gelişmemiştir. 1970'lerde tüm dünyada ölen çocukların %55'i Güney Asya ve Sahra Altı Afrika'da görülürken bu oran 2010'da %82'ye çıkmıştır. İstatistiklerin de gösterdiği gibi sağlıkta eşitsizlik yıllar geçtikçe artmaktadır. Bu durumu durdurmak, engellemenin ise tek bir çözümü yoktur. Ancak sağlık eşitsizliği günümüz için kaçınılmazdır.

Sağlık eşitsizlikleri günümüz toplumunda kaçınılmaz olarak gözlemlenen olgulardan biridir. Bu olgunun başlıca nedenleri olarak yapısal ve konjonktürel etkenler sayılabilir.

Konjonktürel nedenleri kendi içinde arz yönlü ve talep yönlü faktörler diye ikiye ayırmak mümkündür. Sosyoekonomik durum, gelir eşitsizliği ve şanssızlık sağlık eşitsizliğine sebep olan on üç etkenden sadece 3'üdür. Bunların yanı sıra sosyal sınıflar ve çalışma durumu, eğitim düzeyi, yaş, toplumsal cinsiyet, medeni durum, konut ve yaşam koşulları, çalışma koşulları, sağlık güvencesi göç ve ülkelerin gelişmişlik düzeyi gibi faktörler de bulunmaktadır. Bu faktörlere de örnek gösterilen çözüm yöntemi ile çözüm getirilebilir. Örneğin sağlık sektörünün devlete bağlanması durumunda özel sigorta gibi şeyler olmayacağı için devlet kanunları dolayısıyla ayrımsız bir şekilde insanlar vergisinin karşılığı olan hizmeti alacaklardır. Bir ayrımcılık veya bir hakaret ve veya bir hizmetsel olarak eksiklik durumunun meydana gelmesi koşulunda ise yine devlete başvurulur, şikayet edilir ve böyle bir durumda da sağlık sektörünün devlete bağlı olmasının artılarından (özel sektöre göre daha net ve iyi kayıt tutulması gibi) yararlanılır. Bu durumda sağlıkta eşitsizliğe yol açan durumlar ortadan kalkacaktır. Arz yönlü ve talep yönlü konjonktürel sebeplerden daha çok yapısal nedenler sağlık eşitsizliklerinin ortaya çıkmasında başat bir rol oynamaktadır. Yapısal nedenler kendini tekrar eden özelliği nedeniyle belli bir an hastalık tedavi edilse bile aynı hastalığın tekrar oluşmasını sağlayabilmektedir.

Sona doğru gelirken, sağlık sektörünün devlete bağlı olmasının hiyerarşiyi ortadan kaldıracağını ve herkesin eşit, birbirinden ne eksik ne fazla bir hizmet göreceği de eklenmelidir. Toplum arası hiyerarşi ise istatistiksel olmasa da sağlık sektöründe eşitsizliğe yol açan büyük ve önemli etkenlerden biridir. Benzer şekilde yapısal nedenler toplumun bazı sosyoekonomik gruplarının (özellikle toplumsal hiyerarşide altta yer alan grupların) daha çok miktarda ve daha sık sağlık riskine maruz kalmasına neden olmakta ve buna bağlı olarak sağlık eşitsizliklerinin ortaya çıkmasında temel bileşen olarak görev yapmaktadır.

Kapanış cümlesini yaparken yeniden belirtmek isterim ki bu yazının ana düşüncesi, tez cümlesi, hiçbir düşüncenin karşıtı olduğundan ötürü çıkmamıştır. Bu düşünce kendi içinde kendini geliştirerek son halini almıştır. Sağlık sektörünün devlete bağlanması toplumdaki hiyerarşi gibi bir etkeni kaldırmak için geliştirilmiştir. Ve sadece bir fikirden ibarettir.

KAYNAKÇA:

https://jag.journalagent.com/planlama/pdfs/PLAN_30_1_66_88.pdf

https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/152941

https://www.acibadem.com.tr/ilgi-alani/sma-hastaligi/

Arhan AKIN 9 FEN/B

ALMAN LİSELİLER
KÜLTÜR VE EĞİTİM VAKFI
ALKEV ÖZEL OKULLARI

ANAOKULU
İLKOKUL
ORTAOKUL
ANADOLU LİSESİ
FEN LİSESİ

ALKEV ÖZEL OKULLARI
Alkent 2000 Mahallesi
Mehmet Yeşilgül Caddesi No. 7
34500 Büyükçekmece / İstanbul

0 212 886 88 40
e-mail: info@alkev.k12.tr

www.alkev.k12.tr

ALKEV Özel Okulları

Deutsches Sprachdiplom der Kultusministerkonferenz